

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МАТЕРІАЛИ
студентської наукової конференції

(20 травня 2021 року)

Електронне видання

Київ 2021

УДК 327:001.82

*Рекомендовано до публікації вченою радою
Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені
Бориса Грінченка (протокол № 3 від 27 травня 2021 року).*

Актуальні проблеми міжнародних відносин : матеріали
А40 студентської наук. конференції, м. Київ, 20 травня 2021 р. / Київський
університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021.
155 с.

У матеріалах щорічної студентської наукової конференції висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами сучасних міжнародних відносин, розвитку країн та регіонів, сучасних міжнародних процесів у геополітичному, культурному, енергетичному та інформаційному вимірах. На основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розглянуто шляхи вирішення завдань сьогодення у згаданих галузях, надано обґрунтовані пропозиції щодо шляхів покращення міжнародної взаємодії та дипломатичної діяльності, а також щодо вдосконалення чинного законодавства.

Збірник адресовано науковцям, адресовано науковцям, практикам, фахівцям з міжнародних відносин та міжнародного права, дипломатам, слухачам магістратури, студентам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин та міжнародного права.

Матеріали подано в авторській редакції.

*Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і
точність наведених фактів, цитат, статистичних даних та інших
відомостей.*

*Редакція збірника не несе відповідальності за зміст матеріалів та може не
поділяти думки авторів.*

УДК 327:001.82

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021

ЗМІСТ

Вступне слово	7
Секція 1. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин	
<i>Гриненко Юлія</i>	8
Інформаційно-політичний вимір локальних і регіональних конфліктів епохи біполярності та їх вплив на сучасну систему міжнародних відносин	
<i>Кирилюк Андрій</i>	10
Культурно-гуманітарний та публічний вимір відносин у трикутнику Україна-Румунія-Молдова	
<i>Коньок Яна</i>	13
Особливості функціонування торгово-промислових палат у світі	
<i>Курохтіна Анастасія</i>	15
Проблема нерозповсюдження ядерної зброї: тенденції та перспективи	
<i>Лугова Катерина</i>	19
Міжнародні переговори як інструмент міжнародних відносин	
<i>Тейшейра Тіна</i>	22
Роль ТНК у міжнародних відносинах на прикладі Microsoft Corporation і Nestlé	
<i>Шахова Оксана</i>	24
Проблема дефініювання поняття сепаратизму	
Секція 2. Актуальні проблеми міжнародних відносин у Північній Америці	
<i>Бистра Вікторія</i>	28
Імміграційний план Джо Байдена: передвиборчий вимір	
<i>Главак Анна</i>	30
Основні напрями канадсько-української співпраці	
<i>Діхтяр Анастасія</i>	33
Позиції США в Латинській Америці	
<i>Добридень Альона</i>	35
Діяльність Канади в Арктичній раді	

<i>Дорош Юлія</i>	37
Інструменти культурної дипломатії США у країнах пострадянського простору	
<i>Заліток Валерія</i>	40
Міграційна політика США на початку XXI століття	
<i>Красатюк Дарія</i>	43
Фактори, що обумовлюють правий екстремізм у США	
<i>Плотніков Владислав</i>	46
Основні пріоритети зовнішньої політики Канади у XXI ст.	
<i>Свідер Дар'я</i>	48
Економічне партнерство США з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та ЄС	
Секція 3. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Азії	
<i>Дігтяренко Олена</i>	52
Роль жінок у політикумі (на прикладі країн Східної Азії)	
<i>Ковальчук Анна</i>	55
Філософія «Моттаінай» як основа економічного та екологічного розвитку Японії	
<i>Любарець Діана</i>	58
Геополітичні умови реалізації доктрини «Стратегічна глибина» в зовнішній політиці Турецької Республіки	
<i>Підручна Єлизавета</i>	60
Основні економічні партнери сучасної Японії	
<i>Шевченко Ірина</i>	63
Урегулювання проблем Арабського Сходу. Іслам як феномен	
Секція 4. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Європі	
<i>Іващенко Олександра</i>	66
Шляхи протидії поглибленню інтеграції Великобританії в ЄС	
<i>Кузьміна Анна</i>	68
Публічна дипломатія Республіки Польща	
<i>Робенко Катерина</i>	71
Упровадження новітніх технологій у відновлювану енергетику: досвід Нідерландів	

<i>Рябокінь Олександра</i>	73
Білі книги, як основа формування зовнішньої політики ФРН 21 століття	
<i>Якименко Ксенія</i>	75
Інформаційна політика Європейського Союзу	
Секція 5. Україна та її участь у міжнародних процесах	
<i>Гаценко Анастасія</i>	79
Співпраця України з НАТО щодо забезпечення інформаційної безпеки	
<i>Гетманенко Катерина</i>	82
Імідж України в німецьких та турецьких мас-медіа (2014 рік)	
<i>Долга Тетяна</i>	84
Розвиток гендерного законодавства в Україні	
<i>Корюкін Віталій</i>	88
Українсько-польські відносини в 2015–2020 рр.	
<i>Марчевська Олена</i>	91
Культурно-освітня співпраця як напрям публічної дипломатії ФРН в Україні	
<i>Починок Вікторія</i>	94
Російська пропаганда в інформаційному просторі України	
<i>Чабанюк Тетяна</i>	97
Ядерний чинник у мілітаризації окупованого Кримського півострову	
Секція 6. Інформаційна політика держав та міжнародних організацій	
<i>Більовська Юлія</i>	101
Особливості інформаційної війни Російської Федерації проти України	
<i>Мазур Анна</i>	104
Вплив пандемії на міжнародну інформаційну політику ЮНЕСКО	
<i>Міщенко Яна</i>	107
Інформаційна політика США в XXI ст.	
<i>Романюк Тетяна</i>	110
Засади інформаційно-комунікаційної політики системи Організації Об'єднаних Націй	
<i>Сацюк Владислав</i>	114

Особливості інформаційної діяльності ОБСЄ	
<i>Федоренко Вікторія</i>	118
Інформаційна політика неурядових гуманітарних організацій в умовах глобалізації на прикладі Міжнародного комітету Червоного Хреста	
<i>Черевичний Богдан</i>	120
Прийоми в інформаційних операціях, застосованих РФ проти України	
<i>Шамчук Вадим</i>	124
Розвиток державної інформаційної політики Канади	
<i>Ширшова Анна</i>	126
Роль ООН у міждержавних комунікаціях з питань охорони навколишнього середовища	
Секція 7. Проблеми теорії і практики інформаційного суспільства	
<i>Андрусенко Михайло</i>	130
Роль медіа дипломатії в просуванні зовнішньополітичної стратегії (на прикладі США)	
<i>Антошкіна Катерина</i>	134
Як пандемія Covid-19 вплинула на міжнародний ринок електронної комерції	
<i>Безвербний Богдан</i>	137
Інформаційне суспільство Європейського Союзу	
<i>Гайова Вікторія</i>	139
Маніпулятивні технології в інформаційному вимірі міжнародних відносин	
<i>Зароба Катерина</i>	143
Технології маніпулювання суспільною свідомістю: феномен Тік Ток	
<i>Любенко Анастасія</i>	146
Стан договірно-правової бази забезпечення міжнародного співробітництва в сфері кібербезпеки	
<i>Негода Анна</i>	149
Соціальні мережі як система формування суспільної думки (на прикладі Великобританії)	
<i>Свєчнікова Катерина</i>	152
Характеристика факторів формування іміджу держави	

ВСТУПНЕ СЛОВО

20 травня 2021 року на Факультеті права та міжнародних відносин відбулася щорічна студентська наукова онлайн-конференція «Актуальні проблеми міжнародних відносин». Ініціатором проведення конференції виступила кафедра міжнародних відносин та міжнародного права.

У конференції взяли участь студенти Факультету права та міжнародних відносин. У ході роботи конференції учасники цього наукового заходу обговорили широке коло проблем, які стосуються міжнародних відносин та міжнародного права. На порядку денному наукової конференції були актуальні проблеми розвитку країн та регіонів; сучасні міжнародні процеси у геополітичному, культурному, енергетичному та інформаційному вимірах; міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси; питання міжнародного правопорядку на початку XXI ст. та різнопланові аспекти місця та ролі України в системі міжнародних відносин. Крім того, значну увагу було приділено питанням становлення і розвитку міжнародних відносин у різних регіонах світу, а також проблемам, що виникають та шляхам їх вирішення.

Цей збірник матеріалів є підсумком роботи конференції та представляє інтерес для науковців, фахівців з міжнародних відносин та міжнародного права, дипломатів, слухачів магістратури, студентів закладів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин та міжнародного права.

Оргкомітет конференції

СЕКЦІЯ 1.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Юлія Гриненко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

ydhrynenko.fpmv17@kubg.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР ЛОКАЛЬНИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ ЕПОХИ БІПОЛЯРНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ СИСТЕМУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Епоха «холодної війни» досі залишається одним із найнебезпечніших проявів конфронтації між суспільно-політичними системами, що ознаменувався посиленою конкуренцією за домінуюче положення, перегонами розробки ядерної зброї та різномасштабними воєнними конфліктами. Вогнища внутрішньополітичної напруженості періоду, значним чином вплинули на формування сучасної системи міжнародних відносин та нових основ світового порядку.

Мета роботи полягає у комплексному дослідженні регіональних конфліктів, що обумовлено негативними наслідками доби геополітичної біполярності, як загроза дестабілізації міжнародних відносин в межах окремих регіонів.

Більшість криз у повоєнну епоху являли собою поєднання битв за незалежність від колишніх імперій та довірених війн між двома політичними системами. Основними територіями для ведення протистояння між двома блоками, на чолі з США та СРСР, стали три континенти – Азія, Африка та Латинська Америка. Лінії цих конфліктів, беручи початок в Латинській Америці, проходять через Південно-Східну Азію, Близький і Середній Схід, та завершуються війнами між країнами Африки. Всі локальні та регіональні сутички варто сприймати в залежності від їх форми, типології та причини виникнення. Умовно їх розподіляють на три групи.

Першу групу складають регіональні конфлікти, які виникли в результаті соціально-політичних зрушень при зміні режиму. Цей тип є найнебезпечнішим та найгострішим, не лише тому, що світових лідерів завжди важко усунути від влади, але й через неминучі наслідки такого перевороту. Обрання нової диктатури, найчастіше призводить до кардинальної зміни політичного вектору та порушує попередньо встановлений ідеологічний баланс сил. До такого типу належать ситуації, що розгорталися у В'єтнамі, на Кубі, в Нікарагуа, Афганістані та Камбоджі [2, с. 53].

Різномічне дослідження проблеми дає підстави виділити «карибську кризу», небезпечні події якої, стали унікальним протистоянням в усіх

відношеннях, починаючи від ведення міжнародних переговорів, закінчуючи методами боротьби, що могли викликати незворотні наслідки.

Спільними рисами регіональних конфліктів другого типу є територіальні претензії. Близькосхідна проблема з масштабними арабо-ізраїльськими повстаннями підкреслює важливість цієї категорії. Гостре питання, що виникло у двосторонньому порядку між євреями та палестинцями, переросло у війну між Ізраїлем і всіма арабськими державами, із залученням підтримки Великобританії, США, Франції та інших західних країн. Маленький локальний конфлікт спричинив наслідки, на подолання яких знадобилися десятиріччя, що акцентує увагу на важливості вчасного врегулювання сутичок на початковій стадії [3, с. 2].

До третьої групи належать конфлікти, що мають виключно релігійне забарвлення. Класичним прикладом є індо-пакистанський конфлікт, який неодноразово перетворювався в справжню війну між ісламом та індуїзмом. Цей момент є постійним вогнищем напруженості між двома сусідніми державами, які мають спільне етнічне походження [1, с. 103].

Глобальна міжнародна система все ще переживає глибокі потрясіння пов'язані з трансформацією своєї структури, а досі не врегульовані питання деяких «гарячих точок» іноді провокують поновлення бойових дій.

Жоден міжнародний контекст не представляє такого аналітичного виклику, як чотири десятиліття періоду «холодної війни». Попре те, що технічно сторонам вдалося утриматися від повномасштабної ядерної війни, боротьба між капіталізмом і комунізмом розділила світ на два полюси, спричинивши ряд подій, які не можуть бути вирішені в рамках традиційного співвідношення балансу сил. Різномічне дослідження проблеми дає підстави зробити ряд узагальнень щодо подолання наслідків та упередження виникнення нових протиріч, враховуючи досвід минулих років.

Список використаних джерел:

1. Мартиненко А. Міжнародні відносини: навч. посібник. Ліра-К: 2009. 366 с. URL: http://lib-net.com/book/108_Mijnarodni_vidnosini_.html
2. Оганесян Н. О. Региональные конфликты – вопросы возникновения и типологии. URL: [http://lraber.asj-oa.am/3575/1/1990-6\(53\).pdf](http://lraber.asj-oa.am/3575/1/1990-6(53).pdf)
3. Foreign Relations of the United States, 1964–1968. – Arab-Israeli Crisis and War. 2017. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/213/82/PDF/N1721382.pdf>

Відомості про автора:

Гриненко Юлія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин, Київський університет імені Бориса Грінченка.

Grinenko Julia, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INFORMATION AND POLITICAL DIMENSION OF LOCAL AND REGIONAL CONFLICTS OF THE BIPOLARITY PERIOD AND THEIR INFLUENCE ON THE MODERN SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONS

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Андрій Кирилюк

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

akyryliuk.fpmv20@kubg.edu.ua

КУЛЬТУРНО-ГУМАНІТАРНИЙ ТА ПУБЛІЧНИЙ ВИМІР ВІДНОСИН У ТРИКУТНИКУ УКРАЇНА-РУМУНІЯ-МОЛДОВА

Відносини із сусідніми країнами – важлива складова зовнішньої політики будь-якої держави, яка завжди має бути на порядку денному. Культурно-гуманітарний та публічний напрями співробітництва є особливо важливими для формування підвалин дружніх відносин між країнами, для об'єднання та покращення взаєморозуміння між народами, а у випадку з трикутником Україна-Румунія-Молдова – також і для усунення певних історичних непорозумінь та складних питань відносин.

Щодо публічного виміру відносин між Україною, Румунією та Молдовою, слід, все ж, починати з того, що як в публічному просторі Румунії, так і Молдови присутність України є мінімальною. Тим не менш, якщо відштовхуватися від наявної ситуації на медіаринку обох країн, то можемо побачити, що упродовж тривалого часу в публічному вимірі Румунії Україна позиціонувалася як недружня держава. Український інформаційний простір і політичні оцінки відповідали взаємністю – високий рівень підозрливості, недовіри і навіть ворожості до сусідньої держави. Останні роки позначилися своєрідним перевідкриттям одне одного. 2014 рік, доленосний рік для України, повністю змінив правила гри – ті, кого вважали надійними партнерами та навіть «братами», розгорнули військову агресію проти України. Натомість Бухарест, який сприймався в Україні, як вже було згадано, досить вороже, офіційно підтримав Київ. Звичайно, ренесанс українсько-румунської співпраці не привів до врегулювання багатьох проблем, які накопичилися за понад двадцять років напружених відносин, але зараз принаймні з'явилася надія на розвиток довірливої кооперації, яка ґрунтується на підході *security first*. Поява спільної загрози змусила сусідів переглянути відносини; проте поки що зарано говорити, що обидві країни повністю перегорнули сторінку недовіри [1, с. 4].

Серед позитивних змін в останні роки варто також відмітити зменшення відвертої експлуатації румунським політикумом традиційно неоднозначних та історично незручних моментів відносин з Україною.

Бачимо, що наразі Румунія майже повністю відмовилась від ворожих наративів, румунські ЗМІ прямо називають Росію «агресором», а Крим – суто українською територією. Відносини України та Росії називають ворожими, а дії Росії на Сході нашої країни вважають протизаконними та такими, що порушують норми міжнародного права.

Щодо позиції України в публічному вимірі Молдови, ситуація дещо відрізняється від румунської. Позиція Молдови щодо України варіювалася відповідно до інтересів тієї чи іншої політичної групи, що мала владу та вплив в країні. Тому, в публічному вимірі часто відбувалося зіткнення різних наративів щодо України та українського народу. Втім, варто зазначити, що у випадку з Молдовою вводиться ще одна змінна - Придністров'я, на якій нерідко спекулюють молдавські ЗМІ, в залежності від своїх цілей. Часто, тема Придністров'я проросійськими телеканалами та інтернет-ресурсами в Молдові використовується задля дискредитації репутації України в очах молдован.

Ключовим елементом в питанні розвитку публічного виміру відносин є політичний мікроклімат у Трикутнику, який дотепер не відрізнявся стабільністю. Тим не менш, є причини сподіватися, що з приходом до влади в Молдові пані Майї Санду, ситуація зміниться на краще. Наразі, в країні все ще не повністю сформована проєвропейська вертикаль влади Санду, але є надії, що коли це все ж відбудеться, почнеться значна активізація відносин Молдови з Україною. Взагалі, активація вже відбулась, коли свій перший міжнародний візит пані Санду вирішила здійснити саме до України, перервавши п'ятирічну «перерву» у зустрічах України та Молдови на рівні глав держав. Також, саме пані Санду виглядає головним мотиватором формування «кола довіри» у трикутнику Румунія-Україна-Молдова, про яке вона вже публічно згадувала.

З приводу культурно-гуманітарного співробітництва, можна сказати, що саме ця сфера є найактивнішою в Трикутнику. Я б навіть назвав цю галузь найперспективнішою, але, тим не менш, дуже недооціненою. Саме в цій області є найбільше позитивних моментів для України – у Придністров'ї українській мові надано статус офіційної, її вивчають окремим предметом в декотрих школах Молдови. Дуже активною є спільнота українців в Молдові, яка регулярно організовує виставки робіт молдовських художників, митців українського походження, презентації книг, виданих українською мовою та інші подібні заходи.

Також, існує програма освітніх обмінів. На підставі Протоколу між Міністерством освіти і науки України та Міністерством просвіти Республіки Молдова про співробітництво у сфері освіти на період до 2020 року з 2017 року щороку виділялося 34 бюджетних місця для навчання громадян України та Молдови, переважно з числа української та молдовської етнічних меншин [2].

Що стосується Румунії, то Посольством України в Румунії та у регіонах компактного проживання українців Румунії проводяться також заходи, присвячені визначним датам та подіям, серед яких - відзначення загальнонаціональних свят, історичних дат та подій, культурно-мистецькі акції, вшанування видатних діячів української історії та культури, презентації книг українських авторів та представників української громади Румунії, тематичні фото- та художні виставки.

Важливо також наголосити, що починаючи з 2019 року Посольством запроваджено проведення за підтримки Державного агентства України з питань кіно Днів українського кіно в Бухаресті. Дуже рідкісний момент просування української кіноіндустрії за кордоном на такому рівні.

В порівнянні з Республікою Молдова, в Румунії Україна також проводить помітну діяльність у сфері публічної дипломатії.

Посольство України в Румунії співпрацює з інституціями та особами з Румунії, України та третіх країн з метою розвитку діалогу та взаємних обмінів між двома країнами шляхом конференцій, форумів, семінарів, соціальних мереж, професійних навчальних програм та візитів.

Після п'ятирічної перерви відновлена діяльність Форуму громадянського суспільства – ініціативи започаткованої у 2012 році покликаної сприяти кращому взаємному пізнанню і розумінню. У лютому 2019 року у Бухаресті та Яссах відбувся Українсько-румунський форум громадянського суспільства для діалогу та співробітництва, організованого Асоціацією експертів з питань безпеки та глобальних питань (ESGA) та Радою зовнішньої політики «Українська призма» за підтримки Black Sea Trust for Regional Cooperation German Marshall Fund. За результатами цього Форуму, учасниками якого стали представники експертних та академічних кіл, ЗМІ, дипломати та офіційні чинники, здійснені та публічно представлені дослідження українських та румунських експертів щодо перспектив та пріоритетів двосторонніх відносин між Україною та Румунією в контексті гібридних загроз в регіоні [3].

Таким чином, бачимо, що станом на сьогодні, Україна має все ж недостатній рівень розвитку відносин з двома зі своїх сусідів – Румунією та Республікою Молдова, які цілком могли б бути нашими стратегічними партнерами. Тим не менш, не дивлячись на загальну ситуацію, в публічній та культурно-гуманітарній сферах є певні позитивні зрушення та загальний прогрес відносин, а саме ці два напрями є надважливими в умовах гібридної війни, що розгортається в регіоні. Важливим чинником у подальшому розвитку відносин також можуть бути культурна споріденість, територіальна близькість та спільні позиції щодо Росії як загрози миру та демократії у регіоні.

Список використаних джерел:

1. Солодкий С., Ракеру І. Аудит зовнішньої політики: Україна-Румунія. Дискусійна записка. К., 2016. 44 с. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_Rom_ukr_net.pdf
2. Сайт Посольства України в Республіці Молдова. Розділ «Україна-Молдова», підрозділ «Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Молдовою» URL: <https://moldova.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/139-kulyturno-gumanitarnoje-sotrudnichestvo-mezhdu-ukrainoj-i-moldavijej>
3. Сайт Посольства України в Румунії, розділ «Україна-Румунія», підрозділ «Публічна дипломатія» URL: <https://romania.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/204-kulyturno-gumanitarne-spirvrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-rumunijeju>

Відомості про автора:

Кирилюк Андрій, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Kyryliuk Andrii, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

CULTURAL, HUMANITARIAN AND PUBLIC DIMENSION OF RELATIONS IN UKRAINE-ROMANIA-MOLDOVA TRIANGLE

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Яна Коньок

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

yrkonok.fpmv17@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИХ ПАЛАТ У СВІТІ

Сьогодні торгові палати існують майже в усіх країнах світу та займають ключове місце в розвитку міжнародної торгівлі. Але звернувшись до історії, саме поняття «торгова палата» виникло на Заході (у Франції) ще в XVI столітті і було пов'язане із зародженням некомерційних об'єднань, зборів представників ділового світу з метою розробки єдиних правил у торгівлі та виробництві [1].

Палати були створені як на двосторонній основі (наприклад, Британо-Шведська торгова палата), так і на основі групи громад, наприклад, Латиноамериканська торгова палата, Сінгапурська торгова палата Індії. Крім того, також є поширеними транснаціональні асоціації палат, наприклад Торгово-промислові палати Конфедерації Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Існують дві основні моделі за якими функціонують палати: «континентальна» або «публічно-правова» модель. Цей тип палат встановлений та регулюється національним законодавством. Ключовою характеристикою є те, що за більшістю систем публічно-правових палат членство є обов'язковим для всіх підприємств. Палати публічного права, як правило, знаходяться на європейському континенті, а також у франкомовній Африці та інших колишніх французьких колоніях. Інші країни, такі як Північна Корея, Бутан, а також більшість арабських країн також підпадають під цю модель [2]. Палати публічного права, як правило, знаходяться на європейському континенті, а також у франкомовній Африці та інших колишніх французьких колоніях.

У світі переважає модель «приватного права» або «англосаксонська» модель, що зародилася у Великобританії та поширилася в інші країни, що зазнали впливу британської традиції. Такі палати створюються згідно з бажаннями та потребами місцевого ділового співтовариства. Ці палати не створюються і не регулюються державними статутами, а створюються відповідно до приватного законодавства, що вимагає лише реєстрації в реєстрі підприємств або асоціацій. Така модель є у Великобританії, інших країнах Британської Співдружності, Північній Америці, Скандинавії, Бельгії та Швейцарії [2].

Хоча більшість палат можна класифікувати як одну з цих двох моделей, деякі країни включили функції обох систем, більш сумісних з їх власним політичним та економічним розвитком. Такі змішані моделі можна знайти в Україні, Росії, Китаї, Японії, Кубі, Парагваї, а також інших країнах Латинської Америки, Сінгапурі та В'єтнамі. Хоча такі палати створені національним законодавством, вони працюють із системами добровільного членства.

Звернувши увагу на модель ТПП в Україні, варто зауважити, що їй властиві риси обох моделей. Притому в цій моделі переважають риси моделі на основі публічного права з елементами приватного, тобто, добровільне членство. ТПП України не підлягає державному контролю. Також законом визначене регіональне охоплення, що має на меті забезпечити наявність окремої палати в кожній області та обласному центрі [3]. Проте, членство у палаті будується на добровільній основі, що у свою чергу не дає гарантій організації в отриманні постійних членських внесків, яке несе за собою розширення бази надання послуг та покращення якості свого функціоналу.

Палати мають досить різноманітні функції, які визначаються в основному двома критеріями: по-перше, характером членства в палаті (обов'язкове або добровільне), по-друге, положенням торгової палати у економіці регіону, в якому вона функціонує (центральне або локальне) [4].

Отже, торгово-промислові палати - це професійні організації, які прагнуть розкрити підприємницький потенціал приватного сектору і з цією метою пропонують заздалегідь визначені послуги своїм членам. Правовий статус цих організацій може різнитися залежно від країн, в яких вони створені. По суті, торгові палати вживають усіх заходів для просування інтересів ділової спільноти. Вони відіграють важливу роль у захисті інтересів своїх членів та сприяють розвитку бізнесу, промисловості та торгівлі.

Основна місія торгово-промислових палат – це сприяння розвитку економіки країни та захист інтересів підприємницької спільноти шляхом розширення сервісних послуг супроводу підприємницької діяльності на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також розвитку зв'язків «бізнес – влада» та державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел:

1. Роль і функції торгово-промислових палат у формуванні міжнародної торгівлі.
URL: <https://studentbooks.com.ua/content/view/1246/44/1/1/>

2. History of the chamber movement. URL: <https://iccwbo.org/chamber-services/world-chambers-federation/history-chamber-movement/>

3. Магістерська дисертація на тему: «Реалізація інституційного механізму торговельно-промислових палат для активізації міжнародного бізнесу в Україні». URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25696/1/Bezvugliak_magistr.pdf

4. Особливості функціонування торгово-промислових палат у світі. URL: https://pidru4niki.com/1203110263822/tovaroznavstvo/rol_funktsiyi_torgovo-promislovih_palat_formuvanni_mizhnarodnoyi_torgivli

Відомості про автора:

Коньок Яна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Konyok Yana, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY IN THE WORLD

Науковий керівник: Братко Ірина Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, доцент.

Анастасія Курохтіна

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

aakurokhtina.fpmv17@kubg.edu.ua

ПРОБЛЕМА НЕРОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність теми дослідження. Сучасна система міжнародних відносин була закладена та наразі багато в чому базується на режимі нерозповсюдження ядерної зброї та політиці щодо його підтримки, яка, зі свого боку, не раз зіштовхнулася зі складнощами та серйозними кризовими ситуаціями, що і досі себе не вичерпали.

Проблематика нерозповсюдження ядерної зброї протягом останніх десятиліть не втрачає своєї актуальності та постійно знаходиться в центрі уваги науковців різних країн світу. Проблема ядерного роззброєння і нерозповсюдження була і залишається особливо актуальною до сьогодні, коли тема в глибокій кризі.

Мета роботи – комплексний аналіз теоретичних та практичних питань системи нерозповсюдження ядерної зброї та виявлення проблем та перспектив міжнародно-правової системи нерозповсюдження ядерної зброї.

Ключовими договірними та інституційними елементами режиму є Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), відкритий для підписання в 1968 р., та заходи захисту Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ). Режим ДНЯЗ є майже універсальним та був досить стійким – наразі має 191 держав-учасниць та тільки 5 залишаються поза ним (Індія, Ізраїль, Північна Корея, Пакистан та Південний Судан).

Ключовим елементом ДНЯЗ є забезпечення його верифікації через систему гарантій МАГАТЕ. Договір покладає на МАГАТЕ відповідальність за перевірку зобов'язань, взятих договірними сторонами щодо ядерних матеріалів. Для цього держави, що не мають ядерної зброї, повинні укласти з МАГАТЕ угоди про гарантії. Система гарантій МАГАТЕ відіграє життєво важливу роль у підтримці ДНЯЗ, міжнародного миру та безпеки. Застосування надійного механізму перевірки є важливим заходом зміцнення довіри, що забезпечує впевненість у тому, що всі сторони виконують свої зобов'язання щодо нерозповсюдження зброї і тим самим посилюють ці зобов'язання. Окрім того, держави багатьох регіонів світу вирішили бути частиною зон, вільних від ядерної зброї, наочно демонструючи свою прихильність цілям світу без ядерної зброї.

Попередній успіх ДНЯЗ та очевидна твердість згоди держав-членів щодо його важливості, однак, недостатні для того, щоб гарантувати його ефективність у майбутньому. Незважаючи на прогрес, досягнутий завдяки домовленостям та спільним ініціативам за часів "холодної війни", на сьогодні виникають все нові виклики режиму нерозповсюдження. Іранська ядерна угода, укладена з такими зусиллями, незважаючи на позитивну оцінку реалізації МАГАТЕ, знаходиться під загрозою. Тим часом ядерне роззброєння ядерними державами ДНЯЗ зупинилося. Двостороннє ядерне роззброєння між Сполученими Штатами та Росією, здійснене після успіху ДРСМД та СНО-III, припинилося. Модернізація та інвестиції в ядерні арсенали зростають у всіх державах, що мають ядерну зброю.

Договір про нерозповсюдження ядерної зброї стикається з багатьма проблемами. Багато в чому через багаторічну напруженість між державами, що мають ядерну зброю, та державами, що не мають ядерної зброї. Дві основні проблеми, з якими стикається ДНЯЗ, – це роззброєння та нерозповсюдження зброї. Хоча кількість ядерної зброї різко впала з піку кількості періоду "холодної війни", багато країн, що не мають ядерної зброї, стверджують, що роззброєння відбувається недостатньо швидко. Ця напруга, безсумнівно, матиме значний вплив на зусилля щодо нерозповсюдження. Проте, під загрозою знаходяться не тільки цілі ДНЯЗ в області роззброєння. Є побоювання, що число ядерних держав може збільшитися.

Одним із ключових викликів ДНЯЗ як і раніше залишається невиконання договору деякими державами, що не мають ядерної зброї. Невиконання є

найсерйознішим викликом нерозповсюдженню, з яким стикається ДНЯЗ. Не дотримання положень ДНЯЗ та зобов'язань щодо гарантій, підриває довіру та цілі договору. Це також може негативно позначитися на темпі та майбутньому прогресі ядерного роззброєння. Наприклад, серія серйозних порушень нерозповсюдження, де МАГАТЕ виявило, що держави не дотримуються їх угод про гарантії (а саме Ірак, Північна Корея, Лівія, Іран та Сирія).

Інший виклик – практичні обмеження можливостей МАГАТЕ щодо перевірки: виявлення незадекларованих ядерних програм є серйозними викликом, особливо з пошуком інформації, яка була б досить конкретною, щоб можна було вжити заходів. Щодо здатності МАГАТЕ виявляти незадекларовані ядерні програми, МАГАТЕ неодноразово підкреслювало, що додатковий протокол гарантій є важливою частиною системи гарантій МАГАТЕ. Універсалізація додаткового протоколу є важливим заходом для посилення зобов'язань щодо нерозповсюдження.

Держави, які відмовляються прийняти додатковий протокол, повинні переглянути свою позицію, беручи до уваги переваги національної безпеки, які вони отримують завдяки такому широкому застосуванню додаткового протоколу. Держави з додатковими протоколами, які сьогодні складають значну більшість міжнародного співтовариства, повинні зробити все можливе, щоб переконати та допомогти державам укласти протокол.

Стан міжнародної безпеки стає все більш нестабільним. Двосторонні відносини між США і Росією, а також між США і Китаєм різко погіршилися. З ростом стратегічних можливостей певних країн, особливо Китаю, біполярна модель стабільності застаріла. Спільний всеосяжний план дій щодо іранської ядерної програми зазнав глибокої кризи, і не було досягнуто прогресу в тому, щоб переконати Північну Корею відмовитися від свого ядерного арсеналу або хоча б обмежити його. Нові технології та типи зброї можуть ще більше дестабілізувати безпекове середовище.

На додаток відбувається тривала поляризація учасників ДНЯЗ, коли сторони, що не мають ядерної зброї стурбовані тим, що ядерні держави ДНЯЗ, зокрема США та Росія, не сприймають серйозно свої зобов'язання щодо ядерного роззброєння. Більш того, Росія, Китай і США модернізують свої стратегічні ядерні сили. Ядерні держави стверджують, що боеголовки та системи доставки вимагають регулярного технічного обслуговування для забезпечення безпеки та продовження терміну служби, і що вони повинні витратити гроші на підтримку систем ядерної зброї, щоб забезпечити їх ефективність та довговічність. Вони стверджують, що таке технічне обслуговування не означає модернізацію, оскільки вони не виробляють нових конструкцій боеголовок. Проте, ці занепокоєння послужили поштовхом для переговорів щодо Договору про заборону ядерної зброї, проти якого рішуче виступають п'ять держав ядерної зброї ДНЯЗ та більшість їх союзників.

Оскільки знову виникла політична напруженість між великими державами, перспективи подальшого прогресу в області роззброєння зупинились. Малоймовірно, що це зміниться, поки не будуть вирішені основні

політичні проблеми. Проте, відсутність прогресу в галузі роззброєння не повинна заважати великим державам вживати прагматичних дій для зміцнення стабільності та створення основи для майбутнього прогресу.

Отже, було вивчено систему нерозповсюдження ядерної зброї, гарантій та експортного контролю, а також договори, спрямовані на ядерне роззброєння та зони, вільні від ядерної зброї. Як результат можна зазначити те, що режим ДНЯЗ в цілому був успішним. Однак ДНЯЗ не вдалося досягти повного ядерного роззброєння і не спромігся перешкодити деяким державам здійснити (успішну чи невдалу) програму ядерної зброї. Хоча ядерне роззброєння, як зазначено у статті VI ДНЯЗ, залишається довгостроковою метою, навряд чи це відбудеться найближчим часом через змінену міжнародної обстановки в області безпеки. Однак держави можуть зробити певні дії для зменшення ризику, підвищення стабільності та створення основи для подальшого прогресу.

Список використаних джерел:

1. Gareth Evans, Tanya Ogilvie-White and Ramesh Thakur, Nuclear Weapons: The State of Play 2015 (Canberra: Centre for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament, 2015).
2. Model Protocol Additional to the Agreement(s) between State(s) and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards (INFCIRC/540) / International Atomic Energy Agency. URL: <https://www.iaea.org/sites/default/files/infirc540c.pdf>.
3. John Carlson (2019) Is the NPT Still Relevant? – How to Progress the NPT’s Disarmament Provisions, Journal for Peace and Nuclear Disarmament, 2:1, 97-113, DOI: 10.1080/25751654.2019.1611187
4. СІПРІ 2019: Щорічник: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека: Пер. з англ./Стокгольм. міжнар. ін-т дослідження миру; Укр. центр екон. і політ. досліджень ім. О. Разумкова; Редкол. укр. вид.: О. Мельник (керівник проекту) та ін. К.: Заповіт, 2020. 608 с.
5. Ядерное нераспространение: в 2 томах. Том 1 / Под общей ред. В. А. Орлова. Москва: ПИР-Центр, 2002. 528 с.

Відомості про автора:

Курокhtina Анастасія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Kurokhtina Anastasiia, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE PROBLEM OF NON-PROLIFERATION OF NUCLEAR WEAPONS:
TRENDS AND PROSPECTS

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕГОВОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Переговори є невід'ємною частиною життя кожної людини, а ведення переговорів дослідники відносять відразу до декількох сфер прикладних досліджень: управлінських технологій; практики комунікацій; конфліктології соціальних і міжнародних відносин. Переговори є постійним, надійним і універсальним інструментом міжнародних відносин.

Мета дослідження – проаналізувати поняття міжнародних переговорів і типології переговорів на сучасному етапі.

У професійному плані, переговори, раніше були значною частиною діяльності вузького кола політичних діячів і дипломатів, тепер, у міру того, як світ стає все більш відкритим і взаємозалежним переговорний процес став невід'ємним атрибутом життя значно більшої частини осіб і організацій.

У сучасних словниках термін переговорів, найчастіше розуміється як комунікація між сторонами для досягнення угоди щодо предмета переговорів. Переговори розуміються так само як засіб, взаємозв'язок між людьми, призначений для досягнення угоди, коли обидві сторони мають співпадаючі або протилежні інтереси [1].

Переговори є складним процесом, учасники якого вступають в різні взаємини, використовуючи при цьому, різні прийоми впливу. Найбільша складність полягає в тому, щоб організувати переговорний процес в цілому, керувати ним протягом всієї зустрічі.

Ще один важливий момент суті переговорів як, особливої форми комунікації. Те, що комунікація у своїй основі означає інформаційний обмін між людьми з метою повідомити щось, спонукати до дії і ін. Більш того, мета такої комунікації (переговорів) з одного боку, спрямована на переконання та отримання згоди, з іншого боку викликати з боку контрагента будь-яку дію.

У сучасній політології та конфліктології переговорний процес характеризується наступними факторами:

- Перший, процес взаємодії сторін і узгодження інтересів, результат якого, за визначенням, має бути прийнятний для обох сторін (проте необов'язково, щоб це був найкращий результат для однієї зі сторін).
- Другий, переговорному процесу притаманне внутрішнє протиріччя, бо кожна сторона прагне отримати для себе найвигідніші умови. Тому найважливішою частиною переговорного процесу є торг.
- Третій, присутність елементів ритуалу, переговори розглядаються як спосіб правильного, законного рішення обговорюваного питання, де

важливим елементом переговорного процесу є час, поряд з безліччю процедурних моментів.

Найчастіше процес переговорів і особливо міжнародних передбачає маніпулювання трьома ключовими елементами: інформацією, часом і владою (або перевагою).

Кожна сторона завжди збирає інформацію одна про одну, про потреби сторін, пріоритети, їх справжні наміри й підходи. Все це сприяє більш ефективному застосуванню технічних прийомів і дає незаперечні переваги в процесі переговорів.

Час, відведений на переговори, відіграє важливу роль і заданий термін закінчення переговорів часто залежить від волі учасників, а також від зовнішніх обставин. Особлива увага приділяється погодженню термінів і графіків (виконання угод, договорів і т. д.). Перевага в ході переговорів досягаються завдяки силі прецеденту і закону.

Міжнародні переговори багатофункціональні й припускають одночасну реалізацію декількох функцій в основному виділяють наступні:

- Пошук спільного вирішення проблеми;
- Інформаційна функція;
- Комунікативна функція;
- Регулятивна функція;
- Пропагандистська функція;
- Рішення власних внутрішніх зовнішньополітичних завдань [4].

Щодо інших класифікацій переговорів, то вони різняться за кількістю і рівнем учасників, колом обговорюваних питань, механізмом прийняття рішень, тривалості, регулярності проведення, ступенем офіційності й обов'язковості виконання прийнятих рішень. Сепаратні переговори, що ведуться з противником в таємниці від держав-союзників або ж без їх згоди, а також є досить частим явищем в міжнародній політиці. Таким чином, переговори – один із найважливіших засобів, в першу чергу, дипломатичної діяльності [2].

Залежно від цілей виділяють такі типи міжнародних переговорів: узгодження позицій щодо серйозних питань міжнародного життя, усунення небезпечних міжнародних ситуацій, виконання зобов'язань за угодами, обговорення різноманітних проблем двосторонніх або багатосторонніх відносин тощо. Серед них переговори з метою врегулювання суперечок є одним з найбільш ефективних і широко визнаних засобів мирного врегулювання, передбачених статутом Організації Об'єднаних Націй.

Досить ефективною формою роботи при підготовці майбутніх компетентних конкурентоспроможних фахівців є імітація переговорів. Обравши актуальну проблему міжнародних відносин, студенти діляться на команди, розробляють сценарії переговорного процесу, прописують основні етапи, особливості ведення переговорів, вибирають стратегії та підходи ведення переговорів [3, с. 250].

Таким чином, переговори виступають як одна з основних форм контакту між представниками різних держав з метою обміну думками, вирішення

питань, що становлять взаємний інтерес, врегулювання розбіжностей, співпраці в різних областях, вироблення та укладення міжнародних угод і т. п. Крім того, міжнародні переговори є способом вирішення найрізноманітніших питань міжнародного життя, розробки міжнародно-правових норм, мирного вирішення спорів, заснованого на безпосередньому контакті належним чином уповноважених осіб відповідних зацікавлених суб'єктів міжнародного права.

Список використаних джерел:

1. Ділові контакти в діяльності менеджера. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/408838/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%208.pdf (дата звернення: 05.05.2021).
2. Ділові переговори URL: https://ua-referat.com/%D0%94%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8_2 (дата звернення: 05.05.2021).
3. Мельник Г. М., Губицький Л. В. Практико-орієнтоване навчання як складова системи забезпечення якості вищої освіти (на прикладі вивчення дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів»). *Вища освіта України в контексті цивілізаційних змін та викликів: стан, проблеми, перспективи розвитку* : матеріали Всеукр. дист. наук.-прак. конф., 1 жовтня 2020 р. Київ: [Електронне видання], 2020. С. 248-251.
4. Переговори URL: <https://znaimo.com.ua/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8> (дата звернення: 05.05.2021).

Відомості про автора:

Лугова Катерина, студентка 4 курсу, освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» Факультету міжнародної торгівлі і права Київського національного торговельно-економічного університету.

Luhova Kateryna, the Fourth-year Student, Study Program «Management of Foreign Economic Activity», Faculty of International Trade and Law, Kyiv National University of Trade and Economics.

INTERNATIONAL NEGOTIATIONS AS AN TOOL OF INTERNATIONAL RELATIONS

Науковий керівник: Губицький Любомир Володимирович, доцент кафедри філософії, соціології та політології Факультету міжнародної торгівлі і права Київського національного торговельно-економічного університету, кандидат історичних наук, доцент.

РОЛЬ ТНК У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ НА ПРИКЛАДІ MICROSOFT CORPORATION I NESTLÉ

В сучасних умовах на міжнародні відносини суттєво впливає діяльність «акторів поза суверенітетом» – міжнародних організацій, національних рухів, міжнародних неурядових організацій, транснаціональних корпорацій, етнічних груп, транснаціональних злочинних угруповань, територіальних спільнот і навіть окремих осіб [1]. Серед них особливо виділяються транснаціональні корпорації (ТНК).

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на сучасному етапі міжнародні транснаціональні корпорації є важливим елементом світового розвитку і впливу на міжнародні відносини як на глобальному, так і на регіональному рівнях.

Інтенсивна діяльність ТНК відображає загострення міжнародної конкуренції, поглиблення міжнародного поділу праці. На сучасному етапі розвитку світової спільноти діяльність ТНК сприяє економічній глобалізації. Глобалізація залишається одним із найбільш обговорюваних явищ останнього десятиліття і одним із найбільш суперечливих феноменів сучасного світу і, в свою чергу, є причиною зростання впливу ТНК на міжнародні політичні відносини. Глобалізація також підсилює позиції ТНК на світовій арені, формує більш ефективні способи їх контролю над політичними режимами тієї чи іншої країни, розширює політичний простір їх діяльності [3; 5]. В різних регіонах світу ТНК починають застосовувати різні важелі впливу на національні держави, що в свою чергу призводить до певних змін у їх позиції на міжнародній арені.

ТНК активно включаються у місцеві внутрішньополітичні процеси в приймаючих державах. Їх представники вступають в різні національні асоціації, консорціуми, об'єднання промисловців, через які вони отримують можливість виходу на керівників як місцевих, так і центральних органів влади. Корпорації також роблять свій «внесок» у виборчі та інші фонди місцевих політичних партій, метою яких є отримання певних комерційних вигод через прямий чи опосередкований вплив політичних партій на зовнішньополітичний курс країни перебування [2].

Політичний вплив ТНК на долю світової спільноти в ХХІ ст., порівняно із ХХ ст., значно зріс. Завдяки інтенсивній економічній діяльності ТНК в окремих державах відбувається або звуження національного суверенітету, який або розмивається транскордонною економічною взаємодією на наддержавному рівні, або ж навпаки, вона сприяє зростанню економічного потенціалу держави і посилює її позиції і вплив на регіональному і міжнародному рівні. З метою

забезпечення своїх економічних інтересів ТНК використовують різноманітні важелі впливу на політичну сферу в країнах розташування і діяльності.

Характерним прикладом в цьому контексті може слугувати політична взаємодія Microsoft Corporation і Nestlé з національним урядом Індії. Microsoft Corporation активно співпрацює з урядами ряду країн в азійському регіоні, але особлива увагу зосереджує саме на економічній діяльності в Індії. Діяльність компанії охоплює такі важливі сфери як освіта та охорона здоров'я, які є найбільш чутливими для цієї країни. Через ряд неурядових організацій та цифрових платформ Microsoft послідовно сприяє підвищенню комп'ютерної грамотності населення країни. Шляхом впровадження та інтеграції новітніх цифрових технологій в освітній процес компанія зробила вагомий внесок у цифрову трансформацію освіти. В кінцевому результаті це забезпечило появу та постійне зростання індустрії розробки продуктів програмного забезпечення в Індії. Microsoft Corporation також підтримує урядові ініціативи, спрямовані на відведення кібератак і проведення чесних і прозорих виборів та забезпечує доступ уряду Індії до найсучасніших технологій кібербезпеки.

ТНК Nestlé вже більше століття є партнером у розвитку Індії. Діяльність компанії сприяла прямій і непрямій зайнятості населення. Завдяки ініціативам корпоративної соціальної відповідальності Nestlé India зосереджується на сферах, які забезпечують їй як економічну вигоду, так і можливість впливу на урядові структури, які пов'язані із продуктами харчування, водопостачання, санітарії та розвитку сільського господарства [3; 5; 6; 7].

Висновки. Діяльність Microsoft Corporation та Nestlé India, як і діяльність ряду інших ТНК, зробили вагомий внесок у перетворення Індії в потужного міжнародного гравця не тільки на регіональному, але й на міжнародному рівні. Дослідження ролі ТНК у міжнародних відносинах продемонструвало, що ТНК, завдяки певній автономії в своїй діяльності, здатні неопосередковано вносити зміни в міжнародні відносини як на регіональному, так і на міжнародному рівні, а їх економічні та дипломатичні ініціативи враховуються приймаючими державами і використовуються у зовнішній політиці. На початку ХХІ ст. ТНК стали новими транснаціональними акторами міжнародної політики, активно беруть участь у всіх глобальних процесах, що відбуваються в світі. ТНК стають ключовим елементом транснаціоналізації в цілому і становлення транснаціонального політичного середовища зокрема, виступаючи також в ролі «глобалізаторів» сучасності, формуючи цими процесами один з впливових векторів сучасного політичного розвитку світу.

Список використаних джерел:

1. Rosenau, James N. Turbulence in World Politics: A Theory of Change and Continuity. Princeton : Princeton University Press, 1990. 480 p.
2. Колодійчук А. В. Транснаціональні корпорації в таблицях і схемах; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів : АТБ, 2020. 181 с.
3. Комлева Н.А. Глобальные корпорации как акторы современного геополитического процесса // ПОЛИТЭКС. 2013. Т. 9 № 3. С. 107-118.

4. Adeyeye, A.O Corporate Social Responsibility of Multinational Corporations in Developing Countries: Perspective on Anti-Corruption. Cambridge University Press, Cambridge. Anaf, J., Baum, F., Fisher, M., London, L., 2019.

5. Cuerva-Cazurra A. Corruption in international business. *Journal of World Business*. 2016. Vol. 51. PP. 35–49

6. Global Nestlé: Good Food, Good Life. Nestlé. URL: <http://www.nestle.com/> (дата звернення 10.04.2021)

7. Microsoft Stories India. URL: <https://news.microsoft.com/en-in/> (дата звернення 15.04.2021)

8. The CRS journal. The Complete Report on CSR Activities of Nestle URL: <https://thecsrjournal.in/the-complete-report-on-csr-activities-of-nestle/> (дата звернення: 15.04.2021)

Відомості про автора:

Тейшейра Тіна, студентка 1 курсу магістратури, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Teisheira Tina, the First-year Student of the Master's Program, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE ROLE OF TNCS IN INTERNATIONAL RELATIONS ON THE EXAMPLE OF MICROSOFT CORPORATION AND NESTLÉ

Науковий керівник: Брайчевська Олена Андріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Оксана Шахова

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

oashakhova.fpmv20@kubg.edu.ua

ПРОБЛЕМА ДЕФІНІЮВАННЯ ПОНЯТТЯ СЕПАРАТИЗМУ

З суперечливості двох принципів міжнародних відносин «права народів на самовизначення» та «права територіальної цілісності держав» впливають й сутнісно відмінні підходи щодо реагування акторів міжнародних відносин, навіть органів ООН, на явища виникнення сепаратизму, визнання ново проголошених держав. В цьому контексті важливо розглянути певну множину понять, щоб ґрунтовніше зрозуміти сутність даної проблеми.

Мета даної роботи – окреслити проблему дефініювання поняття сепаратизму.

Власне термін «сепаратизм» походить від латинського *separatus* – окремий, *separate* – відділити. У суспільному дискурсі сепаратизм має, як правило, негативну конотацію.

Науковці ж всебічно досліджують дане явище на основі конкретних його проявів та напрацювали певну множину дефініцій. Так, визначення сепаратизму в українській політичній науці вивчали В. Дівак, І. Рафальський, Л. Сталенна, О. Федунь, О. Шарлан та інші. Окремі аспекти даного явища у поєднанні з проблемами суверенітету та націоналізму досліджували такі вчені як Б. Андерсон, Р. Бербах, В. Дівак, Т. Далявська, А. Большаков, В. Вілков, Дж. Келлас, У. Робінсон, М. Спенсер, Дж. Соренс, А. Павкович, Т. Парсонс.

«Велика українська енциклопедія» на даний час подає коротке визначення «сепаратизму», як «прагнення до відокремлення та відособлення, рух за відділення частини держави задля створення нового державного утворення або набуття автономії» [4].

«Кембриджський словник» визначає сепаратизм, як «переконавання людей певної раси, релігії чи іншої групи в країні, що вони повинні бути незалежними та мати свій власний уряд або якимось чином жити окремо від інших людей». І наводить, як приклад, посилання на статтю про баскський сепаратизм [6].

«Словник іспанської мови» зазначає, що сепаратизм – це «політична тенденція, яка виступає за відокремлення території від держави, якій вона належить, для досягнення її незалежності або інтеграції з іншою країною» [7].

У міждержавних та внутрішньодержавних справах під поняттям «сепаратизм», як правило, мають на увазі політичний сепаратизм, тобто певні дії, спрямовані на порушення територіальної цілісності однієї країни шляхом відділення від неї певної частини території для її входження до складу іншої країни або оголошення нової незалежної держави [3, с. 3].

На думку відомої американської дослідниці Метти Спенсер (Metta Spenser), яку вона висловила у своїй роботі «Сепаратизм: демократія та дезінтеграція» (*Separatism: democracy and disintegration*), головним рушійним чинником, який спричиняє виникнення сепаратизму, є національна ідентичність. Вона вважає, що ідеологія сепаратизму повинна спиратися на історичний досвід незалежності нації, який раніше мав місце в тому чи іншому регіоні [8].

За твердженням В. Дівак, сепаратизм розглядається як широке поняття, яке охоплює різноманітні випадки політичного відчуження від центральної влади та ослаблення контролю цієї влади на певній території. До того ж, сепаратизм може проявлятися у різних сферах соціального життя. Так, у залежності від сфери прояву цього явища, можна виділити політичний, економічний, правовий, ідеологічний сепаратизм [2].

У той же час, З.Бжезинський зазначає, що «спочатку національні почуття фокусуються на проблемі відродження національних мов, як устремління до національного самозбереження перед загрозою прогресуючої асиміляції, потім висувуються вимоги національно-культурної автономії, що з часом призводить до боротьби за національний суверенітет» [1, с. 15].

Якщо ж звернутися до міжнародно-правових джерел, то на даний час документом, який містить визначення даного поняття, є Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом та екстремізмом, прийнята 2001 року Шанхайською організацією, яка визначає сепаратизм наступним чином – «будь-яке діяння, спрямоване на порушення територіальної цілісності держави, зокрема й на відділення від нього частини його території, або дезінтеграцію держави, що здійснюється насильницьким шляхом, а так само планування і підготовка такого діяння, пособництво у його скоєнні, підбурювання до нього» [5].

Таким чином, наявні проблеми з дефініюванням сепаратизму, власне вже як різновиду певного явища, адже для характеристики вживаються означення «ідеологія», «діяння», «дії», «рух», «переконання», «тенденція». Науковий плюралізм уможливорює відмінні дефініювання даного явища. Сепаратизм – це складний феномен, у якому часто переплетені національні, економічні, політичні та духовно-культурні складові, і лише закріплення на міжнародно-правовому рівні в документі, який був би обов'язковим до виконання членами усіма ООН, дозволило б унормувати наявну практику.

Список використаних джерел:

1. Бжезинский З. Посткоммунистический национализм. М.: ИНИОН, 1991. 15 с.
2. Дівак В. Сепаратизм як геополітична зброя: виникнення нових квазідержав на карті світу. Пошук критеріїв міжнародного визнання невизнаних державних утворень. Віче. 2016. № 3-4. С. 43–47.
3. Нуруллин Р. М. Понятие сепаратизма в политической науке // Ученые записки Казанского университета. Сер. Гуманит. науки. 2010, Т.152, Кн.1. С.212–221.
4. Сепаратизм. Велика українська енциклопедія URL: <https://vue.gov.ua/Сепаратизм> (дата звернення: 07.05.2021)
5. Шанхайская конвенция о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом от 15 июня 2001 г. URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1027029 (дата звернення: 07.05.2021)
6. Separatism. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/separatism> (дата звернення: 07.05.2021)
7. Separatismo. *Diccionario de la lengua española*. URL: <https://dle.rae.es/separatismo> (дата звернення: 07.05.2021)
8. Spenser M. Separatism: democracy and disintegration / M. Spenser. – Boston.: Rowman & Littlefield, 1998. 317 p.

Відомості про автора:

Шахова Оксана, студентка 1 курсу магістратури, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Shakhova Oksana, the First-year Student of the Master's Program, Study Program «Regional studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE PROBLEM OF DEFINING THE CONCEPT OF SEPARATISM

Науковий керівник: Слюсаренко Ірина Юріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

СЕКЦІЯ 2.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

Вікторія Бистра

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

vobystra.fpmv17@kubg.edu.ua

ІММІГРАЦІЙНИЙ ПЛАН ДЖО БАЙДЕНА: ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ВИМІР

2020 рік відзначився не тільки для США, а й всього світу як початок глобальної пандемії. Звичайно, ця подія мала неабиякий вплив на передвиборчу гонку кандидатів у президенти Сполучених Штатів у 2020 році. Найважливішим стало питання здоров'я американців і знаходження найшвидшого шляху для створення вакцини аби врятувати якомога більше людей. Тим не менш, питання імміграційної політики не втратили своєї актуальності навіть від час пандемії. Жорстка імміграційна політика президента США минулої каденції Дональда Трампа не прибрала питання імміграційної політики з порядку денного передвиборчих перегонів. У даній публікації здійснено спробу проаналізувати основні виміри позиції представника від Демократичної партії США Джо Байдена, який став наступником Д. Трампа на найвищій посаді у США.

Нинішній президент Сполучених Штатів, колишній віце-президент та лідер Демократичної партії спочатку працював адвокатом, перш ніж перейти до політики. Він став п'ятим наймолодшим американським сенатором в історії США, а також найдовшим сенатором штату Делавер. Його президентська кампанія 2008 року так і не набрала обертів, але кандидат від демократів Барак Обама обрав його своїм кандидатом у віцепрезиденти, тож Байден займав цю посаду два терміни президентства Обама [1]. Основу його імміграційного плану склав досвід, який він отримав за роки наполегливої праці, кар'єрного росту і співпраці в адміністрації Барака Обама.

Значна частина плану імміграційної політики Байдена була зосереджена на тому, щоб змінити значною мірою політику президента Трампа. Сюди входить зупинка будівництва прикордонної стіни, повна ліквідація практики розділення сімей іммігрантів на кордоні США та припинення поточних заборон на виїзд до Сполучених Штатів людей з тих країн, більшість в яких складають мусульмани [3].

У рамках політичних обіцянок для виборців ключовими пріоритетами Джозефа Байдена щодо покращення імміграційної політики в США стали:

- 1) впровадження термінових заходів, спрямованих на скасування негативних результатів політики Трампа;
- 2) модернізація імміграційної системи Америки;

- 3) формування привітного ставлення до іммігрантів в американських громадах;
- 4) встановлення прихильності Америки до шукачів притулку та біженців;
- 5) усунення першопричин нерегулярної міграції;
- 6) впровадження ефективного контролю над кордоном [2].

Крім того, його імміграційний план особливо акцентував увагу на подальшому нагляді та регулюванні питань імміграції, митного контролю та охорони кордонів, заявляючи, що відомства повинні «дотримуватися професійних стандартів», а також «нести відповідальність за нелюдське поводження». Що стосується реалізації нової політики, Байден заявляв і продовжує говорити про те, що модернізує імміграційну інфраструктуру країни, пообіцявши надіслати до Конгресу законодавство, яке запропонує шлях до громадянства для приблизно 11 мільйонів людей без документів у країні. Він також закликав ввести мораторій на депортацію протягом перших 100 днів його управління [3].

Байден наголошував на ефективному прикордонному контролі шляхом інвестицій в кращі технології у поєднанні із захистом конфіденційності на кордоні, як у вхідних портах, так і між ними, включаючи камери, датчики, великомасштабні рентгенівські апарати та нерухомі вежі. До того ж співпраця з Мексикою та Канадою на партнерських засадах, за словами пана Байдена, буде означати більший рівень безпеки для всіх трьох країн. Більш того, побудова партнерських відносин засновуватиметься на переслідуванні спільних інтересів та покращенні спільних можливостей для всіх сторін [2].

Таким чином можна дійти висновку, що лідер Демократичної партії і на сьогодні 46-й президент США у своєму імміграційному плані під час передвиборчої кампанії 2020 року продовжував пропагувати імміграційні дії закладені у період його віце-президенства та програми DACA і DAPA, які були впровадженні президентом Бараком Обамою. Основоположним також для нього стала пряма опозиція всім впровадженням адміністрації Дональда Трампа, спрямованим проти нелегальних іммігрантів.

Список використаних джерел:

1. Joe Biden biography. *Biography.com* January 21, 2021 URL: <https://www.biography.com/us-president/joe-biden>
2. The Biden Plan For Securing Our Values as a Nation of Immigrants. *JoeBiden.com*. 2020. URL: <https://joebiden.com/immigration>
3. Trump's And Biden's Plans On Immigration by Elena Moor. *NPR.com*. October 16, 2020 URL: <https://www.npr.org/2020/10/16/919258401/trumps-and-biden-s-plans-on-immigration#bidenplan>

Відомості про автора:

Бистра Вікторія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Bystra Viktoriia, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

JOE BIDEN'S IMMIGRATION PLAN: THE ELECTION DIMENSION

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Анна Главак

Київський університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

0985041530anna@gmail.com

ОСНОВНІ НАПРЯМИ КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

Відносини між Україною та Канадою є особливими, адже Канада стала першою західною країною, яка визнала суверенітет України, що сталося 02 грудня 1991 року, на наступний день після референдуму, що підтвердив Акт проголошення незалежності України. Визнання України Канадою було закріплено встановленням дипломатичних відносин та підписанням низки базових документів, які визначили вектор розвитку двосторонніх відносин. Серед основних документів, які регламентують співробітництво між країнами в означених сферах є «Декларація про відносини між Україною і Канадою» (22.09.1991 р.), «Спільна Декларація про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Канадою» (27.01.1992 р.), «Спільна Декларація про особливе партнерство між Україною та Канадою» (31.03.1994 р.), «Спільна Декларація про подальший розвиток відносин особливого партнерства між Україною і Канадою» (05.12.2001 р.) та «Дорожня карта» українсько-канадських відносин (24.09.2009 р.) [1, с. 212]. Із започаткуванням двосторонніх відносин Канада залишається стратегічним партнером та захисником українських інтересів, співпраця з яким відбувається у багатьох сферах. Тож метою дослідження в рамках даного матеріалу є окреслення основних векторів взаємовідносин України та Канади.

Варто взяти до уваги основні напрями канадсько-українського співробітництва. Українська дослідниця Марина Рабінович виділяє такі виміри співпраці, як: політичний діалог та безпека, торгівля та інвестиції, а також політика розвитку [5, с. 59-61]. З моменту підписання перших документів розпочався активний період взаємин між державами у багатьох сферах. Тісні відносини обох держав ґрунтуються на особливих історичних та культурних зв'язках, які визначаються проживанням чисельної української діаспори в Канаді. Одним з важливих вимірів співпраці стала підтримка з боку офіційної та діаспорної Канади розвитку демократії в Україні.

Підтримуючи дружні стосунки з Україною, Канада опинилась поруч та підтримала Україну під час подій Помаранчевої революції, Євромайдану, Революції Гідності та з часів російської агресії проти територіальної цілісності України, активно стояла за демократичні зміни, надаючи допомогу у політичних та економічних реформах. Канада продовжує підтримувати український суверенітет та територіальну цілісність в умовах незаконної окупації Криму Росією та підтримки нею проросійських збройних формувань на сході України. Важливим кроком було введення санкцій проти сотень російських фізичних та юридичних осіб. Канада прагне використовувати свою міжнародну допомогу для підтримки цілей України щодо розширення євроатлантичної інтеграції. Країна також підтримує формування майбутнього України як демократичної держави, яка забезпечує безпеку, процвітання та свободу для всіх своїх громадян. З січня 2014 року Канада виділила Україні понад 785 млн доларів на допомогу, використовуючи ряд інструментів. Ці інструменти включають: гуманітарну та фінансову допомогу, програму операцій з підтримки миру та стабілізації тощо. Напрями поточної канадської підтримки зосереджені на таких пріоритетах: конституційна, виборча, судова реформи, боротьба з корупцією, децентралізація, соціальна політика, охорона здоров'я [3].

З початку кризи у 2014 році Канада надала гуманітарне фінансування на суму понад 37 млн доларів агенціям ООН, Руху Червоного Хреста та іншим неурядовим організаціям для підтримки надання невідкладної допомоги населенню, що постраждало внаслідок конфліктів в Україні. Сюди входить надання основних медичних послуг, безпечної питної води, харчової допомоги, притулку, необхідних предметів допомоги. В умовах військової окупації Криму та конфлікту на Сході України, Канада у вересні 2015 року розпочала операцію UNIFIER програму військової підготовки та зміцнення потенціалу збройних сил в Україні. Канадська сторона залучає в Україну приблизно 200 співробітників Збройних Сил в рамках операції UNIFIER, яка була продовжена до 31 березня 2022 року. З початку роботи місії Канадські збройні сили підготували понад 22810 службовців Сил безпеки України, беруть участь у роботі Консультативної ради з питань реформи оборони України [4].

Україна та Канада активно взаємодіють в такому напрямку як торгівля та інвестиції. За підсумками 2020 року, експорт українських товарів до Канади склав 81,3 млн доларів США. Основними групами експорту українських товарів до Канади є мідь, чорні метали, органічні хімічні сполуки. Імпорт канадських товарів склав 201 млн. доларів США, до якого увійшли засоби наземного транспорту, крім залізничного, риба і ракоподібні, фармацевтична продукція. Угода про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA), яка набрала чинності 1 серпня 2017 року, є важливою віхою у відносинах між Канадою та Україною. Відповідно до положень Угоди, Канада скасувала 98 % мита на українські товари. Україна продає Канаді деякі види сільськогосподарської продукції за тарифом 0 %, але в межах квот. У свою чергу, Україна скасувала ввізне мито на 72 % товарів з Канади. Для Канади

також були скасовані ввізні мита на сільськогосподарські та промислові товари, але з перехідними періодами 3, 5 та 7 років [2].

Наведені напрями співпраці Канади та України не вичерпують усієї повноти взаємодії між двома державами. Здійснивши огляд канадсько-українських відносин, можна зробити висновок, що Канада та Україна мають міцний фундамент для будування та розвитку партнерства у багатьох сферах. Підтримка Канадою України та надання масштабної допомоги на сучасному етапі є важливим інструментом підтримки нашої країни у складних зовнішньополітичних умовах.

Список використаних джерел:

1. Бессонова М.М. Основні вектори сучасної канадської допомоги Україні. Збірник матеріалів конференції «Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин». – Київ: КНУКІМ, 2020. – С. 211-215. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33552/>
2. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою. *Посольство України в Канаді*. 29 жовтня 2020. URL : <https://cutt.ly/RbPk9Sf> (дата звернення: 01.05.2021)
3. Canada's engagement in Ukraine. *Government of Canada*. 16 February 2020. URL: <https://www.international.gc.ca/world-monde/country-pays/ukraine/relations.aspx?lang=eng>. (дата звернення: 01.05.2021)
4. Operation UNIFIER. *Government of Canada*. 22 April 2021. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/operations/military-operations/current-operations/operation-unifier.html> (дата звернення: 01.05.2021)
5. Rabinovych M. Canada's response to the Ukraine crisis: a turn to middlepowerhood? *Ideology and Politics*, 2017, Vol.1 (7). pp. 47–93. URL: <https://ideopol.org/wp-content/uploads/2017/10/1.4.ENG.-Canada-Response-Final.pdf>

Відомості про автора:

Главак Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університета імені Бориса Грінченка

Hlavak Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

MAIN VECTORS OF CANADIAN-UKRAINIAN COOPERATION

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

ПОЗИЦІЇ США В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що Латинська Америка становить стратегічний інтерес для провідних держав світу з геополітичної та економічної точок зору. В умовах сучасного багатопольярного світу, системної кризи світової фінансової системи, загострення економічних і соціально-політичних протиріч домінуюча лінія розвитку латиноамериканських країн проявляється у прагненні до зміцнення свого державного суверенітету, подолання соціально-економічної відсталості.

Латиноамериканський регіон, безумовно, є важливим регіоном для зовнішньої політики Сполучених Штатів. Безпосередня територіальна близькість регіонів, незважаючи на історичні та культурні відмінності, призвела до високого рівня взаємодії і взаємовпливу країн в економічній, політичній і культурній сферах. Політика Сполучених штатів протягом тривалого періоду часу була спрямована на збереження домінуючої ролі в країнах цього регіону.

За останні десять років в латиноамериканських країнах відбулися глибокі економічні та політичні трансформації, які вплинули на визнання місця цих країн на світовій політичній арені. Загальною тенденцією стало зниження впливу США на країни Латинської Америки, зросла самостійність держав Латинської Америки і поява в регіоні нових гравців, в першу чергу, Китаю, який прагне зайняти місце головного торговельного партнера Латинської Америки [1, с. 89].

Відмінною рисою країн Латинської Америки в останні роки стало їхнє прагнення до регіональної інтеграції. Серед багатьох інтеграційних об'єднань можна виділити UNASUR, який був дієвим регіональним політичним та економічним угрупованням 12 держав Південної Америки протягом 14 років, Тихоокеанський альянс, що відрізняється особливим динамізмом в економічній сфері, і Спільнота країн Латинської Америки і Карибського басейну (CELAC), в який увійшли всі 33 країни регіону, включаючи Кубу, а США і Канада залишилися за рамками об'єднання. Деякою мірою CELAC виник як альтернатива Організації американських держав, яка традиційно знаходиться під впливом Вашингтона. Разом з тим, інтеграційні процеси в регіоні ускладнює наявність цілого ряду об'єднань, які дублюють один одного, а також внутрішні протиріччя учасників, які часто заважають їм створювати зони глибокої інтеграції та більш ефективно координувати свої дії, в тому числі, під час кризових ситуацій [2, с. 45].

Тенденціями розвитку Латиноамериканського регіону на початку XXI століття стали: більш відчутне зниження престижу і впливу США в регіоні; формування латиноамериканських структур і схем регіональної взаємодії; економічний підйом ряду провідних латиноамериканських країн на чолі з

Бразилією, який вказував на посилення їх міжнародного економічного і суспільно-політичного значення, завдяки чому відбувалося подальше посилення взаємозв'язків держав Латинської Америки за межами власного регіону.

Як зазначав О. В. Торкунов, потужне зростання економік країн Південно-Східної Азії, в першу чергу – Китаю, що забезпечив майже всім країнам Латинської Америки можливість спиратися на альтернативні ринки, скоротив можливість США оперативного втручання в справи своїх сусідів. На рубежі ХХ – ХХІ ст. такі події, як осуд переважною більшістю країн Латинської Америки військової акції США і НАТО в Югославії, відмова провідних держав регіону підтримати вторгнення військ США в Ірак у 2003 році і провал планів США щодо створення «Всеамериканської зони вільної торгівлі» (ФТАА) в 2005 року позначили початок кінця епохи «сфери впливу» Вашингтона [3, с. 21].

У Латинській Америці на початку ХХІ ст. сформувалися 3 моделі відносин з США. Перша модель – це заперечення переважання США в регіоні (Венесуела, Куба, Болівія), друга – дружні стосунки, побудовані на схожості інтересів в економічній сфері і сфері безпеки (Колумбія, Мексика) і третя – співробітництво, при своєму інтенсивному самоствердженні (Бразилія, Аргентина) [4, с. 48].

В даний час зовнішня політика Сполучених Штатів в Латинській Америці залежить, по-перше, від дій нового президента Дж. Байдена, а, по-друге, від процесів, що відбуваються в країнах Латинської Америки, які призводять до змін у зовнішній політиці.

Головними проблемами для США і країн Латинської Америки є проблеми міграції та безпеки. У США проживає найбільша кількість мігрантів, і найбільшим в світі міграційним коридором став Мексика – США.

Таким чином, країни Латинської Америки зацікавлені в перерозподілі глобальної влади на користь країн, що розвиваються. У зв'язку з цим вони виступають за зміну світової фінансової архітектури і за трансформування засад політичного регулювання системи міжнародних взаємин.

На сучасному етапі престиж і вплив США в регіоні відчутно знизився. Це пов'язано із формуванням латиноамериканських структур і схем регіональної взаємодії, економічним підйомом провідних латиноамериканських країн на чолі з Бразилією, що і сприяло посиленню взаємозв'язків держав Латинської Америки за межами власного регіону.

Список використаних джерел:

1. Афанасьев А.Е. Политико-географическое пространство современного мира. Справочник. К.: Школьный мир, 2013. 89 с.
2. Кувалдин В.Б. Глобализация: рождение мегаобщества // Постиндустриальный мир и Россия, 2018. 115 с.
3. Романова З. И. США и Латинская Америка: взаимодействие или противостояние? *Латинская Америка*. 2006. № 3. С. 21-38
4. Торкунов А. В. Современные международные отношения. М.: Наука, 2012. 689 с.

Відомості про автора:

Діхтяр Анастасія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Dihtyar Anastasia, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

US POSITIONS IN LATIN AMERICA

Науковий керівник: Лісовська Мирослава Миколаївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук.

Альона Добридень

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

aydobryden.fpmv20@kubg.edu.ua

ДІЯЛЬНІСТЬ КАНАДИ В АРКТИЧНІЙ РАДІ

Актуальність дослідження арктичної політики країн світу є важливим, хоч і не популярним виміром сучасних досліджень. Це пов'язано з тим, що Арктика становить стратегічну важливість у царині екологічної, економічної, безпекової політики та взаємин. Міжнародна співпраця може допомогти усунути прогалини у наших знаннях про Арктику та Північ, зокрема, враховуючи складність, взаємозв'язок та витрати, пов'язані з полярною наукою та дослідженнями регіону. Канада відіграє центральну роль, враховуючи обладнання світового класу для моніторингу та дослідницької інфраструктури та міжнародне визнання якості знань та досліджень в Арктиці [1]. Тому вивчення діяльності Канади в рамках тих об'єднань, які створені для регулювання діяльності в рамках Арктики є важливим та актуальним.

Арктична рада є провідним багатостороннім форумом, завдяки якому Канада просуває свої арктичні інтереси на міжнародному рівні. Він був створений в Оттаві в 1996 році Оттавською декларацією. Канада була першою головною країною Арктичної ради, яка головує з 1996 по 1998 рік, і згодом з 2013 по 2015 рік. Арктична рада є визначним міжурядовим форумом для полярної співпраці. Вона прихильно відноситься до жителів Арктики, включаючи корінні народи та їхні громади, які вносять унікальний внесок і приносять унікальні знання раді через особливі стосунки з Арктикою. Рада працює над поширенням цілей сталого розвитку, включаючи економічний та соціальний розвиток, культурне благополуччя. Рада однаково прихильна до охорони арктичного середовища, включаючи здоров'я арктичних екосистем,

збереження біорізноманіття в арктичному регіоні, а також до збереження та сталого використання природних ресурсів. Арктична рада розробила загальну програму дій та слугує фундаментом для міцного, відповідального та спільного міжнародного правового порядку в арктичному регіоні [2].

Робота Арктичної ради контролюється та керується міністрами закордонних справ восьми країн-членів Арктики та має підтримку вищих посадових осіб Арктики. Пріоритетним напрямком діяльності Канади в Арктичній раді є ефективне просування своїх національних та міжнародних арктичних інтересів. Ці інтереси включають підтримку співпраці з сусідами; забезпечення залучення мешканців Півночі до формування та реалізації арктичної політики, включаючи громади корінних жителів Арктики, та їх залучення до міжнародної співпраці; сприяння та використання високоякісних наукових та політичних знань, які створює рада; використання державних інвестицій шляхом співпраці з партнерами, що своєю чергою підтримує розвиток внутрішньої арктичної політики. Основними пріоритетами Канади, є вирішення питань соціально-економічного та культурного розвитку, захисту довкілля та зміни клімату та зміцнення відносин з корінними народами [3]. З моменту створення ради Канада вела свою програму в багатьох сферах, включаючи відстоювання правового виміру Арктики. Канада через низку федеральних відомств та відомств бере активну участь у технічній та науковій роботі Арктичної ради, де триває аж сотня унікальних проєктів.

Ця робота проводиться в окремих шести робочих експертних групах. Основними напрямками роботи експертних груп є наступні: (1) програма дій протидії забруднення Арктики (працює над запобіганням несприятливих наслідків, зменшенням та усуненням забруднення арктичного середовища); (2) програма моніторингу та оцінювання Арктики (надає достовірну інформацію про стан та загрози для арктичного середовища, пропонує наукові рекомендації для урядів арктичних країн); (3) програма збереження арктичної флори та фауни (працює над збереженням біорізноманіття Арктики та допомагає забезпечувати стійкість живих ресурсів Арктики); (4) програма аварійного запобігання, попередження та реагування (працює над готовністю до реагування на екологічні та інші надзвичайні ситуації, аварії регіону, а також на проведення пошуково-рятувальних робіт); (5) програма охорони арктичного морського довкілля (стосується політики та заходів запобігання забрудненню та контролю захисту арктичного морського середовища як від сухопутної, так і морської діяльності); (6) програма сталого розвитку (пропонує та приймає заходи щодо просування цілей сталого розвитку в Арктиці, включаючи покращення екологічних, економічних та соціальних умов арктичних спільнот) [4].

Тож можна зробити підсумок: Арктика становить важливе місце як у внутрішній, так і зовнішній політиці сучасної Канади та роль Канади в Арктичній раді є провідною.

Список використаних джерел:

1. Compendium of Canada's Engagement in International Environmental Agreements and Instruments 2020/ United Nations Framework Convention on Climate Change and the Paris Agreement. *Environment and Climate Change Canada*. URL: <https://www.canada.ca/content/dam/eccc/documents/pdf/international-affairs/compendium/2020/batch-10/united-nation-framework-convention-climate-change-paris-agreement.pdf>
2. Canada and the Arctic Council 2018. *Government of Canada*. URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/arctic_council-conseil_arctique/index.aspx?lang=eng&_ga=2.47054944.674811402.1591975589-959345829.1585082104
3. The Arctic Council/Arctic States/CANADA/ URL: <https://arctic-council.org/en/about/states/canada/>
4. Canada's work in the Arctic Council/ Canada and the Arctic Council / *Government of Canada*. URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/arctic_council-conseil_arctique/index.aspx?lang=eng&_ga=2.47054944.674811402.1591975589-959345829.1585082104

Відомості про автора:

Добридень Альона, студентка 1 курсу магістратури, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Dobryden Aliona, the First-year Student of the Master's Program, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

CANADA'S ACTIVITY IN THE ARCTIC COUNCIL

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Юлія Дорош

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

yvdorosh.fpmv17@kubg.edu.ua

ІНСТРУМЕНТИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США У КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Країни пострадянського простору є важливими для США, адже колись вони були частиною держави, яка була для Сполучених Штатів головним суперником на міжнародній арені. Одним з потужних вимірів сучасної політики США щодо країн регіону є культурна дипломатія, узагальнення основних інструментів та методів якої є актуальним для кращого розуміння особливостей

сучасної американської зовнішньої політики. Варто відзначити, що цей вимір дипломатії є малодослідженим в Україні, тож розробка цього напрямку має важливе практичне значення.

Метою написання роботи є за допомогою описового та аналітичного методів зібрати відомості про інструменти культурної дипломатії США у країнах пострадянського простору.

Задля окреслення основних інструментів, які застосовуються з боку США у країнах пострадянського простору у контексті культурної дипломатії, варто більш детально розглянути декілька країн.

Розпочнемо з Російської Федерації – країна досі вважає США головним конкурентом у багатьох сферах, включаючи культурну. Основними інструментами культурної дипломатії з боку Сполучених Штатів є різноманітні організації та установи. У першу чергу варто звернути увагу на Посольство США в Москві, яке спільно з партнерською організацією Фонд Євразія (*Eurasia Foundation*) реалізує Програму російсько-американського партнерського діалогу для підтримки унікальних проєктів, спрямованих на розширення співпраці росіян і американців і обмін успішним практичним досвідом [5].

Ще одним регіоном, який є важливим – Кавказький, що входить до сфери політичних і культурних інтересів США, із усіх країн регіону, найбільша зацікавленість зосереджена на Грузії та Азербайджані у зв'язку з тими політичними та історичними умовами, які склались.

США беруть участь у підтримці демократичного розвитку, ринкових реформ і суверенітету Грузії, вважають, що роблять важливий позитивний вплив [5]. Сполучені Штати надають навчальні послуги, забезпечують обладнанням та технічною допомогою, щоб Грузія ефективніше співпрацювала в боротьбі з тероризмом. Також США надають допомогу організаціям громадянського суспільства та незалежним ЗМІ [3].

Азербайджан більше цікавий для США в геополітичній площині, ніж культурній, адже країна є мостом між Європою та Каспійським басейном і «воротами» до держав Центральної Азії [5]. Беззаперечно в цій країні є культурно-освітні центри, зокрема у містах: Баку, Гянджа, Курдемір, Хачмаз та Сальян, які знаходяться під патронажем Посольства США в Азербайджані. Головними напрямками роботи цих центрів є забезпечення можливості вивчення англійської мови за допомогою занять, гуртків та веб-семінарів, проведення консультацій для тих, хто хоче навчатися в США та проведення семінарів з різних тем: від професійних навичок до підприємництва [1]. Також тут діють різні навчальні програми обміну, такі як програма Фулбрайта, які надають стипендії та гранти на навчання за кордоном [8].

США активно присутні і в житті країн Балтики: Естонії, Литви та Латвії, країни пов'язує спільний договір – Балтійська хартія США про співпрацю. Цей документ закріплює основні напрями роботи країн, задля поширення ідей демократії [7]. У цих країнах діють окремі дипломатичні представництва США. Відповідно до інформації, яку надають офіційні сайти цих посольств, можна стверджувати наступне щодо Естонії: у двосторонньому порядку відносини

США та Естонії характеризуються міцною співпрацею у сферах оборони та безпеки, глобального розвитку, економічного процвітання та освітнього та культурного обміну. Посольство США у Литві засвідчує, що ця країна займає важливе місце в інтересах США у військовій сфері. У Латвії проводить свою діяльність Американський центр, який розташований у Латгальській центральній бібліотеці (м. Даугавпілс). Центр є частиною мережі Американського простору (*American space*), якою керує Державний департамент США у всьому світі.

Американська культурна дипломатія та інструменти, які її здійснюють є важливою частиною діяльності США у Білорусі. Для сприяння демократичним реформам у Білорусі Посольством США створено програму Комісії з демократії для надання допомоги новим незалежним ЗМІ та незалежним організаціям та сприянню верховенству права. Багато демократичних ініціатив у Білорусі спільно фінансуються урядовими установами США та приватними організаціями. Однією із головних програм США, які діють у Білорусі є Програма малих грантів [6], яка була заснована Посольством для надання грантів, шляхом придбання обладнання, для допомоги ЗМІ, які ще перебувають у зародковому стані. Важливу роль відіграють Інформаційні ресурсні центри які діють у бібліотеках-партнерах в рамках Американського простору (*American space*) у таких містах як Барановічі, Борисів, Брест, Гомель, Гродно, Мінськ, Могилев, Молодечно, Пінськ, Полоцьк, Вітебськ.

Хоча місце Молдови в інтересах Штатів незначне, але Посольство США в Молдові спонсорує та підтримує освітні та культурні програми, щоб допомогти громадянам дізнатися більше про американське суспільство та його цінності [4]. У країні здійснює роботу Американський ресурсний центр, який керується Посольствам США в Кишеневі [2].

Таким чином серед основних інструментів, якими США реалізують свою культурну дипломатію у країнах пострадянського простору є Посольства США, інформаційні, культурні та навчальні центри у бібліотеках-партнерах у таких країнах як Білорусь та Латвія, або ж Американський ресурсний центр у Молдові. Також до інструментів відносимо партнерські організації, які співпрацюють з посольствами, наприклад Фонд Євразія (*Eurasia Foundation*), та програми для ведення двосторонніх комунікацій, зокрема, такою є Програма російсько-американського партнерського діалогу. Основними напрямками роботи всіх цих організацій, фондів та установ є ознайомлення громадян пострадянських країн з інформацією про США та підтримка інститутів громадянського суспільства, засобів масової інформації та демократичного розвитку цих країн.

Список використаних джерел:

1. American Centers in Azerbaijan // U.S. Embassy in Azerbaijan: веб-сайт. 2021. URL: <https://az.usembassy.gov/education-culture/american-spaces/> (дата звернення: 09.05.2021).
2. American Resource Center // U.S. Embassy in Moldova: веб-сайт. URL: <https://md.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/> (дата звернення: 04.05.2021).

3. Assistance Activities by U.S. Goals in Georgia // U.S. Embassy in Georgia: [Веб-сайт]. URL: <https://ge.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/embassy-fact-sheets/>. (дата звернення: 04.05.2021).

4. Educație și cultură // Ambasada SUA în Moldova: веб-сайт. URL: <https://md.usembassy.gov/ro/education-culture-ro/> (дата звернення: 04.05.2021).

5. Reimagining U.S. Interests and Priorities in Post-Soviet Eurasia // Center for American Progress: веб-сайт. 2011. URL: <https://www.americanprogress.org/issues/security/news/2011/08/01/10153/reimagining-u-s-interests-and-priorities-in-post-soviet-eurasia/> (дата звернення: 04.05.2021).

6. Small Grants Program // U.S. Embassy: веб-сайт. URL: <https://by.usembassy.gov/education-culture/u-s-embassy-small-grants-program/>. (дата звернення: 04.05.2021).

7. U.S. Baltic Charter // Ministry of Foreign Affairs: веб-сайт. 1998. URL: <https://vm.ee/en/us-baltic-charter> (дата звернення: 04.05.2021).

8. U.S. Relations With Azerbaijan – 2020 URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-azerbaijan/>.

Відомості про автора:

Дорош Юлія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Dorosh Yulia, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University

TOOLS OF US CULTURAL DIPLOMACY IN POST-SOVIET COUNTRIES

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Валерія Заліток

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

vszalitok.fpmv17@kubg.edu.ua

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА США НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ

Кожна нація має суверенне право контролювати свої кордони; вводити імміграційні закони та політику, що захищають та просувають інтереси своїх громадян, а також визначати, хто може в'їхати в країну, як довго вони можуть перебувати та види діяльності, які вони можуть проводити. Сполучені Штати Америки не є виключенням з цього загального твердження. Адже нові тенденції, безвізовий режим і в цілому нові течії мультикультуралізму впроваджуються як в суспільстві, так і в країні в цілому.

Мета роботи – дослідити вплив міграційної політики на суспільні комунікації у країні, а також у міжнародних відносинах в цілому.

Щороку мільйони людей з різних країн світу іммігрують до Сполучених Штатів – від туристів, які відвідують країну впродовж кількох тижнів, до робітників, які приїжджають на роботу, і біженців, які рятуються від переслідування. Кількість людей, які приїжджають до США, країна їх походження і причини, чому вони приїжджають, з часом суттєво змінилися [7].

Частково Сполучені Штати були побудовані мігрантами, і нація вже давно отримує вигоду від нової енергії і винахідливості, яку приносять мігранти. Сьогодні 14 % жителів країни народилися за кордоном, більше половини з яких є натуралізованими громадянами. Майже 75 % всіх мігрантів, які походять з різних верств суспільства з усього світу, повідомляють, що добре або дуже добре говорять англійською [2].

Мігранти становлять значну частку робочої сили США в цілому ряді галузей, складаючи понад третину всіх працівників сільського господарства, рибальства та лісового господарства, а також майже 25 % тих, хто задіяний у сфері комп'ютерних і математичних наук. Найбільша кількість мігрантів працює в сфері охорони здоров'я і соціальних послуг: більше 4 мільйонів мігрантів надають ці послуги. Як робочі, власники бізнесу, платники податків і сусіди, іммігранти є невід'ємною частиною різноманітних і процвітаючих співтовариств країни і вносять значний вклад, який приносить користь всім [5].

Причини наростання обсягів міжнародних міграційних переміщень, як і змін у їх сутнісних характеристиках, є передусім результатом глобалізаційних процесів. Зняття перешкод на шляху вільної торгівлі, зростання політичної, економічної, соціальної взаємозалежності між державами, що виявляється у формуванні транснаціонального бізнесу та міжнародного ринку праці, інтернаціоналізації науки, освіти, інформації, небаченому розвитку комунікацій мали вирішальне значення для динаміки та обсягів міграції населення.

У контексті глобалізації міжнародна міграція виступає і як провокуючий момент, і як результат глобальних змін [4].

Внаслідок прискореного розвитку покращуються умови життя, зростають доходи, рівень освіти населення, що забезпечує доступ до інформації та наявність грошових коштів, необхідних для переїзду. З підвищенням рівня добробуту зменшується смертність, передовсім дитяча. Це призводить до швидкого зростання чисельності молоді, яка стикається зі значними труднощами у пошуках гідної роботи вдома і вирушає за кордон [3]. Навіть у тих випадках, коли безробіття на батьківщині не загрожує, глобалізація спонукає людей до міграції, привносячи нові запити і потреби, попит на раніше небачені товари й послуги, задовольнити який у місцях проживання складно [6]. Швидке економічне зростання призводить до стрімкої поляризації населення за рівнем життя, тому міграція є засобом подолання соціальної деривації і позитивних соціальних зрушень у цілому.

Соціальна нерівність є потужним чинником міграції не лише на національному, а й на глобальному рівні. Внаслідок нерівномірності розвитку окремих країн та регіонів міждержавні диспропорції у величині заробітку та рівні життя залишаються значними.

Ще одним важливим аспектом у міграційній політиці є міграційний бізнес, який включає й нелегальну складову, тобто кримінальні структури, які займаються незаконним переправленням мігрантів через кордони, а також торгівлею людьми. За оцінками міжнародних експертів, дохід від цієї протиправної діяльності становить щонайменше 10 млрд доларів на рік [1], що лише незначною мірою поступається доходам від незаконної міжнародної торгівлі зброєю та наркотиками.

Міграційний бізнес є лише однією з форм міграційних мереж, що сплітається з особистих, родинних, земляцьких, ділових зв'язків, які поєднують спільноту, завдяки чому рекрутуються мігранти і громади мігрантів у країнах призначення, і є одним з видів соціального капіталу, що полегшує здійснення міжнародних переміщень [8]. Через міграційні мережі відбувається обмін інформацією, надається підтримка під час переїзду, пошуку роботи, облаштуванні на новому місці. Вони зменшують ризики, збільшують очікувані вигоди від міграції і з часом самі стають спонукальною причиною міграції.

Таким чином, огляд динаміки та особливостей сучасних міграційних процесів дає підстави стверджувати, що міжнародна міграція не лише інтенсифікується, а й набуває нових рис. Структура та географія переміщень населення розширюються та урізноманітнюються, їх моделі ускладнюються. Поряд із переселеннями для постійного проживання поширення набувають різні форми тимчасової міграції. Дедалі більше держав світу водночас і віддають, і приймають населення. Дедалі активніше в міграційних процесах беруть участь такі категорії населення, як молодь, жінки, висококваліфіковані спеціалісти. Через це вимоги до міграційної політики і на національному, і на міжнародному рівні значно зростають, а завдання її формування ускладнюються.

Список використаних джерел:

1. Baten, J. *A History of the Global Economy. From 1500 to the Present*. Cambridge University Press. 2016. 88 p.
2. CBO – The Budget and Economic Outlook: Fiscal Years 2012 to 2022 – See Historical Budget Data Supplement, www.cbo.gov. January 2012. URL: <https://www.cbo.gov/publication/42905> (дата звернення: 09.05.2021 p.)
3. Company Insights. Multinational Corporation (MNC). JAMES CHEN. URL: <https://www.investopedia.com/terms/m/multinationalcorporation.asp> (дата звернення: 09.05.2021 p.)
4. Federal debt basics – How large is the federal debt?". Government Accountability Office. Retrieved April 28, 2012. URL: https://www.gao.gov/americas_fiscal_future#largefeddebt (дата звернення: 09.05.2021 p.)
5. Rowthorn, Robert E.; Wells, J. R. (1987). *De-industrialization and foreign trade*. URL: <https://lib.ugent.be/catalog/rug01:002249974> (дата звернення: 09.05.2021 p.)
6. Rust Belt – Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Rust_Belt (дата звернення: 09.05.2021 p.)

7. Korotayev Andrey, Malkov Artemy, Khaltourina Daria. Introduction to Social Macrodynamics: Compact Macromodels of the World System Growth. URL: https://www.academia.edu/32757085/Introduction_to_Social_Macrodynamics_Models_of_the_World_System_Development_Moscow_KomKniga_URSS_2006 (дата звернення: 09.05.2021 р.)

8. Stephen Ohlemacher, America's big cities are getting smaller. URL: <http://panafricannews.blogspot.com/2007/06/america-big-cities-are-getting-smaller.html> (дата звернення: 09.05.2021 р.)

Відомості про автора:

Заліток Валерія, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Zalitok Valeria, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

US MIGRATION POLICY AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Науковий керівник: Інна Валеріївна Ворошилова, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Дарія Красатиук

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

dykrasatiuk.fpmv19@kubg.edu.ua

ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ ПРАВИЙ ЕКСТРЕМІЗМ У США

В сучасному світі великого поширення набуває екстремізм, а особливо правий екстремізм. Громадяни та влада США потерпають від діянь правих екстремістів, які продемонстрували себе під час штурму Капітолію на початку 2021 року. Проте дійсно важливим є те, що саме допомагає правом екстремістам в їхньому діянні та що є їх рушійною силою.

Мета дослідження полягає у висвітленні та аналізі факторів, що обумовлюють правий екстремізм в США.

Правий екстремізм зазвичай визначають як специфічну ідеологію, що характеризується «антидемократичною протидією рівності». У публічних дебатах та серед науковців ця концепція часто асоціюється з поведінковими характеристиками, такими як політично вмотивоване насильство. Концепція стосується партій, рухів, веб-сайтів, а також окремих активістів та інтелектуалів. Можна стверджувати, що (нео-)нацизм та (нео-)фашизм – дві найбільш відомі форми правого екстремізму [4].

Аналіз, опублікований американською газетою «The Washington Post» у квітні 2021 р., показує, що з 2015 року праві екстремісти були причетні до 267 змов та нападів, що призвели до смерті 91 особи [5]. Як вказують експерти, це найвищий показник, що спостерігався за чверть століття. Стає дійсно цікаво, що ж спонукає росту кількості правих груп та атак.

По-перше, праві екстремісти мають за практику розповсюдження своєї ідеології, обміну думками з прибічниками та залучення нових учасників груп завдяки виїзду за кордон. У 2018 році в учасників руху *Rise Above Movement* (RAM), що є американською групою прибічників переваги білої раси, відбулось «турне» по Італії та Німеччині, де вони святкували день народження Адольфа Гітлера і поширювали свої альтернативні праві думки. Є свідчення, що ці екстремісти відвідували Україну задля зближення з місцевими ультраправими осередками. Фахівці вважають, що подібні зв'язки із зарубіжними однодумцями створюють зручну позицію американських правих екстремістів для розвідки, розповсюдження та укріплення екстремістських поглядів [1].

По-друге, події початку 2021 р. у США є чинником, що спонукає правих екстремістів до дії. Вибори президента США, реакція на них Д. Трампа та його заклики активізували правих екстремістів. За даними ВВС, 10 % обвинувачених у справі по штурму Капітолія, пов'язані з організованими правими ополченнями або іншими правими екстремістськими групами [2]. Іншим прикладом виступає реакція правих екстремістів щодо обрання президентом США Б. Обами. Праві виступали проти нової адміністрації президента та його позиції з цілого ряду питань, включаючи імміграцію, соціальні програми та обмеження вогнепальної зброї та ін. Прибічники правих настоїв використовували ті вибори як інструмент вербування [3, с. 3].

По-третє, безмежна прозорість Інтернету дозволила безперешкодно поширювати екстремістську риторику та наміри. Багато правих терористів-одинаків надихнулися на екстремальне насильство в Інтернеті в міжнародному масштабі. Так, у 2012 році Діланн Дах застрелив дев'ять афроамериканських парафіян у церкві в Чарльстоні, штат Колумбія. Його маніфест показав, що він знайшов спільноту та підкріплення для своїх мотивацій в Інтернеті [6]. 27 жовтня 2018 року самопроголошений антисеміт Роберт Бауерс убив одинадцять єврейських жертв у синагозі «Дерево життя» в Пітсбурзі. Раніше Бауерс активно брав участь у соціальних мережах і часто публікував антисемітські матеріали [7]. Насильницькі дії цих осіб – лише декілька з багатьох, які могли б надихнути ще більше екстремістів, як у Сполучених Штатах, так і за кордоном.

Проте праві екстремісти використовують соціальні мережі не лише для висвітлення своєї позиції чи пропаганди, Інтернет також слугує для збору коштів, координації учасниками, вербування та організації заходів. Всесвітня мережа надає можливість охопити широку аудиторію.

Отже, на прикладі США ми спостерігаємо ріст такого негативного руху, як правий екстремізм, що призводить до насилля, страждань, а іноді і до смертей громадян. Існує низка факторів, що впливають на збільшення кількості

атак правих екстремістів та активізацію діяльності його прибічників. Серед них на сучасному етапі найбільш значущими є: сучасні технології (інтернет, соціальні мережі); актуальні події в державі, що прямо пов'язані з відношенням до них правих; та інтеграція країн в сфері подорожей та туризму, що спрощує перетин кордонів. У теперішніх умовах правий екстремізм може ще більше розвиватися, що призведе до страшних подій як у світі, так і за кордоном.

Список використаних джерел:

1. Міллер К. Як «Азов» встановлює зв'язки з ультраправими США і Європи. *Радіо Свобода*. 2018. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/azov-sscha-jevropa-ultrapravi/29602763.html>
2. Cabral S., Macleod R. Capitol riots: Five takeaways from the arrests. *BBC News*, 2021. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55987603>
3. Department of Homeland Security, Rightwing Extremism: Current Economic and Political Climate Fueling Resurgence in Radicalization and Recruitment: *Washington, DC: DHS Office of Intelligence and Analysis*, 2009. P. 3. URL: <https://fas.org/irp/eprint/rightwing.pdf>
4. Jupskas A., Segers I. What is right-wing extremism? *C-Rex*, 2020. URL: <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/groups/compendium/what-is-right-wing-extremism.html>
5. O'Harrow Jr. R., Tran A., Hawkins D. The rise of domestic extremism in America. *The Washington Post*, April 2021. URL: <https://www.washingtonpost.com/investigations/interactive/2021/domestic-terrorism-data/>
6. Robles F. Dylann Roof's Manifesto: *The New York Times*, 2016. URL: <https://www.nytimes.com/2015/06/21/us/dylann-storm-roof-photos-website-charleston-church-shooting.html>
7. Turkewitz J., Roose K. Who Is Robert Bowers, the Suspect in the Pittsburgh Synagogue Shooting? *The New York Times*, 2018. URL: <https://www.nytimes.com/2018/10/27/us/robert-bowers-pittsburgh-synagogue-shooter.html>

Відомості про автора:

Красатюк Дарія, студентка 2 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Krasatiuk Dariia, the Second-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

FACTORS CAUSING RIGHT EXTREMISM IN THE UNITED STATES

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КАНАДИ У XXI СТ.

Вивчення зовнішньої політики країн світу та засобів її реалізації, які в кінцевому результаті призводять до змін на міжнародній арені, є важливою складовою країнознавства. Актуальність теми зумовлена тим, що для налагодження партнерських відносин та узгодження спільних позицій в рамках співпраці в міжнародних організаціях велике значення має знання основних зовнішньополітичних пріоритетів держав-партнерів.

Початок XXI ст. ознаменувався новими викликами для міжнародного співтовариства. До загроз міжнародного тероризму, поширення зброї масового знищення, регіональних та міждержавних конфліктів, техногенних катастроф додалися загрози пов'язані із зміною клімату: посухи, повені, епідемії, зміна традиційного середовища проживання та господарської діяльності, голод, зростання масштабів міграційних переміщень населення, які поставили на порядок денний питання боротьби за ресурси та території. Це, в свою чергу, призвело до нової розстановки сил на міжнародній арені та зумовило зміни зовнішньополітичних орієнтирів та пріоритетів більшості держав сучасного світу, в тому числі й Канади.

На зовнішню політику Канади після Другої світової війни перш за все впливали такі об'єктивні фактори як її географічне розташування та сусідство із США. Її територія з трьох сторін омивається трьома океанами – Атлантичним, Тихим і Північним Льодовитим. Океани слугують Канаді надійним захистом від іноземного вторгнення, від воєнної небезпеки загалом, а США завжди були найбільш дієвим фактором, який впливав на її зовнішньополітичний курс. Найголовнішим суб'єктивним фактором, який впливає на пріоритети канадської зовнішньої політики є фактор політичний: перебування при владі Ліберальної чи Консервативної партії. Ліберали завжди віддавали перевагу «континентальним зв'язкам» і зовнішньополітичні пріоритети Канади були зорієнтовані на поглиблення політичних і економічних зв'язків із США. Основними пріоритетами зовнішньої політики Канади під час перебування при владі на федеральному і провінційному рівнях консерваторів були відносини із Великобританією, більшістю європейських країн всередині та за межами ЄС, з країнами Азії, Латинської Америки та Карибського басейну.

Після терористичних актів 11 вересня 2001 р. у США уряд Ж. Кретьєна одним із основних пріоритетів зовнішньої політики Канади визначив боротьбу із міжнародним тероризмом. Канадські збройні сили брали безпосередню участь в операції «Незламна воля» в Афганістані, однак ліберальний уряд Ж. Кретьєна відмовився надавати підтримку вторгненню США в Ірак.

У 2006-2015 рр., під час перебування при владі консерваторів (кабінет Стівена Харпера) відбулося суттєве переформатування зовнішньополітичних пріоритетів. Найголовнішими серед них було визначено забезпечення міжнародної безпеки і міжнародного порядку у відповідності до норм міжнародного права через посилення військово-стратегічної співпраці в рамках Північно-Атлантичного альянсу; посилення суверенітету канадської частини Арктики; активізація багатосторонньої дипломатії (діяльність в ООН та інших міжнародних і регіональних організаціях, участь у засіданнях G-7 і G-20) та ініціювання різноманітних гуманітарних та інших ініціатив, які спрямовані на вирішення глобальних викликів сучасності [3]. Варто також зазначити, що незважаючи на традиційну прихильність консерваторів до європейського зовнішньополітичного вектора, одним із пріоритетів консервативного уряду С. Харпера став «континенталізм»: поглиблення співпраці із США у всіх можливих сферах: зовнішньоекономічній, військовій, науково-технічній і т. п.

На парламентських виборах 2015 р. перемогу отримала Ліберальна партія. Основні зовнішньополітичні пріоритети уряду Дж. Трюдо, за традицією, мали б бути спрямовані на посилення співпраці із США, однак обрання у 2016 р. президентом США Д. Трампа зробило канадсько-американські відносини як ніколи складними. Протекціоністський підхід Д. Трампа до зовнішньої політики призвів до торгових війн з Канадою та переукладення угоди НАФТА. У зв'язку з цим нове бачення зовнішньополітичних пріоритетів Канади, яке було оприлюднено у 2017 р., і передбачало посилення багатостороннього співробітництва в рамках НАТО, G7 та G20, в міжнародних організаціях з проблем зміни клімату, охорони довкілля, гуманітарних проблем, в першу чергу було спрямоване на зміцнення міжнародного статусу Канади [1].

Потепління у двосторонніх відносинах між Канадою і США відбулося лише після обрання президентом США Дж. Байдена. 23 лютого 2021 р. під час зустрічі Дж. Байдена і Дж. Трюдо було підписано «Дорожню карту оновленого американо-канадського партнерства» [2]. Підписаний документ містить докладний план спільних дій на найближчі роки і відображає прихильність сторін спільними зусиллями протистояти викликам, з якими стикаються обидві країни і весь світ – ліквідація пандемії COVID-19, боротьба зі зміною клімату, підтримка прав людини, демократії і свободи преси в усьому світі

Отже, головними зовнішньополітичними пріоритетами Канади у XXI ст. є посилення міжнародного авторитету та лідерства у міжнародному співтоваристві та об'єктивна орієнтованість на партнерство із США.

Список використаних джерел:

1. Бессонова М. М. Зовнішньополітичні пріоритети Канади на початку XXI століття: деякі узагальнення щодо регіональних вимірів. *Scriptorium nostrum*. 2017. №. 3 (9). С.246-257.
2. Biden and Canadian Prime Minister Justin Trudeau meet virtually. URL: <https://www.cbsnews.com/news/biden-meeting-trudeau-watch-live-stream-today-2021-02-23/>
3. Комаров А. Н., Балкылыч Е. О. Основные направления внешней политики консервативных кабинетов С. Харпера в Канаде в 2006–2015 гг. (общий обзор). *Вестник*

Відомості про автора:

Плотніков Владислав, студент 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Plotnikov Vladyslav, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

MAIN PRIORITIES OF CANADA'S FOREIGN POLICY IN THE 21ST CENTURY.

Науковий керівник: Брайчевська Олена Андріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Дар'я Свідер

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

ddsvider.fpmv19@kubg.edu.ua

ЕКОНОМІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО США З КРАЇНАМИ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ЄС

США займають провідне місце в глобальній світовій економіці. Сьогодні економіка США є однією із наймогутніших та найстабільніших у світі. США постійно розвивають тісні відносини з багатьма країнами та регіонами світу, що позитивно впливає на економічний вектор взаємовідносин і дає змогу контролювати свій вплив на міжнародній арені.

Одними із найбільших економічних партнерів США є країни Азійсько-Тихоокеанського регіону. У 2020 році Китай був головним торговим партнером США на основі вартості імпорту [5]. Американо-китайські торговельні відносини характеризуються поєднанням двосторонньої взаємодії, постійними інвестиціями та інтеграцією економік, що сприяє зростанню впливу на глобальну економіку обох держав, також створенню багатьох нових робочих місць [3]. З іншого боку, сьогодні ми спостерігаємо «торгову війну» між США та Китаєм, яка розпочалася у 2018 році введенням Дональдом Трампом тарифів та торгових бар'єрів на китайські товари. Китай відповів на дії американців, розмістивши додаткові мита на імпортовані продукти із США: м'ясо, фрукти та інші товари. Торгова війна з Китаєм завдала шкоди економіці США і не змогла

досягти основних політичних цілей, окреслених адміністрацією Трампа. Замість того, щоб принести користь економіці, це зменшило економічне зростання та зайнятість у США, що призвело до втрати 245 000 робочих місць.

Наступним важливим торговим партнером США є Японія. Американсько-японські економічні відносини міцні та взаємовигідні [8]. Дві економіки високо інтегровані через торгівлю товарами та потоки капіталу. Японія є основним іноземним джерелом фінансування державного боргу США і, ймовірно, залишиться такою в найближчому майбутньому, адже борг США потрібно фінансувати, а запас внутрішніх заощаджень США залишається недостатнім для його погашення. США також є джерелом найбільшої частки прямих іноземних інвестицій в Японію.

Сполучені Штати та Республіка Корея мають тривалу історію співпраці, засновану на взаємній довірі, спільних демократичних цінностях, стратегічних інтересах та міцній дружбі [7]. Дві країни працюють разом для боротьби з регіональними та глобальними загрозами та задля зміцнення економік. У 2020 році дві країни відзначили 67-у річницю Альянсу США-Республіка Корея.

Європейський Союз та США мають найбільш інтегровані економічні відносини у світі [1]. Загальний обсяг інвестицій США в ЄС утричі перевищує показники в усіх країнах Азії. Економіка ЄС та США разом становить близько половини всього світового ВВП і майже третину світових торгових потоків.

У 2020 році основним торговим партнером США в країнах ЄС стала Німеччина [4]. Обидві держави мають потужні економіки, їхні відносини є міцними, але між ними існує торговий дисбаланс, який проявляється у високому німецькому експорті до США, і низькому імпорті зі США. Все це пов'язано з високою якістю німецьких товарів, особливо це стосується нішових ринків та ринків високого класу, які не ставлять продукцію німецького виробництва в пряму конкуренцію з продукцією інших великих експортерів, таких як Китай. Німецько-американські економічні відносини залишаються надійними та стабільними, тим не менше, обидві сторони можуть зробити стратегічні кроки, які б позитивно вплинули на їхні внутрішні економіки та посилили б економічні зв'язки.

Наступним важливим економічним партнером США серед країн ЄС стала Ірландія [6]. Економічні та торгові зв'язки є важливою стороною американо-ірландських відносин. США є основним експортером товарів в Ірландію, посідаючи друге місце після Великобританії. Членство Ірландії в ЄС приваблює американські компанії, які використовують ринки Ірландії як базу для продажу товарів в Європу. В Ірландії працює приблизно 700 фірм, що належать США, і на яких працюють близько 155 000 людей на робочих місцях.

Американо-італійські економічні відносини глибокі та важливі. США представляють найбільший експортний ринок Італії, серед держав, які не входять до ЄС [2]. Це партнерство супроводжується збільшенням робочих місць, обсягів виробництва та економічним зростанням обох країн. Криза COVID-19 погіршила економічну ситуацію в Італії, і США допомогли Італії в умовах пандемії. Уряд Сполучених Штатів надав допомогу на суму до 100

мільйонів доларів США, Крім того, приватний сектор США зробив величезний внесок - на загальну суму близько 50 мільйонів євро.

Отже, економічні відносини США з АТР є неоднозначними, тому що з одного боку це надійний економічний партнер для даної держави, адже Азія становить близько 35 % світового ВВП, а три її країни є 1-м, 4-м і 6-м найбільшими торговими партнерами США (Китай, Японія та Південна Корея, відповідно), але з іншого боку, досвід на прикладі Китаю показав, що двом потужним економікам дуже важко постійно підтримувати дружні зв'язки. Щодо ЄС, то варто зазначити, що США розділяють погляди та цінності даного регіону. США та Європа швидко інтегрували свої торговельні та інвестиційні потоки в рамках всеосяжного консенсусу щодо структури світової економіки.

Список використаних джерел:

1. EU and United States. *An official website of the European Union*, 2020. URL: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/united-states/#:~:text=Either%20the%20EU%20or%20the,third%20of%20world%20trade%20flows>.
2. The United States and Italy: Longstanding Partners, Friends. U.S. *Embassy & Consulates in Italy*, 2020. URL: <https://it.usembassy.gov/the-united-states-and-italy-longstanding-partners-friends>
3. The US-China Economic Relationship. *The US-China Business Council*, 2020. URL: <https://www.uschina.org/reports/us-china-economic-relationship>
4. The US-German Economic Relationship. *Samuel George*. Digital Economy, 2020. URL: <https://www.bfna.org/digital-economy/the-us-german-economic-relationship-qg2cfvhxq>
5. U.S. imports - top trading partners, 2020. *Statista*. 2020. URL: <https://www.statista.com/statistics/186601/ranking-of-the-largest-trading-partners-for-us-imports-in-2010>
6. U.S. Relations With Ireland. *U.S. Department of State*, 2020. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-ireland>
7. U.S. Relations With the Republic of Korea. *U.S. Department of State*, 2020. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-the-republic-of-korea/>
8. *William H. Cooper*. U.S.-Japan Economic Relations: Significance, Prospects, and Policy Options. William H. Cooper, 2014. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/RL32649.pdf>

Відомості про автора:

Свідер Дар'я, студентка 2 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Svider Dariya, the Second-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

US ECONOMIC PARTNERSHIP WITH ASIA-PACIFIC COUNTRIES AND EU

Науковий керівник: Лісовська Мирослава Миколаївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету

права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук.

СЕКЦІЯ 3.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В АЗІЇ

Олена Дігтяренко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

oddihtiarenko.fpmv17@kubg.edu.ua

РОЛЬ ЖІНОК В ПОЛІТИКУМІ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН СХІДНОЇ АЗІЇ)

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що кардинальні зміни, що відбуваються в сучасному світі, зростання політичної активності сприяють розширенню масштабів соціального впливу жінок і прискорюють процеси залучення їх в різні громадські рухи і структури. Це змушує по-новому поглянути на роль жінки як в родині, так і в суспільстві.

Модернізація, що почалася в країнах Східної Азії в другій половині ХХ століття, поклала початок процесу масштабних змін соціально значущих умов життя. Відчутно вони проявилися в «жіночому питанні»: розширилася участь жінок в економічному і політичному житті країн, підвищився їх суспільний статус. Подібна статусна динаміка ролі жінок, закріплена на законодавчому рівні, проте все ще існує низка проблем в соціальній реальності, вирішення яких багато в чому визначає соціально-політичну стійкість суспільства. Відповідно, вивчення і використання досвіду країн Східної Азії у вирішенні такої суперечливої проблеми, як соціально-правова легітимація гендерної рівності з урахуванням філософських традицій має важливе значення.

Мета дослідження полягає у виявленні основних напрямків і тенденцій гендерної симетрії в політикумі країн Східної Азії.

Під гендером в сучасних соціальних науках розуміється сукупність соціальних і культурних характеристик поведінки, ролей і норм, що приписуються чоловічій і жіночій статі. Ці ролі і норми і відповідні їм стереотипи і очікування оточуючих людей, супутні біологічній статі людини, безсумнівно, задають певні рамки і напрямки процесу соціалізації.

Гендерна нерівність проявляється найчастіше як соціальна несправедливість по відношенню до жінок, яка найповніше виявляється в соціальній стратифікації за ознакою статі на мікро- і макрорівнях. Гендерна рівність – це рівна оцінка суспільством схожості та відмінності між жінками та чоловіками. Це володіння жінками і чоловіками рівним статусом за допомогою рівних умов для реалізації прав і можливостей людини [1, с. 39].

На міжнародній арені все ширше відзнається, що репрезентативна участь жінок у виробленні рішень є основоположною умовою рівності жінок та показником справжньої рівноправності в суспільстві, яке цінує і в повній мірі використовує внесок всіх його членів. Конвенція про ліквідацію всіх форм

дискримінації щодо жінок, прийнята Організацією Об'єднаних Націй в 1979 році, зобов'язує держави домагатися представництва жінок на рівних умовах з чоловіками у виробленні та здійсненні державної політики, забезпечення для жінок однакових можливостей при найманні на роботу і просуванні по службі, а також для участі в роботі неурядових організацій та об'єднань [2].

Низький рівень участі жінок в політиці та державних установах у всьому світі є причиною і наслідком того, що гендерна рівність не входить до пріоритетів політичного істеблішменту. Небагато країн досягли узгодженого на міжнародному рівні мінімального 30-відсоткового показника представництва жінок в процесі прийняття рішень, незважаючи на міжнародні зобов'язання і зобов'язання ОБСЄ застосовувати спеціальні заходи з підтримки гендерного балансу в державних організаціях.

Політика, спрямована на забезпечення рівноправної участі жінок і чоловіків в процесах прийняття рішень і заняття ними керівних посад, повинна брати до уваги способи протидії існуючим стереотипам і уявленням, які впливають на участь жінок в політичному житті. Ці стереотипи впливають на нерівний поділ між жінками і чоловіками робочого часу, доходів і сімейних обов'язків. Вони також можуть перешкоджати професійному зростанню жінок та їх призначенню на керівні посади [3].

Перехід до сучасної системи демократичного врядування дав можливість протидіяти гендерним стереотипам шляхом впровадження гендерного підходу, допомагаючи змінити видимі і невидимі дискримінаційні практики і структури.

Впровадження гендерного підходу націлене на зміну гендерних стереотипів і уявлень, які лежать в основі традиційних бар'єрів на шляху участі жінок у політичному житті.

Жінки в КНР недостатньо представлені в політиці, вони не в повній мірі використовують своє право голосу, також практично не беруть участі в політичних дебатах. Крім того, в порівнянні з чоловіками, жінки мають менший політичний і соціальний капітал. Такий стан справ в сфері політичної участі призводить до недовіри громадян, вони відмовляються підтримувати жінок-політиків і слідувати за ними.

Роль жінок в політиці Південної Кореї мало помітна, як і в інших країнах Східної Азії. В першу чергу, це пов'язано з особливостями політичної системи Кореї. З позитивних зрушень треба відзначити не так перемогу першої жінки-президента, як кількість жінок-кандидатів і членів сучасних партій. Також хотілося б відзначити ті зміни в суспільстві і політичній сфері, які відбулися з початку нового століття. Незважаючи на ще сильний вплив традиційних цінностей й очікувань суспільства від жінки, ситуація повільно змінюється на краще, також як і змінюється становище жінки в суспільстві.

Статус жінок в Північній Кореї не може бути в повному обсязі вивчений за межами країни через політичну ізоляцію Північної Кореї, небажання північнокорейської влади дозволити іноземним слідчим доступ в країну і

наявність суперечливих звітів. Офіційна позиція уряду Північної Кореї полягає в тому, що жінки мають рівні права з чоловіками.

В Японії з початку ХХ в. намітилася тенденція до повернення рівних з чоловіками прав, але навіть при офіційно закріпленій з кінця минулого століття рівності у всіх сферах насправді зберігаються проблеми дискримінації та низького рівня залученості жінок в політичну і економічну діяльність. Це дозволяє говорити про те, що процес реального встановлення гендерної рівності на одному рівні з іншими розвиненими країнами все ще не завершений і вимагає часу.

Впродовж ХХІ століття, серед досліджених країн, лише в Тайвані жінки стрімко увірвалися до реальної великої політики. Тайвань підтвердив, що цілеспрямована гендерна політика (особливо останніх півтора десятиліття) у поєднанні зі специфічним менталітетом остров'ян дала результати. За показником гендерної рівності Тайвань сьогодні знаходиться на 19-му місці в світі. За представництвом жінок у законодавчих органах він займає 52-е місце, за участю жінок в менеджменті – 81-е місце, за відсотком жінок на посадах технічних службовців – 69-е місце [4].

Таким чином, сьогодні в країнах Східної Азії вже сформована цілісна юридична система захисту прав жінок і стимулювання гендерної рівності. Конституції, державні закони скрупульозно описують і регламентують основний зміст діяльності з елімінації будь-яких проявів статевого шовінізму.

Вагомішою стає роль громадських організацій, особливо жіночих, які надають населенню адресні соціальну підтримку та соціальні послуги.

Можна констатувати, що вирішення проблем, пов'язаних з гендерною асиметрією, знаходиться під постійним контролем державних і громадських організацій. Низка питань вже не такі гострі, наприклад, практично зрівнялися частки (чоловіків і жінок), які отримують середню та вищу освіту. Послідовно збільшується представництво жінок на різних рівнях влади, зокрема, вищих органах державного управління. Але про реальну гендерну рівноправність ще говорити не доводиться. І на даний момент уряди країн Східної Азії продовжують формувати та реалізовувати цілі пакети заходів зі зняття напруженості в питаннях гендерної рівності.

Отже, в умовах модернізації суспільства країн Східної Азії спостерігаються прагнення до гендерної симетрії та помірна тенденція до зростання ролі жінки в політикумі цих держав.

Список використаних джерел:

1. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / Кравець В. П. та ін. ; за наук. ред. В. П. Кравця. ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 448 с.
2. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsoVqDbaslinb8oXgzpEhivg3sNENLHVcUuRT2Xol3pd4twu4TiEnGVv3Hyi1gDwN%2FNHOH2acDlftqU7xQK13WqYWx8h22fDsNUTQjakbhibp> (дата звернення: 02.05.2021)

3. European Commission. Women in European Politics – Time for Action. European Commission, 2009. URL: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2052&langId=en> (дата звернення: 02.05.2021)

4. Women in Politics: 2020. URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2020-03/women-in-politics-2020> (дата звернення: 02.05.2021)

Відомості про автора:

Дігтяренко Олена, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Dihitiarenko Olena, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE ROLE OF WOMEN IN POLITICS (ON THE EXAMPLE OF EASTERN ASIAN COUNTRIES)

Науковий керівник: Слюсаренко Ірина Юріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Анна Ковальчук

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

amkovalchuk.fpmv17@kubg.edu.ua

ФІЛОСОФІЯ «МОТТАІНАЙ» ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЯПОНІЇ

Проблема глобальної екологічної безпеки «визрівала» протягом тривалого часу, і наприкінці ХХ століття вона досягла критичного рівня. Як наслідок, екологічна безпека стала не просто напрямком діяльності більшості країн, а складовою частиною їх національної безпеки.

Японія стала однією з перших країн, яка визнала захист навколишнього середовища як пріоритет своєї національної безпеки. Визначальним етапом став післявоєнний період. Саме тоді Японія зіштовхнулася не тільки з наслідками війни, а й з екологічною кризою загрозливих масштабів, яка підготувала фундамент для подальших реформ у сфері захисту навколишнього середовища. Екологічна криза стала наслідком прискореної індустріалізації, ігнорування урядом екологічних проблем, які з'являлися внаслідок безконтрольної господарської діяльності.

На початку ХХІ століття японський уряд розпочав розробку інноваційної концепції «суспільство зі стійким матеріальним циклом», з метою мінімізації

навантажень на навколишнє середовище, що виникають на різних етапах соціально-економічної діяльності та створення соціально-економічної системи, яка буде сприяти екологічно безпечному колообігу речовин шляхом перегляду теперішньої системи, в якій домінують масове виробництво, масове споживання та масова утилізація [8]. Основою цієї концепції є традиційна японська філософія «моттаінай» (もったいない).

Поняття «моттаінай» пов'язано з тим, що культура Японії розвивалася на островах з обмеженими ресурсами, що, у свою чергу, навчило японців дбайливо ставитися до навколишнього середовища і стало закликком до раціонального використання ресурсів [4].

В останні роки концепція «моттаінай» популяризується в японських та міжнародних ЗМІ, а також в дитячій літературі та в наукових колах. Але, незважаючи на застосування в поп-культурі, вважається, що саме слово походить від буддистської філософії та релігійного синкретизму. «Моттаі»(勿体) стосується сутності речей. Його можна застосувати до всього в нашому фізичному світі, показуючи, що об'єкти існують не ізольовано, а пов'язані між собою, «най» (無い) – це заперечення, тому «моттаінай» стає вираженням печалі через втрату зв'язку між двома сутностями, живими та неживими [7].

Частково «моттаінай» пов'язаний із синтоїстським анімізмом – вірою в те, що всі об'єкти мають дух – Камі. Ідея про те, що людина є частиною природи і повинна підтримувати гармонійні відносини з природою, є глибокою частиною японської психології. Синтоїзм також передбачає духовність предметів, створених людиною. Духи можуть розлютитися на порушників принципів «моттаінай», на тих, хто погано поведився з ними, поки вони були просто речами, хто їх зламав, і замість ремонту та подальшого використання, просто викинув [2].

Тому концепція «моттаінай» відображає почуття, яке виникає внаслідок усвідомлення взаємозалежності і мінливості всіх речей.

«Моттаінай – це наш підхід до речей, який ми практикуємо протягом більш ніж тисячоліття, оскільки все, що ми маємо, є в обмеженій кількості. Тому нам доводиться бережно використовувати ресурси. Мене і кожную дитину вдома вчили не залишати на тарілці ні зернятка рису. Це – «моттаінай». Занадто цінне, щоб викидати» [6] – ось так охарактеризувала концепцію «моттаінай» колишня міністерка навколишнього середовища Йоріко Кавагуті.

У сучасному розумінні концепція «моттаінай» виражається у дотриманні принципів рециклювання, коли відходи одного виробництва стають ресурсами для іншого і має позначення «3R»:

- Reduce (скорочення виробництва відходів),
- Reuse (вторинне використання),
- Recycle (переробка) [3].

Ці принципи спрямовані на збереження природних ресурсів. У повсякденному житті кожної людини «моттаінай» – це «повернення забутого», дбайливе ставлення до ресурсів, як матеріальних, так і духовних, уникнення

купівлі нових речей. У широкому сенсі – це відродження того, що пішло в минуле.

Рух «моттаінай» в Японії призвів до створення великої кількості майстерень з ремонту обладнання і надання «другого життя» деталям предметів, непридатних до використання за прямим призначенням. Концепція «моттаінай» знаходить відображення в усіх сферах життя населення, наприклад у підвищенні енергоефективності, сортуванні сміття та його вторинній переробці.

У 2003 році місцева влада містечка Камікацу впровадила ідею цілковитої відмови від товарів одноразового використання. Кінцева мета – до 2020 року зробити місто «безвідходним» [1]. На сьогодні в Камікацу немає сміттєвоза для збору відходів мешканців. Натомість жителі села компостують усі свої органічні відходи самі, а решту поділяють на 45 різних категорій, які підлягають переробці або повторному використанню. Спалюється лише невелика кількість залишків, яку неможливо переробити [5].

Таким чином, збільшення масового виробництва, споживання та утилізації призводить до деградації навколишнього середовища. Хоча бурхливе споживання сприяло створенню робочих місць та підвищенню продуктивності праці, воно також мало руйнівні наслідки для природного середовища: збільшення викидів вуглецю та, як наслідок, глобальне потепління, загроза біорізноманіттю та збільшення дефіциту обмежених природних ресурсів.

Досвід Японії у заохоченні повторного використання означає перехід від лінійної економіки (масове виробництво – масове споживання – масова утилізація) до циркулярної (принцип 3R). Філософія «моттаінай» стала основою для її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Переработка мусора: «безотходная» философия Японии. URL: <https://flb.ru/7/2032.html>
2. Ресейл восходящего солнца. URL: <https://cutt.ly/Abx9z9p>
3. Тихоцкая И.С. Япония: инновационный подход к управлению ТБО. *Твердые бытовые отходы*. 2013. № 6. С. 52-53. URL: <https://cutt.ly/9bcqwzZ>
4. Японская философия Моттаинай. URL: <https://cutt.ly/dbx9aXn>
5. About Kamikatsu. URL: <https://inowkamikatsu.com/about-kamikatsu/>
6. Daniel Yergin. *The Quest: Energy, Security and the Remaking of the Modern World*. Penguin UK. 2011.
7. Mottainai: Can we save the planet with ancient Japanese philosophy? URL: <https://cutt.ly/0bx4KBU>
8. The Basic Environment Plan – Outline. URL: <https://www.env.go.jp/en/policy/plan/basic/outline.html>

Відомості про автора:

Ковальчук Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Kovalchuk Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE PHILOSOPHY OF «MOTTAINAI» AS THE BASIS OF ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL DEVELOPMENT OF JAPAN

Науковий керівник: Лісовська Мирослава Миколаївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук.

Діана Любарець

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

dmljubarets.fpmv17@kubg.edu.ua

ГЕОПОЛІТИЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОКТРИНИ «СТРАТЕГІЧНА ГЛИБИНА» В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Сучасна доктрина Турецької Республіки є прикладом того, як геополітичне положення впливає на формування зовнішньополітичного курсу держави та визначає перспективи її розвитку на десятки років. Назва доктрини – «Стратегічна глибина», відображає концептуальну спроможність владних еліт вдало скористатися особливістю геополітичного розташування країни з метою досягнення національних інтересів.

Метою роботи є дослідити геополітичні умови реалізації доктрини «Стратегічна глибина» в зовнішній політиці Турецької Республіки.

Проблеми геополітичного вибору для Туреччини на сучасному етапі розвитку держави, в умовах формування нової політичної системи полягають в узгодженні національних інтересів із зовнішньополітичними пріоритетами, що проявилось у протиставленні двох базових векторів зовнішньої політики – атлантизму, який став актуальністю причому майже безальтернативною і планетарною, та євразійства, яке є потенційністю та альтернативним геополітичним сценарієм [3, с. 17].

Самюель Гантінгтон у відомому дослідженні «Зіткнення цивілізацій» відносить Туреччину до групи «розколотих» держав саме через її становище між двома геополітичними вимірами з відмінною цивілізаційною ідентичністю [2, с. 227]. З одного боку, Туреччина – це світська мусульманська тюркомовна держава, що має тісні культурно-історичні зв'язки з країнами Балкан, Кавказу, Близького Сходу та Центральної Азії. Її культура та розвиток беруть своє коріння зі Сходу. З іншого боку, Туреччина прагне стати зразковою демократією та інтегруватися до західних (християнських) структур. Політична еліта держави бачила її майбутнє саме там – у клубі провідних європейських держав Заходу. Так, Туреччина через низку причин поки не може стати повноцінною європейською країною, їй не вдається відігравати провідну роль у

тюркомовних країнах, колишніх членах СРСР, а спадок М. Кемалю все більше критикується під впливом неуспішної інтеграції та ісламських тенденцій [2, с. 247]. Усе це і визначає державу як розколоту. У риторичі турецьких політиків після закінчення «холодної війни», Туреччину часто порівнювали із «мостом», що об'єднує дві цивілізації, фізично та філософськи. Проте, як вдало відзначив С. Гантінгтон, міст – це штучна конструкція, що з'єднує два береги, але не є частиною жодного. Тому порівнюючи Туреччину із «мостом», турецька еліта зайвий раз підкреслює її розколоте становище.

Поява і реалізація нової доктрини «Стратегічна глибина» стала спробою Туреччини подолати «розколотість». На думку А. Давутоглу, розташування Туреччини покладає на неї зобов'язання гарантувати не лише власну безпеку та стабільність, а й забезпечити її сусіднім регіонам. Туреччина повинна співпрацювати з державами, з якими має історичне минуле та географію, щоб сприяти просуванню спільних інтересів для взаємовигоди [4].

Відповідно до доктрини «Стратегічна глибина», Туреччина – держава з багатогранною ідентичністю, що розташована в серці Євразії і перебуває в центрі трьох концентричних геополітичних кіл:

- 1) Балкани, Чорноморський басейн і Кавказ;
- 2) Близький Схід і Східне Середземномор'я;
- 3) Перська затока й Центральна Азія та Африканський Ріг [1, с. 27].

Стрижневим поняттям доктрини є визначення Туреччини як центральної держави. Це авторське визначення відкидає сприйняття Туреччини як держави-мосту, що об'єднує Захід і Схід, адже воно не відображає позиції держави в міжнародній системі «як актора з незалежною позицією». Також концепт центральної держави у зовнішньополітичному курсі – це геополітична перспектива, що має відношення до її ролі в історії, культурі та релігії в умовах трансформації міжнародних систем і до формування нових регіональних і глобальних систем [1, с. 24].

Таким способом, Туреччина прагне відійти від сприйняття її, як «держави-мосту». Доктрина «Стратегічна глибина» визначає Турецьку Республіку як центральну державу, яка знаходиться на перетині трьох геополітичних кіл: Балкан, Чорноморського басейну та Кавказу; Близького Сходу та Східного Середземномор'я; Перської затоки, Центральної Азії та Африканського Рогу. Концепт центральної держави вказує на бажання та можливість здійснювати зовнішньополітичний вплив на як регіональному, так і, частково, на глобальному рівнях. Важливим доповненням до геополітичного розташування держави є використання історичних, культурних та релігійних чинників, які сприяють якійсь адаптації держави в умовах суттєвих трансформацій на регіональному та глобальному рівнях системи міжнародних відносин.

Список використаних джерел:

1. Аль-Азаві Хайдер Аділ Кадім. Еволюція регіональної політики Турецької Республіки: дис. канд. політ. наук: 23.00.04. Київ, 2017. 208 с.
2. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. Москва: АСТ, 2018. 640 с.

3. Рижков М. М. Геополітичний вибір для Туреччини: досвід для України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Київ, 2010. №93. С. 17-22. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/622/582> (дата звернення: 4.05.2021).

4. Interview by Mr. Ahmet Davutoğlu published in AUC Cairo Review (Egypt). URL: https://www.mfa.gov.tr/interview-by-mr_-ahmet-davuto%C4%9Flu-published-in-auc-cairo-review-_egypt_-on-12-march-2012.en.mfa. (дата звернення: 4.05.2021).

Відомості про автора:

Любарець Діана, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Liubarets Diana, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE GEOPOLITICAL CONTEXT FOR THE IMPLEMENTATION OF THE DOCTRINE «STRATEGIC DEPTH» IN THE FOREIGN POLICY OF THE REPUBLIC OF TURKEY

Науковий керівник: Слюсаренко Ірина Юріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Слизова Підручна

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

urpidruchna.fpmv19@kubg.edu.ua

ОСНОВНІ ЕКОНОМІЧНІ ПАРТНЕРИ СУЧАСНОЇ ЯПОНІЇ

Японія є однією з провідних країн сучасного світу, тож більш поглиблене вивчення цієї держави надає змогу краще орієнтуватися у специфіці певних сторін міжнародних відносин. На особливу увагу заслуговує вивчення сучасної економічної ситуації Японії, оскільки це надає можливість ефективно вибудовувати двосторонні відносини цієї держави та України. Важливим є розгляд основних партнерів Японії для зображення та діагностики нинішнього статусу співпраці з рядом країн. Це допомагає прорахувати ймовірні шляхи розвитку відносин та сфер, які є найбільш вигідні для сумісної роботи, а також їх негативні сторони чи існуючі спірні питання.

Метою дослідження, результати якого представлені в рамках цієї публікації, є аналіз основних економічних партнерів сучасної Японії та їх взаємовідносин.

Японія відома у всьому світі, як країна з «Великої сімки», яка може займати домінуючі позиції в економіці, незважаючи на свою географічну віддаленість від більшості інших країн та незначний ресурсний потенціал. Для

досягнення успіху, Країна висхідного сонця надала перевагу розвитку науково-технічного потенціалу та пошуку партнерів для співпраці.

Китай є однією з країн, що відіграє найбільшу роль для економіки Японії. Частка експорту та імпорту з цією країною становить 22 % та 25 % відповідно [1]. Це робить Китай найбільшим експортером та імпортером Японії. Основними продуктами у товарообміні двох країн є нафта, продукти її переробки, складові електричних машин та елементи ядерних реакторів. Але, незважаючи на гарну статистику, відносини країн мають напружений характер. Одна із причин такої ситуації є певна зовнішня політика Китаю, а саме затвердження програм «Пояс і шлях» від 2013 року [3] та «Зроблено в Китаї 2025» від 2015 року [5]. Їх головні цілі – це збільшення витрат на товари, поліпшення їх якості, продуктивності, що дасть як результат вихід виробництва товарів на рівні економічно успішних країн. Один із шляхів досягання описаної мети є різні економічні маневри зі сторони Пекіну, які містять у собі залучення нових партнерів, інвесторів та покупців. Такі дії можуть дати суттєве зниження попиту на товари та партнерство з Японією. Тож завдання для японської влади це регулювання іноземних інвестицій у сфері автомобіле- та суднобудування, цифрових технологій та електроніки. Акцент робиться саме на цих галузях виробництва, адже вони дають найбільше ресурсів та надходжень для забезпечення стабільного рівня японської економіки.

Наступним важливим економічним партнером є США. Сполучені Штати прагнуть розширити доступ до ринків Японії, збільшити двосторонні інвестиції, стимулювати економічне зростання під впливом внутрішнього попиту, сприяти реструктуризації економіки, поліпшити клімат для американських інвесторів та підвищити рівень життя в обох країнах. Японія представляє основний ринок для багатьох товарів та послуг США, включаючи сільськогосподарську продукцію, хімікати, фармацевтику та ряд інших сфер. У свою чергу Японія більше зацікавлена у співпраці в цифровій та технологічній сфері, тобто отриманні інвестицій на розвиток цих галузей. Це стало однією з причин для підписання американсько-японської Угоди про цифрову торгівлю [2].

Європейський Союз також є одним із партнерів Японії. Основна сфера співпраці для цих двох акторів є розвиток технологій. Вони поділяють проблеми старіння населення та низьких коефіцієнтів народжуваності, що призводить до одних з найнижчих коефіцієнтів потенційної підтримки у світі. Як застерігає Організація Об'єднаних Націй, це має величезний вплив на економічні показники та фінансовий тиск стосовно державних систем охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та схем соціального захисту [9]. ЄС та Японія також залежать від інших країн у питаннях сировини та енергії і не можуть конкурувати у вартості робочої сили. Все це означає, що для підтримки свого добробуту вони повинні спеціалізуватися на виробництві послуг та товарів з високою доданою вартістю. Вони повинні зрозуміти всі переваги економіки даних, оскільки, як пояснює Європейська Комісія, ті, хто вміє використовувати дані, мають вирішальну конкурентну перевагу, підвищуючи свою ефективність, пропонуючи більше орієнтованих на користувачів

продуктів та послуг [9]. Дані використовуються не просто для вдосконалення цифрових послуг, а для впорядкування виробництва, прогнозування майбутніх потреб та кращого використання ресурсів у всіх галузях, навіть у найбільш традиційних, таких як сільське господарство. Японія та ЄС захищають вільну торгівлю та багатосторонність на міжнародному рівні, а тому сприяють переговорам з Світовою організацією торгівлі (СОТ) щодо аспектів електронної комерції, пов'язаних з торгівлею, які прагнуть досягти угоди на високому рівні. Також ЄС і Японія активно обговорюють питання щодо важливості безпеки у світовому інформаційному просторі. Обидва актора підтримують Будапештську конвенцію Ради Європи про кіберзлочинність як стандарт розвитку національного законодавства та міжнародного співробітництва у боротьбі з кіберзлочинністю [4]. Наступною сферою співпраці є розвиток та інвестування у розробку штучного інтелекту. У 2017 році Японія прийняла проект керівних принципів штучного інтелекту (далі – ШІ) [7], у 2018 році – проект принципів використання ШІ [8] та, нарешті, у 2019 році – соціальні принципи ШІ, орієнтованого на людину [6]. ЄС підтримує Японію у даному питанні та активно співпрацює з нею.

Таким чином, окреслюючи коло основних зовнішньоекономічних партнерів сучасної Японії можна зробити висновок про наявну неоднорідність. Продемонстровані три актори міжнародних відносин, які сильно віддалені одне від одного, співпрацюють з країною у кардинально різних сферах та обирають специфічні акцентні галузі. Японія намагається позбутися економічної залежності від Китаю, але без втрати стабільних дипломатичних відносин та своїх лікуючих позицій у світових рейтингах. Щодо США, то головною метою двох країн є поширення власного впливу на території іншої держави. Тим не менш, Японія та США підтримують політику спокійних двохсторонніх відносин із співпрацею в економічних, торговельних та фінансових сферах. А успішному партнерству ЄС та Японії не заважає географічна віддаленість. Вони поділяють погляди у баченні роботи кібербезпеки та розвитку штучного інтелекту. Це допомагає акторам розвивати особистий науково-технічний потенціал, лише посилюючи свої позиції на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Японія. Імпорт та експорт. Річна статистика міжнародної торгівлі товарами. 2021. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Japan/TOTAL>.
2. Agreement Between The United States Of America And Japan Concerning Digital Trade. *United States Trade Representative*, 2019. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/japan/Agreement_between_the_United_States_and_Japan_concerning_Digital_Trade.pdf.
3. Belt and Road. *Hong Kong Trade Development Council*, 2013. URL: <https://beltandroad.hktdc.com/en>.
4. General Data Protection Regulation. *Intersoft Consulting Services AG*, 2016. URL: <https://gdpr-info.eu/>.
5. MADE IN CHINA 2025. *China-Britain Business Council*, 2015. URL: <https://www.mta.org.uk/system/files/resource/downloads/Made%20in%20China%202025%20Booklet%20One.pdf>.

6. Social Principles of Human-Centric AI. *Cabinet Office, Government of Japan*, 2019. URL: <https://www8.cao.go.jp/cstp/english/humancentricai.pdf>.
7. The Conference toward AI Network Society . *Draft AI R&D GUIDELINES*, 2017. URL: https://www.soumu.go.jp/main_content/000507517.pdf.
8. The Conference toward AI Network Society. *Draft AI Utilization Principles*, 2018. URL: https://www.soumu.go.jp/main_content/000581310.pdf.
9. World Population Prospects 2019. Highlights. *United Nations. Department of Economic and Social Affairs*, 2019. URL: https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Highlights.pdf.

Відомості про автора:

Підручна Єлизавета, студентка 2 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Pidruchna Yelizaveta, the Second-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

MAIN ECONOMIC PARTNERS OF MODERN JAPAN

Науковий керівник: Бессонова Марина Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Шевченко Ірина

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

isshevchenko.fpmv17@kubg.edu.ua

УРЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМ АРАБСЬКОГО СХОДУ. ІСЛАМ ЯК ФЕНОМЕН

Іслам посідає друге, після християнства, місце у світі за кількістю віруючих та сповідується у більш ніж 120 країнах світу. Сьогодні у більшості людей існують помилково сформовані стереотипи про іслам, що породжує конфлікти, як на побутовому, так і на світовому рівні.

Метою дослідження є аналіз проблем арабського сходу та розробка можливостей їх вирішення в контексті дослідження феномену такої релігії як іслам.

Іслам – державна релігія, яка пропагує рівність, допомогу всім нужденним, виховання в громадянах терпіння, милосердя та почуття любові до країни проживання. Ці принципи прописані в конституційних положення більшості країн арабського сходу.

Роль ісламських держав у світових політичних процесах є значною. Особливо співпрацюють з іншим світом високорозвинені мусульманські країни

(Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія). Варто зазначити, що в арабському світі є великий розрив між багатими країнами та бідними. Крім міждержавних відносин, ісламський світ виступає як самостійний актор в особі таких міжнародних організацій як, Організація ісламського співробітництва, Всесвітня ісламська ліга, Ліга арабських держав, Ісламська вісімка, Світовий ісламський конгрес, держави-учасниці організацій об'єднались задля відстоювання спільних інтересів і забезпечення прогресу і добробуту як своїх народів, так і інших немусульманських націй по всьому світу [2, с. 76].

В більшості немусульманських людей, які переглядають новини, читають газети або інтернет-сторінки сформувалась хибна думка про ісламський світ в цілому. Приводом для цього є діяльність радикальних екстремістських терористичних організацій, таких як ХАМАС, Аль-Каїда та багато інших, які своїми діями підривали довіру до усього ісламу (вибух веж-близнюків 11 вересня 2001 р. в США, вибух в поїзді 7 липня 2005 р. в Великобританії). Крім того, негативна думка про іслам скалася через неправильний переклад Корану. Варто розуміти, що ідеї фундаменталізму та екстремізму не виникають ні з чого, цьому передувало багато факторів, як внутрішніх так і зовнішніх. Америка і європейські країни з підозрою і недовірою відносяться до мусульманських країн. Проте захід та іслам можуть багато чого запропонувати один одному, як в міжнародній торгівлі так і в обміні досвідом, технічним або науковим надбанням [3, с. 213].

У більшості мусульманських країн основним джерелом законодавства є іслам. Жоден закон не може бути прийнятий, якщо він суперечить непорушним нормам ісламу. Жоден закон не може бути прийнятий, якщо він суперечить принципам демократії. Жоден закон не може бути прийнятий, якщо він суперечить основним правам і свободам, прописаних в цій конституції. Конституційними нормами сучасних ісламських держав закріплені положення, що забезпечують рівність громадян перед законом незалежно від конфесійної приналежності. Слід зазначити, що ці принципи не є новими або запозиченими. Відповідно до положень ісламського права, іншим конфесіям завжди надавалися певні права: право сповідувати свою релігію; право на застосування норм законодавства, що регулюють питання «особистого статусу» відповідно до положень релігії, яка сповідується; право на захист з боку ісламської держави; право на правосуддя, а також інші права і свободи [1, с. 296-304]. Писанні Аллаха говориться, що Іслам – релігія поміркованості, це означає, що тільки помірний в поглядах мусульманин є справедливим [4, с. 46].

Основними напрямками спільних дій мусульманських країн є зміцнення толерантності і стриманості, модернізація і реформи в усіх сферах діяльності, включаючи науку, технології, освіту, поліпшення торгівлі, впровадження сучасних методів управління і зміцнення прав людини в ісламському світі, а також сімейні цінності, заохочувані ісламом. Ісламський світ, крім прямої взаємодії на міждержавному рівні, виступає як самостійний актор в особі таких основних організацій: Організація ісламського співробітництва, Всесвітня ісламська ліга, Ліга арабських держав, Ісламська вісімка, Світовий ісламський

конгрес. Найбільшу роль серед даних формувань грає Організація ісламського співробітництва. На сьогоднішній день дана міжурядова організація включає 57 держав – учасниць, які об'єднали свої зусилля для відстоювання спільних інтересів і забезпечення прогресу і добробуту як своїх народів, так і інших немусульманських націй по всьому світу, а також Організація ісламського співробітництва як унікальна в своєму роді міжнародна політична організація, що є другою за величиною міжурядовою організацією після Організації Об'єднаних Націй і включає до свого складу держави, що знаходяться на чотирьох континентах, стала без перебільшення колективним голосом ісламського світу і одночасно тим системоутворюючим моментом, який привів до визнання незаперечного факту існування ісламського світу як наділеного самостійною політичною волею суб'єкта міжнародних відносин [2, с. 275].

Необхідно закликати міжнародних спостерігачів стати медіаторами в конфліктних ситуаціях. Але важливо, щоб вони не мали особистих інтересів, а суто допомагали в вирішенні суперечки. Питання розв'язання конфліктів складне та потребує довгого часу, адже це повинно вирішуватись не лише на державному рівні, а й на локальному, між самими громадянами [5, с. 15].

Список використаних джерел:

1. Бехруз Х. Правові системи сучасних ісламських держав в епоху глобалізації: особливості функціонування. *Наукові праці НУ ОЮА / Національний університет «Одеська юридична академія»*. Одеса, 2010., вип. 3 Т. 9. С. 296-304.
2. Зінько С. Ю. Іслам у сучасній світовій політиці / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів : Видавництво «Простір-М», 2005. 276 с.
3. Керимов Г. М. Шаріат и его социальная сущность. М. : Наука, 1978. 223 с.
4. Коран / пер. И. Ю. Крачковского. М. : Маджесс, 1990. 792 с.
5. Тур М. (2012, жовтень). Вирішення конфліктів в ісламі. Виступ у Портленді. 15 с.

Відомості про автора:

Шевченко Ірина, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Shevchenko Iryna, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

SETTLEMENT OF THE PROBLEMS OF THE ARAB EAST. ISLAM AS A PHENOMENON.

Науковий керівник: Тимченко Ліліана Олексіївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор права, кандидат юридичних наук, доцент.

СЕКЦІЯ 4.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В ЄВРОПІ

Олександра Іващенко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

oaivashchenko.fpmv17@kubg.edu.ua

ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ ПОГЛИБЛЕННЮ ІНТЕГРАЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В ЄС

Європейська позиція чинного уряду Великої Британії має вагомі історичні передумови, спирається на соціокультурні, політичні і державно-правові традиції, зокрема, традиції ведення зовнішньої політики, яких значною мірою намагалися дотримуватися всі без виключення британські уряди, починаючи з середини ХХ століття. Як відомо, вся історія відносин між Сполученим Королівством Великобританії та ЄС складалася досить нетипово, починаючи з моменту, коли у 1950-х роках закладалися основи об'єднаної Європи [3, с. 3].

Мета дослідження – розглянути концептуалізовані шляхи протидії поглибленню британської інтеграції з ЄС. Найбільш поширені концепції диференційованої європейської інтеграції, як «Europe à la carte» (секторальна, вибіркова інтеграція) чи концепції «Європейського меню», «Європа різних швидкостей» та «Змінних геометрій», які уряди Великобританії успішно використовували задля протидії федералізації та поглибленню інтеграційного простору, завдяки чому країна уникала повної інтеграції, для прикладу, у валютних питаннях, чи застосовувала обмеження на шляху вільного руху робочої сили (обмежена дія Шенгенської угоди).

Керівництво Великої Британії намагалось використати концепції «різношвидкісної» або «багаторівневої» Європи задля протидії федералізації інтеграційного простору та протиставлення поглибленню інтеграційного простору навіть після підписання Маастрихтського договору. Концепція «Європа різних швидкостей» дозволяла найбільш розвиненим державам об'єднати свої зусилля на більш високому рівні інтеграції, одночасно змодельовавши дієві механізми, які б дозволили приєднання інших держав у відповідні строки. Таким чином, кожна держава могла просуватися на шляху до інтеграції у тому темпі, який найбільше відповідав її можливостям та інтересам.

Диференційований підхід до європейської інтеграції дістав втілення у концепції «вибіркової інтеграції» або «секторальної» інтеграції 1970-х рр. Виникнення цієї теорії пов'язане з негативною позицією Великобританії у період правління М. Тетчер щодо поглиблення європейських інтеграційних процесів. Прагнучи знайти вихід з економічної та політичної кризи, зумовленої

вступом Великобританії до ЄЕС було запропоновано розвивати інтеграцію за секторами, в яких кожна з держав на власний розсуд брала б участь у спільних діях [5, с. 205].

Застосування концепції «А La Carte» з використанням положень Маастрихтського договору мало місце з боку Великобританії, Ірландії та Данії, які отримали поступки від своїх партнерів у рамках політики економічного та валютного союзу (протоколи № 25 і № 26). Ці так звані відмовні положення Маастрихтського договору не були тимчасовими відступами; замість цього вони надали змогу цим країнам скористатися правом залишатися поза ЄВС [5, с. 205].

Концепція «Змінних геометрій» («концентричних кіл», «сходинкової» інтеграції). Суть цієї концепції зводиться до того, що групи держав з різними інтересами можуть здійснювати функціональне співробітництво в галузях, що становлять взаємний інтерес. Така стратегія дозволяє повну або часткову неучасть тієї або іншої країни в тій або іншій політиці або сфері діяльності, знову ж виходячи з власних інтересів і можливостей [5, с. 205].

Концепція «Європи концентричних кіл», або «сходинкової інтеграції». Ця включає кілька кіл інтеграції. Перше (основне) – економічна організація в складі всіх учасників Співтовариства. Друге – значно вища міра інтеграції в різних сферах з обмеженою кількістю учасників. А третє – всі європейські держави, разом з не учасниками Європейського Співтовариства. Суть ідеї «концентричних кіл» полягала в поступовому зближенні «кіл» до їхнього цілковитого злиття [5, с. 205].

Перебуваючи у складі вже сучасного, економічного Союзу, Великобританія успішно уникала повної інтеграції у валютних питаннях (збереження власної валюти), застосовувала обмеження на шляху вільного руху робочої сили (обмежена дія Шенгенської угоди).

Таким чином, аналіз основних етапів інтеграції Великобританії до ЄС свідчить про значні економічні переваги, які отримало Королівство з моменту входження до Європейського Співтовариства, однак політична еліта держави стримано ставилася до поглиблення інтеграційних процесів [2, с. 1]. Тривалий і складний процес інтеграції Великої Британії супроводжувався перемовинами про особливий механізм взаємин з ЄЕС. Власне проблема узгодження національних та наднаціональних інтересів у ЄС, їх загострення у процесі розбудови інтеграційних механізмів, щонайбільш виразно представлена в політиці євроінтеграції Британії і відрізняє країну від решти провідних західноєвропейських держав, які погоджувались на їх користь.

Список використаних джерел:

1. Baun, M. J. (1996). An Imperfect Union: The Maastricht Treaty And The New Politics Of European. The New Europe Interdisciplinary Perspectives, Paperback, Feb. 29, p. 35-37.2.
2. Chris, Giles. (2017). What has the EU done for the UK? The Financial Times, URL:<https://www.ft.com/content/202a60c0-cfd8-11e5-831d09f7778e7377>.
3. Грубінко, А. В. (2016). Європейська інтеграція: історія та сучасність, URL:http://eustudies.history.knu.ua/wpcontent/uploads/2016/09/Grubinko_A.pdf.

4. Грубінко, А. В. Участь Великої Британії в спільній зовнішній політиці і політиці безпеки ЄС у контексті процесу «Brexit». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 3. С. 10-13.

5. Грицяк І., Хоменко О. Основні концепції диференційованої європейської інтеграції. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип. 2. С. 200-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2009_2_26 .

Відомості про автора:

Іващенко Олександра, студент 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Ivashchenko Oleksandra, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Hrinchenko Kyiv University.

WAYS TO COMBAT THE DEEPENING OF THE UK'S INTEGRATION INTO THE EU

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Анна Кузьміна

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

aikuzmina.fpmv17@kubg.edu.ua

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Публічна дипломатія та стратегічні комунікації є невід'ємними та ефективними механізмами зовнішньої політики та національної безпеки провідних держав світу, у тому числі і Республіки Польща. Саме ця цілеспрямована міжнародна діяльність держави має вплив на населення зарубіжних країн через інформацію у контексті її зовнішньополітичних національних інтересів.

Метою дослідження є аналіз особливостей розвитку публічної дипломатії Республіки Польща.

Після розпаду соціалістичної системи відбулися значні зміни політичних, економічних і суспільних відносин, які стали поштовхом до створення в РП у рамках урядових структур нових компетентних підрозділів. Завдання деяких з них полягало у формуванні позитивного іміджу Польщі на міжнародній арені завдяки використанню публічної дипломатії [4, с. 50-55].

Польська публічна дипломатія була розроблена в рамках, передбачених процесом вступу до Європейського Союзу, що спричинив перші кампанії

економічної дипломатії та стратегії брендингу. Рівняючись на досвід інших країн, водночас, Польща намагається досягти балансу між європейською специфікою публічної дипломатії та власними поглядами на її формування [6, с. 2-20].

Політика Східного партнерства є для Польщі засобом просування країни за кордоном. Співпраця у різних галузях та залучення інвестиції в Україну, створення польських фондів та телеканалів у Білорусі чи надання академічної стипендії у Казахстані – усе це формує публічну дипломатію Республіки Польща та тим самим створює позитивний імідж країни [5, с. 102-108].

Міністерство закордонних справ Польщі завдяки публічній дипломатії впливає на громадську думку за кордоном. У МЗС спеціально створено Департамент публічної дипломатії. У рамках завдань польської зовнішньої політики він працює з метою популяризації польської культури, науки та освіти. У співпраці з польськими інститутами, посольствами та генеральними консульствами він забезпечує присутність польських митців та художників у найважливіших культурних подіях у всьому світі [3, с. 297].

У XXI столітті країни почали надавати все більше значення створенню такої громадської думки за кордоном, яка має допомогти певній країні у реалізації її важливих інтересів у світі завдяки Інтернету. Тож у Польщі приділяють уваги не менш, ніж культурній, саме цифровій дипломатії, новій гілці публічної дипломатії. Достатньо звернути увагу лише на промоційну сторінку МЗС, яка діє польською і ще вісьмома найпоширенішими мовами світу [7, с. 21].

Республіка Польща приділяє особливу увагу цифровій дипломатії, бо вбачає в ній один з найефективніших засобів формування позитивного іміджу держави у світі. На відміну від традиційної дипломатії, цифрова дипломатія здійснюється як офіційними, так і неофіційними представниками Польщі, у тому числі громадськими організаціями, ЗМІ, громадянами, туристами тощо [1, с. 85].

Нові медіа є важливим інструментом у формуванні зовнішньополітичного іміджу держави, бо можуть поширювати інформацію не тільки у ЗМІ, але й в соціальних мережах, блогах та ботах. Саме тому польські міжнародні інститути активно створюють власні акаунти в соцмережах, де рекламують Польщу, відповідно, формуючи образ конкурентноспроможної держави в міжнародній спільноті. Крім цього, МЗС Республіки Польщі активно слідкує за розвитком нових медіа та впроваджує їх в зовнішньополітичну діяльність, що дало результат популяризації Польщі на міжнародній арені [2, с. 89].

Членство в ЄС було пріоритетом зовнішньої політики Польщі упродовж десятиліть. Тож процес вступу безпосередньо вплинув на розвиток та трансформації в країні, у тому числі й створення позитивного іміджу та ребрендингу. Членство у західних структурах стало метою польської зовнішньої політики та мало ключове значення з точки зору можливості та ефективності впливу Заходу на ситуацію в Польщі.

Таким чином, публічна дипломатія дедалі більше стверджується в якості ефективного засобу зміцнення позиції держави в геополітичному просторі регіону та світі. Завдяки діяльності публічної дипломатії за декілька років з пострадянської країни, Польща перетворилася на державу – члена ЄС з перспективами. А численні заходи та проекти, що проводяться за ініціативи МЗС Республіки Польща, за відповідного фінансового забезпечення значно впливають на просування закордоном польських інтересів, зміцнення авторитету держави в колі провідних суб'єктів світового співтовариства, формування позитивного її іміджу та національного бренду.

Список використаних джерел:

1. Піддобрівна М., Мельник Г. Цифрова дипломатія Республіки Польща: досягнення і перспективи розвитку. *Міжнародні студії викладачів та студентів*. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 85 – 88.
2. Сірко В.-М., Мельник Г. Вплив нових медіа на зовнішньополітичний імідж Польщі. *Міжнародні студії викладачів та студентів*. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 89 – 91.
3. Циватий В.Г. Культурна дипломатія Республіки Польща: інституційний та іміджевий аспект. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2012. Вип. 19. С. 295-302. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_19_45
4. Циватий В. Публічна та культурна дипломатія Республіки Польща XXI століття: інституційний аспект. *Зовнішні справи*. 2012. № 11. С.50–55.
5. Bogorodetska O. Public Diplomacy of Republic of Poland in Eastern Partnership countries. *Historia i Polityka*. 2018. № 24 (31). P. 99-111.
6. Осієрка В., Rznieska M. Public Diplomacy and EU Enlargement: The Case of Poland. Poland: Penguin, 2010. 20 p.
7. Tutt A., E-Diplomacy Capacities within the EU-27: Small States and Social Media. *GRIN Publishing*. 2013. 43 p. URL: <https://www.grin.com/document/274032>

Відомості про автора:

Кузьміна Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Kuzmina Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

PUBLIC DIPLOMACY OF THE REPUBLIC OF POLAND

Науковий керівник: Мельник Ганна Мирославівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІДНОВЛЮВАНУ ЕНЕРГЕТИКУ: ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ

Актуальність досліджуваної теми полягає у тому, що Нідерланди є країною, яка успішно розвиває відновлювані джерела енергії, впроваджує новітні технології в енергетичний сектор економіки, підтримує дослідження у цій сфері.

Метою роботи є дослідження досвіду впровадження новітніх технологій в енергетичний сектор економіки Нідерландів.

Енергетика є однією з найбільш перспективних галузей нідерландської економіки. Показник енергетичної незалежності країни становить 46,5 %, частка відновлюваної енергетики у виробництві електроенергії – 18,02 %, і цей показник з кожним роком зростає [6].

Швидкий перехід до низьковуглецевої економіки, скорочення викидів парникових газів є пріоритетними завданнями енергетичної та кліматичної політики. Закон про клімат 2019 року встановлює завдання зменшити викиди парникових газів на 49 % до 2030 року та на 95 % до 2050 року (проти рівня 1990 року) [2].

Нідерланди стали першою країною Європейського Союзу, яка оголосила про наміри вилучення природного газу зі свого енергетичного сектор [7]. Морська енергія вітру та сонячна енергія є найважливішими джерелами відновлюваної енергії. За прогнозами, до 2050 року відновлювана енергетика вироблятиме близько 800 петаджоулів електроенергії. За цей час кількість офшорних вітроелектростанцій різко збільшиться. Вітроенергетика тоді становитиме близько 200 петаджоулів, а сонячна енергія – ще 600 петаджоулів [3].

Уряд країни підтримує перехід до відновлюваної енергетики та розробку новітніх технологій, які допоможуть цього досягти. Головна роль у здійсненні передових наукових відкриттів у цій галузі належить Організації прикладних наукових досліджень (TNO).

TNO проводить дослідження в багатьох галузях і розробляє нові методи підвищення продуктивності сонячних батарей та сонячних панелей, зниження виробничих витрат. Організація розробляє, індустріалізує та застосовує технології виробництва та інтеграції тонкоплівкових сонячних елементів в енергетичний сектор Нідерландів. Перевага такого типу сонячних панелей полягає в тому, що вони є напівпрозорими, а це уможливило їх застосування у вікнах, кольорових фасадах тощо.

TNO співпрацює з міжнародними партнерами в рамках спільних дослідницьких програм, таких як Solliance Solar Research, партнерства між

науково-дослідними інститутами, університетами та промисловими партнерами [4].

Нідерланди є світовим лідером зі встановлення вітряків у морі, так званих офшорних вітроелектростанцій. Саме тут, розташована одна з найбільших у світі офшорних вітрових електростанцій – Gemini, яка виробляє електроенергію для 1,5 мільйона людей (10 % населення Нідерландів), одночасно зменшуючи викиди CO₂ на 1,25 мільйона тонн на рік [5].

TNO Wind Energy – третя за величиною дослідницька група у світі, яка працює на офшорних вітроелектростанціях, впроваджуючи новітні технології для збільшення їхньої ефективності [8]. Розвиток офшорної вітроенергетики після 2030 р. потребуватиме новаторських сучасних технологій, щоб підтримувати швидкі темпи розвитку офшорної вітроенергетики та відповідати цілям по зменшенню викидів CO₂ до 2050 р.

Серед інших важливих джерел відновлюваної енергетики в Нідерландах є біомаса. Біомаса – це легкодоступне джерело вуглецю, яке можна перетворити на джерело енергії, матеріали та хімічні речовини. Для досягнення цілей Паризької кліматичної угоди до 2050 року в різних сценаріях досліджень передбачається, що біомаса буде становити 25-40 % енергетичного комплексу [1].

У тісній співпраці з промисловими підприємствами та науковими установами TNO розробляє передові технології використання біомаси, інноваційні процеси переробки, технічні програми та підтримує впровадження на ринок з метою максимізації ефективного використання біосировини.

Отже, відновлювана енергетика останнім часом стала однією із найдинамічніших галузей Нідерландів. Для досягнення поставленої мети у зменшенні викидів парникових газів у навколишнє середовище, країна активно розвиває використання джерел відновлюваної енергії. Впровадження новітніх технологій у відновлювану енергетику з метою підвищення її ефективності є важливим завданням для уряду Нідерландів.

Список використаних джерел:

1. BIOMASS TO FUELS AND CHEMICALS. URL: <https://www.tno.nl/en/focus-areas/energy-transition/expertise/biomass-energy-efficiency/biomass-to-fuels-and-chemicals/>.
2. Long term strategy on climate mitigation. The Netherlands december 2019. URL: https://ec.europa.eu/clima/sites/lts/lts_nl_en.pdf.
3. Netherlands Energy Information. URL: <https://www.enerdata.net/estore/energy-market/netherlands/>.
3. RENEWABLE ELECTRICITY. URL: <https://www.tno.nl/en/focus-areas/energy-transition/roadmaps/renewable-electricity/>.
4. SOLAR TECHNOLOGIES & APPLICATIONS. URL: <https://www.tno.nl/en/focus-areas/energy-transition/expertise/solar-technologies-applications/>.
5. The Gemini Contribution to ‘Paris’. URL: <https://www.geminiwindpark.nl/paris-2050.html>.
6. Netherlands Energy Information. URL: <https://www.enerdata.net/estore/energy-market/netherlands/>.

7. The Netherlands 2020 Energy Policy Review. URL: <https://www.iea.org/reports/the-netherlands-2020#executive-summary>.

8. WIND ENERGY. URL: <https://www.tno.nl/en/focus-areas/energy-transition/expertise/wind-energy/>.

Відомості про автора:

Робенко Катерина, студентка 2 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Robenko Kateryna, the Second-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INTRODUCTION OF THE LATEST TECHNOLOGIES IN RENEWABLE ENERGY: EXPERIENCE OF THE NETHERLANDS

Науковий керівник: Лісовська Мирослава Миколаївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук.

Олександра Рябокінь

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

oyriabokin.fpmv17@kubg.edu.ua

БІЛІ КНИГИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ФРН 21 СТОЛІТТЯ

Біла книга (Weißbuch) – це ключовий зовнішньополітичний документ Німеччини. Дослідження цього документа є дуже актуальним, враховуючи що Німеччина – партнер України та серйозна підтримка у боротьби з агресією Російської Федерації.

Досліджуючи зміст і важливість Білої книги ФРН, необхідно відповісти на наступні питання: Завдяки яким чинникам формується Біла книга Німеччини? Що собою являє документ? Біла книга відображує реальність чи прогнозує наступні роки?

Біла книга є найважливішим документом федерального уряду Німеччини, що описує завдання та логіку дій Уряду в галузі безпеки та оборони державної політики. У ньому сформульована програма політики безпеки на найближчі кілька років. Затверджує документ Міністерство оборони. В Білій книзі представлені основні характеристики, цілі та рамкові умови політики безпеки Німеччини, положення бундесверу і специфіка для збройних сил. Біла книга знаходиться на вершині ієрархії основних документів політики безпеки.

До теперішнього часу в Німеччині опубліковано десять офіційних документів, перша з яких була опублікована в 1969 році за часів міністра оборони Герхарда Шредера. Перша Біла книга Німеччини у 21 столітті була опублікована у 2006 році, а наступна – тільки через 10 років. Це пояснюється стрімким розвитком глобалізму у Світі і наявністю нових викликів для міжнародної безпеки [1].

За своїм змістом, документ характеризує зовнішньополітичну ситуацію. Констатуючи зростаючу роль країни та беручи до уваги глобальність і багатополлярність 21 століття, Біла Книга формується на перспективу, аналізуючи виклики, з якими Німеччина і Світ можуть зіштовхнутись в майбутньому.

Біла книга 2006 року акцентує увагу на важливості посилення співпраці Німеччини та США: «Основні питання безпеки у Європі можуть бути розв'язані лише разом зі Сполученими Штатами, а Північно-Атлантичний Альянс має отримати провідну роль платформи для західних націй в обговоренні та подальшому розв'язанні питань безпеки та оборони» [3, с. 35].

Біла книга 2016 стала точкою відліку в обговоренні політики безпеки в Німеччині та за кордоном, оскільки є важливою ілюстрацією основних викликів, з якими Німеччина зіткнеться у наступному десятилітті, і того, як вона має намір вирішити їх. Зокрема, в документі вагома увага приділяється таким поняттям як «кібербезпека» та «мережева безпека». Також, порівнюючи з редакцією документа 2006 року, в якому Німеччина ставить на меті бути лідером в Європі, в 2016 році країна вбачає себе як одного з провідних світових гравців. Враховуючи цей фактор, ФРН бере на себе і більшу відповідальність та обов'язки, спираючись на євроатлантичне партнерство [4, с. 36].

В останній редакції Білої книги формується і відношення до Російської Федерації. Зокрема, наголошується на важливості веденні політики стримування, але не виключаючи подальшого діалогу. Зараз РФ сприймається як загроза для європейської безпеки, враховуючи незаконну окупацію Кримського півострова, військову агресію в Грузії 2008 року та в східних регіонах України з 2014 року і донині. Такі дії Російської Федерації суперечать міжнародному праву та підривають європейські цінності.

У редакціях Білої книги 21 століття з'являється поняття гібридної війни. Конфлікти перестають бути військовими, натомість набирають великий вплив економічна складова, енергетична, інформаційна та інші. Гібридні війни підривають сталі системи порядку шляхом поєднання прихованих і відкритих операцій. Крістіан Меллінг, директор з досліджень DGAP пильно розглянув слабкості західних суспільств. Разом з німецьким інститутом з міжнародних питань та безпеки, вчений виявив чотири «вразливості», на які можуть бути націлені окремі явища гібридної війни, такі як пропаганда, нерегулярні війни та кібератаки: По-перше, територіальна цілісність Європи знову знаходиться під загрозою. По-друге, вразливість Європи полягає у відсутності політичної єдності стосовно агресорів. Ще однією болючою точкою стануть економічні

зв'язки. По-четверте, множинність західних суспільств створила уразливості [2, с. 22-23].

Отже, Білу книгу слід розглядати як документ, що містить консенсус щодо державної політики у сфері оборони та безпеки: сильні заяви можливі лише в тому випадку, якщо партнери уряду згодні та компетенція міністерств незаперечна. Саме у цьому документі прописані кроки, які зробить країна на зовнішньополітичній арені.

Список використаних джерел:

1. Федеральне міністерство оборони Німеччини [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bmvg.de/de/themen/dossiers/weissbuch/faq>
2. Asmussen J., Hansen S., Meiser J. Hybride Kriegsführung – eine neue Herausforderung? *Kieler Analysen zur Sicherheitspolitik*. Dezember 2015. №43. 23 S. URL: <https://www.ispk.uni-kiel.de/de/publikationen/kieler-analysen-zur-sicherheitspolitik/jan-assmussen-stefan-hansen-jan-meiser-hybride-kriegsfuehrung-2013-eine-neue-herausforderung>
3. White Paper 2006 on German Security and the future of the Bundeswehr. URL: https://issat.dcaf.ch/content/download/17423/203638/version/2/file/Germany_White_Paper_2006.pdf
4. White Paper 2016 on German Security and the future of the Bundeswehr. URL: <https://issat.dcaf.ch/download/111704/2027268/2016%20White%20Paper.pdf>

Відомості про автора:

Рябокінь Олександра, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Riabokin Oleksandra, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

WHITE BOOKS AS THE BASIS OF FORMATION OF GERMANY'S FOREIGN POLICY OF THE 21ST CENTURY

Науковий керівник: Цветков Олександр Глебович, професор кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор історичних наук, професор.

Ксенія Якименко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

koyakumenko.fpmv17@kubg.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Актуальність теми дослідження полягає в розгляді існуючої моделі регулювання інформаційної сфери на прикладі Європейського Союзу, що

допоможе виявити суттєві риси реалізації інформаційної функції на практиці. Стратегічною ціллю розвитку в багатьох країнах ХХ ст. була побудова інформаційного суспільства, тому метою обрання теми є комплексне дослідження інформаційної політики ЄС та її особливого сегмента – механізму регулювання інформаційної сфери, що є нагальною проблемою сьогодення.

Інформаційна політика держави повинна закладати основи для вирішення таких важливих завдань, як формування єдиного державного інформаційного простору і його входження в глобальний інформаційний простір, забезпечити інформаційну безпеку особистості, суспільства і держави, а також регулювання правового поля суспільних відносин, в тому числі пов'язаних з отриманням, розповсюдженням і використанням інформації. Сприйняття громадянами економічної і політичної ситуації в країні та формування її міжнародного іміджу залежать від інформаційної політики країни.

Визначення напрямків інформаційної політики Європейського Союзу може бути важливим для розуміння Україною важливості участі в інтеграційних процесах ЄС, пов'язаних із прискореною інформатизацією, електронною економікою, комунікаційною революцією та іншими високими технологіями. Україна як невіддільна частина Європи орієнтується на модель соціально-економічного розвитку країн Європи і розглядає впровадження цієї моделі в країні як напрямок євроінтеграції.

Європейський Союз бачить головним завданням європейської інформаційної політики ініціювання та прискорення розвитку інформаційного суспільства в Європі. Метою є покращення європейської економіки та подолання проблеми безробіття в Європі.

Методи та програми, за допомогою яких Європейський Союз має намір досягти поставленої перед собою мети, пояснюються та узагальнюються нижче. З 1989 року програми та комісії Європейського Союзу намагаються визначити основи інформаційного суспільства.

Найважливіші риси:

- інформаційно-комунікаційні технології поєднуються у «телематику»;
- усі галузі виробників та розповсюджувачів інформаційного контенту зведені під ключове слово «мультимедіа»;
- індустрія інформаційного контенту та телекомунікацій є ключовими галузями економічного розвитку в Європі.

Правовою основою європейської інформаційної політики є доктрина європейського інформаційного суспільства, що була проголошена 1994 р. в доповіді «Європа та глобальне інформаційне суспільство. Рекомендації Європейській Раді ЄС» (також відома як Доповідь Мартіна Бангеманна). У звіті рекомендується вживати заходів на європейському рівні та держав-членів для знищення укорінених позицій, що ставлять Європу в конкурентну невігідність:

- шляхом виховання підприємницького менталітету, щоб забезпечити появу нових динамічних секторів економіки;
- розробляючи спільний регуляторний підхід для створення конкурентного загальноєвропейського ринку інформаційних послуг [4].

Підхід ЄС щодо ролі держави у процесі переходу до інформаційного суспільства визначено в таких документах:

1. Резолюція Європейського Союзу «Біла Книга. Зростання, конкурентоспроможність, зайнятість: виклики та стратегії ХХІ століття», в якій відзначається важливість контролю з боку держави в сфері комунікацій з урахуванням переваг приватного сектора [5];

2. Директива Європейського Союзу «Зелена Книга. Життя і працевлаштування в інформаційному суспільстві»;

3. Рекомендації «Інформаційна магістраль для глобального суспільства» (Brussels, 1996) [2];

4. Програма «Europe i-2020».

Головна мета Європейського Союзу по створенню єдиного економічного простору без кордонів і з власною валютою ускладнюється економічними проблемами країн-членів, сумнівною конкурентоспроможністю Європи в порівнянні з США і японсько-тихоокеанським регіоном, а також зростанням рівня безробіття. Розвиток інформаційного суспільства пропонується в якості зцілення проблемної європейської економіки.

Список використаних джерел:

1. Лунь Ю. О., Крап А. П., Овсіюк М. О. Характеристика європейських медіа-ресурсів в структурі інформаційних послуг ЄС. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19233/1/54-Lun-262-265.pdf>.

2. Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика. К. : НВЦ “Наша культура і наука”, 2000. 367 с.

3. Чукут С. А., Джига Т. В. Інформаційна політика в Україні (опорний конспект лекцій до нормативного курсу). К., 2007. 94 с. URL: http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Opornij-konspekt-lektsij_CHukut_Dzhiga_Informatsijna-politika-v-Ukrayini.pdf.

4. Bangemann M. Europa und die globale Informationsgesellschaft. Empfehlungen für den Europäischen Rat. / M. Bangemann, European Commission. Brüssel, 1994.

5. The White Paper on European Governance: Implications for Urban Policy. URL: https://www.researchgate.net/publication/233060134_The_White_Paper_on_European_Governance_Implications_for_Urban_Policy.

6. Wolfgang G. S. Die Informationspolitik der Europäischen Union. ABI-Technik. 1996. 16. S. 111-132. URL: https://www.phil-fak.uni-duesseldorf.de/fileadmin/Redaktion/Institute/Informationswissenschaft/stock/1137061723096_pdf.pdf.

Відомості про автора:

Якименко Ксенія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Yakymenko Kseniia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INFORMATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION

Науковий керівник: Каспрук Оксана Сергіївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук.

СЕКЦІЯ 5.

УКРАЇНА ТА ЇЇ УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНИХ ПРОЦЕСАХ

Анастасія Гаценко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

aahatsenko.fpmv17@kubg.edu.ua

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З НАТО ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій, поняття кордонів держави набуває дещо іншого значення, а частина сфер життя людей переходить в інформаційний простір. Таким чином, питання забезпечення інформаційної безпеки стає ключовою складовою національної безпеки. Співпраця України з Північноатлантичним альянсом – міжнародною військово-політичною організацією, головна мета якої – забезпечення миру і безпеки країн-членів, особливо актуальна в умовах ведення Росією гібридної війни проти України, а також постійної військової, політичної, економічної й інформаційної присутності держави-агресора.

Проаналізувати сучасні взаємовідносини України з НАТО в контексті забезпечення інформаційної безпеки.

Співробітництво між НАТО та країнами-партнерами передбачає взаємні зобов'язання сторін стосовно обміну та захисту інформації. Активна фаза відносин Україна – НАТО у цій сфері розпочалася 8 лютого 1994 року, коли була підписана Рамкова Угода «Партнерство заради миру». Ця подія передбачала ратифікацію «Угоди про безпеку між НАТО та країнами, які беруть участь у Раді євроатлантичного партнерства та/або програмі «Партнерство заради миру»». Відповідно до Угоди, сторони погодилися консультуватися щодо політичних і питань безпеки, розширювати й інтенсифікувати політичне і військове співробітництво, усвідомлюючи, що ефективність співробітництва в цих сферах має на увазі обмін «таємною» інформацією і/або інформацією обмеженого доступу серед учасників [1]. Так, у 1997 році в місті Києві відкрився Центр інформації та документації НАТО з метою поліпшення поінформованості українців щодо дії Північноатлантичного альянсу та взаєморозуміння між Україною та НАТО. ЦНД поширює інформацію, надає допомогу у проведенні досліджень, а також фінансує проекти громадян України та організацій за темами, що пов'язані з діяльністю Альянсу [2].

12 червня 2020 року Україна стала країною-членом Програми розширених можливостей НАТО [3]. Вона передбачає саме поглиблення та розширення співпраці Альянсу з учасниками Програми. У сфері інформаційної

безпеки це означає обмін інформацією та розвідданими, що раніше були закритими для України, а також протидія кіберзагрозам [4].

У 2020 році Україна також долучилася до аналітичного процесу NATO reflection process. Це є основою для формування стратегічної концепції НАТО2030. Головна мета ініціативи НАТО2030 – це зробити Альянс сильнішим і таким, що може адаптуватися до нових викликів, загрози у інформаційному просторі.

З 2006 року в Україні діє Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України – державний орган, що відповідає за захист інформації України, а також інформації Альянсу з обмеженим доступом. Для прискорення реалізації національних зобов'язань України, визначених Адміністративними домовленостями щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та НАТО у січні 2021 Кабінет Міністрів України доручив Адміністрації Держспецзв'язку акредитацію з питань безпеки українських інформаційно-комунікаційних систем для оброблення інформації НАТО з обмеженим доступом [5].

4 вересня 2014 року на Уельському саміті НАТО було прийнято спільне рішення про створення п'яти трастових фондів в Україні, що діють і до нині. Головним завданням п'ятого фонду є протидія кіберзлочинності. Також він спрямований на розвиток систем кіберзахисту відповідно до стандартів країн-членів НАТО. Ідея створення Трастового фонду Україна-НАТО з кібербезпеки полягає в тому, що його інтелектуальні і матеріальні можливості надають Україні необхідну підтримку для розвитку оборонних технічних можливостей, у тому числі створення лабораторій для розслідування інцидентів у інформаційному просторі [6].

Варто зазначити, що не тільки НАТО є цінним партнером для України у сфері забезпечення інформаційної безпеки, а й Україна для НАТО. Так, існує Платформа Україна – НАТО з вивчення досвіду гібридної війни в Україні. Її метою є вивчення основних уроків і аналіз дій Російської Федерації з досвіду гібридної війни проти України задля якісної протидії гібридним загрозам. З боку України координація діяльності здійснюється Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Кабінету Міністрів України, а з боку НАТО - Департаментом політичних справ та політики безпеки Міжнародного секретаріату НАТО. Узгодження планів діяльності здійснюється Керівною радою Платформи за участю країн-учасниць Платформи [7].

Співпраця з Північноатлантичним альянсом у сфері забезпечення інформаційної безпеки є надзвичайно доцільною для України з огляду на те, що наша держава потерпає від російської гібридної агресії. За рахунок участі у Програмі розширених можливостей, дії трастових фондів і долучення до інших ініціатив НАТО Україна зміцнює власну інформаційну безпеку. Однак цю кооперацію не можна назвати односторонньою. Вона є взаємовигідною з огляду на те, що Україна має досвід у протидії Росії в інформаційному просторі, що дозволяє Альянсу аналізувати ці процеси, а також в реальних умовах випробувати технічні та організаційні рішення. Україна прагне стати

повноправним членом НАТО і тому є активним учасником безпекових процесів, що позитивно впливає на формування організаційно-правової основи національної інформаційної безпеки України, а також створення оптимальної моделі надійного захисту українського інформаційного простору.

Список використаних джерел:

1. Партнерство заради миру: Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru> (дата звернення: 05.05.2021)
2. Центр інформації та документації НАТО: Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/informacijnij-centr/centr-informaciyi-ta-dokumentaciyi-nato> (дата звернення: 05.05.2021)
3. NATO recognises Ukraine as Enhanced Opportunities Partner: North Atlantic Treaty Organization URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_176327.htm (дата звернення: 05.05.2020)
4. Partnership Interoperability Initiative: North Atlantic Treaty Organization URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132726.htm?selectedLocale=en (дата звернення: 06.05.2021)
5. Уряд доручив Адміністрації Держспецзв'язку організувати акредитацію з питань безпеки українських інформаційно-комунікаційних систем для оброблення інформації НАТО з обмеженим доступом: Державна спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <https://cutt.ly/RbTDeqr> (дата звернення: 06.05.2021)
6. NATO's practical support to Ukraine: North Atlantic Treaty Organization URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_12/20151130_1512-factsheet-nato-ukraine-support_en.pdf (дата звернення: 06.05.2021)
7. Співробітництво у сфері оборони та безпеки: Місія України при НАТО URL: <https://nato.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-nato/spivrobotnictvo-u-sferi-oboroni-ta-bezpeki> (дата звернення: 06.05.2021)

Відомості про автора:

Гаценко Анастасія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Hatsenko Anastasiia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

UKRAINE – NATO COOPERATION ON ENSURING INFORMATION SECURITY

Науковий керівник: Пістракевич Олена Володимирівна, старший викладачка кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління.

ІМІДЖ УКРАЇНИ В НІМЕЦЬКИХ ТА ТУРЕЦЬКИХ МАС-МЕДІА (2014 РІК)

Актуальність роботи полягає у тому, що у 2014 році відбувається перезавантаження позиціонування України у світі у зв'язку з подіями на території країни, а особливо чітко висвітлення образу української держави можна простежити на прикладах двох зовсім несхожих «світів»: взірці європейських та ісламських цінностей – Німеччина та Туреччина. Метою роботи є комплексне дослідження образу України в мас-медійних просторах Німеччини та Туреччини та його компаративний аналіз.

Імідж України в німецькому інформаційному просторі щільно асоціюється з окупацією з боку Російської Федерації Донецької та Луганської областей та анексією півострову Крим. Дані події висвітлюються у німецьких медіа з прислуханням до думок українських лідерів та засудженням російської політики, що може трактуватися підтримкою позиції України [1]. З огляду на питання корупції та кризи, німецькі медіа виражають занепокоєння та негативно ставляться до цих процесів. Висвітлення у мас-медійному просторі Німеччини іміджу України у туристичній сфері є незначним. Попри тривалу тенденцію зарубіжних медіа асоціювати Україну з Росією до цього, у 2014 році відбуваються значні зміни з ототожнюванням країн через постання фокусу на образі України під призмою подій, пов'язаних з російською агресією та їх наслідками. З виходу цих подій з'явилося певне підґрунтя для німецькомовної аудиторії для уявлення цільного образу України. Серед проблем формування позитивного іміджу України, виявлено, що на суспільну думку німецької аудиторії справляє хибне враження щодо українського образу російські ЗМІ. Окрім російської пропаганди, вагомими перепонами для українського іміджу є вузьке співробітництво України з німецькими медіа та відсутність налагодженої системи її інформаційної політики.

У 2014 році турецькі медіа висвітлюють образ України зі значним врахуванням інформаційних продуктів РФ [2]. До того ж, питання висвітлюються з урахуванням поглядів турецької влади та з огляду на турецьку історію. На кримському питанні зосередженість тримається на кримських татарах, які також безпосередньо є частиною турецької історії та культури. Виявлено певні проблеми у формуванні позитивного іміджу України у мас-медійному просторі Туреччини. Вагомий вплив втілює російська пропаганда, яка розповсюджує негативні стереотипи щодо України серед турецьких аудиторій. Також Туреччина має зацікавленість у висвітленні питань, які напряду стосуються її політичних, історичних, культурних сфер, через що Україна у турецькому інформаційному просторі у більшості випадків постає як держава зі схожими цінностями та культурними особливостями.

У обох інформаційних просторах виділені конгруентні риси: протистояння України та Росії та прив'язування образу лише країни-жертви до України (не робиться акцент на боротьбі держави з російськими окупантами). Схід та Захід України на інформаційних просторах Німеччини та Туреччини представлені не лише як географічні поняття, а у якості розподілу держави на дві частини, які суттєво відрізняються культурними, історичними, релігійними чинниками одна від одної. Обидва мас-медійних простори активно висвітлюють думки опозиційних лідерів.

У німецьких медіа найбільш виразними особливостями, пов'язаних з українським іміджем, є прискіплива увага до прав людини та їх порушення на окупованих територіях Росією, акцент на офіційних зустрічах щодо врегулювання конфлікту на території України, у яких бере активну участь Німеччина, та організаціях, які становлять важливість ФРН та зацікавленість Україні. На турецькому медіа-просторі конфлікт на Сході висвітлюється лише переважно поданням ходом подій та коментарями лідерів думок. Навпроти, кримське питання достатньо хвилює турецькі медіа, особливо кримські татари, які у мас-медійному просторі Турецької Республіки демонструються у якості спільного між Україною та Туреччиною. Окрім цього, зв'язок між культурними образами двох країн турецькі медіа проводять навіть у контекстах серйозних питань, пов'язаних з демонстраціями на Майдані [3]. До цього ж, Україна безперервно асоціюється з «країною гостинного народу», де громадянам Туреччини подобається відпочивати.

Таким чином, виявлено, що у 2014 році імідж України у мас-медіа ФРН характеризується синонімічністю з образом країни, яка страждає від російської агресії. Уявлення про Україну німецька та турецька аудиторії отримують з медіа саме з урахуванням аспектів окупації Донецької та Луганської областей, анексії півострову Крим та корупційних правопорушень. Російська пропаганда та нездатність українського іномовлення її побороти послаблюють імідж України у мас-медіа ФРН. З іншого боку, українському образу в мас-медіа Туреччини заважають вийти на якісний рівень стійке поєднання з образом РФ та сконцентрування турецьких медіа на власних або спільних культурних та історичних досягненнях, не звертаючи уваги на українські особливості. У обох інформаційних просторах виявилися наявними зіставлення образів України та Росії. До цього ж, ідентичним баченням образу України у обох медіа-просторах є сприйняття корупції як негативного чиннику, який відображується не тільки у зовнішній політиці, але й активно демонструється та засуджується міжнародним середовищем. У порівнянні німецького та турецького медійного відображення іміджу України, виявлена різниця та особливості двох сприйняття. Німецький інформаційний простір акцентує увагу на порушенні прав людини на окупованих територіях України. Особливе значення надається висвітленню зустрічей, в яких ключову роль відіграє ФРН. У мас-медіа Туреччини головним питанням постає анексія півострову Крим. Яскравий акцент робиться на культурних турецьких особливостях та їх схожості з українськими, яку вписуються навіть у контексті війни та кризи в Україні.

Також Україна пов'язується із позитивними образами її громадян, попри поширену стереотипізацію у мас-медіа Туреччини.

Список використаних джерел:

1. Es ist eine Provokation, dass die Russen Janukowitsch schützen. URL: <http://www.bild.de/politik/ausland/vitali-klitschko/interview-es-ist-eine-provokation-dass-dierussen-janukowitsch-schuetzen-34866930.bild.html> (дата звернення: 27.03.2021)
2. Черненко Т. В. Російське іномовлення як інструмент маніпулювання громадською думкою у трансатлантичному просторі. Серія «Інформаційні стратегії». № 4. URL : <http://old2.niss.gov.ua/articles/1834> (дата звернення: 13.03.2021)
3. Maidan piyanisti. URL: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/maidan-piyanisti25722689> (дата звернення: 03.04.2021)

Відомості про автора:

Гетманенко Катерина, студентка 2 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Hetmanenko Kateryna, the Second-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE IMAGE OF UKRAINE IN GERMAN AND TURKISH MASS MEDIA (2014)

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Тетяна Долга

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

todolha.fpmv17@kubg.edu.ua

РОЗВИТОК ГЕНДЕРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність теми полягає в тому, що питання гендерної рівності є гострим для багатьох країн світу, включаючи Україну. Гендерний мейнстрімінг сьогодні є важливою частиною їхньої державної політики.

Мета дослідження – проаналізувати законодавчі акти, що сприяють забезпеченню гендерної рівності в Україні.

Рівність прав і свобод людини й громадянина незалежно від статі визначається і гарантується ст. 24 Конституції України: «Громадяни мають

рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками» [3].

Окрім Конституції, до гендерного законодавства держави належить Кодекс законів про працю України, Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України та Кримінальний кодекс України, закони України про освіту, пенсійне забезпечення, державну допомогу сім'ям з дітьми, Охорону праці, Основи законодавства України про охорону здоров'я.

Важливим документом у сфері гендерної проблематики є Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року. Основною метою цього закону є досягнення рівного становища жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей, а також ліквідації дискримінації за ознакою статі. Також документ має на меті застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [5].

Цим законом вперше були сформульовані такі визначення як «рівні права жінок і чоловіків», «дискримінація за ознакою статі», «гендерна рівність», «позитивні дії», а також були прописані визначення гендерних злочинів. Документ визначав механізм допомоги жертвам гендерної дискримінації та насильства та запровадив гендерно-правову експертизу чинного законодавства і нормативно-правові актів, що розробляються. Гендерно-правову експертизу проводить Міністерство юстиції.

Принципи гендерної рівності також закріплені у ряді інших законів:

– Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року, який гарантує створення рівних умов та можливостей доступу до освіти, незалежно від статі, раси, стану здоров'я, віку, національності, наявності судимості, майнового стану тощо [7]. Згідно з індексом гендерного розриву, в Україні повністю закритий гендерний розрив за показником «доступу до освіти»;

– Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» від 6 вересня 2018 року. Згідно з цим законом, жінки мають право виконувати військовий обов'язок на рівних засадах з чоловіками. Це включає в себе як рівний рівень відповідальності під час виконання військових обов'язків, так і рівний доступ до військових посад та звань [4].

– Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 12 грудня 2017 року. В ньому визначені такі важливі терміни як «домашнє насильство», «економічне насильство», «психологічне насильство» тощо, основні засади запобігання та протидії домашньому насильству [6].

Важливим є не лише прийняття, але й скасування деяких документів, що не сприяють гендерній рівності. В 2017 році було скасовано Генеральний наказ

МОЗ № 256, який визначав перелік професій, заборонених для жінок. Цей наказ був перепорою для професійної реалізації багатьох жінок, адже їм було заборонено працювати у цілій низці важливих галузей.

На розвиток гендерного законодавства вплинула реалізація програм, започаткованих урядом. Так, у 2006 році Кабінетом Міністрів України була прийнята «Державна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року». Ця програма визначила плани та цілі, які необхідні для скорочення гендерного розриву, в які входять: формування та реалізація державної політики у сфері забезпечення гендерної рівності; створення відповідної нормативно-правової бази; адаптація законодавства України до законодавства ЄС у сфері забезпечення гендерної рівності; підтримка громадських ініціатив, спрямованих на формування гендерної культури тощо. В 2013 році уряд затвердив наступну державну програму, яка, в цілому, не відрізнялась від попередньої. Остання програма була запроваджена урядом в 2018 році зі строком дії до 2021 року.

Окрім цього відбулися вагомі зміни у сфері виборчого законодавства України. У «Виборчому кодексі України» від 19 грудня 2019 року в статті 154 зазначено, що при формуванні загальнодержавного та регіональних виборчих списків, партія повинна забезпечити у кожній п'ятірці кожного виборчого списку присутність як чоловіків, так і жінок (не менше двох кандидатів кожної статі). Тобто, була встановлена гендерна квота у сорок відсотків. При недотриманні гендерної квоти, територіальна виборча комісія не має права зареєструвати такий список [1].

Місцеві вибори 2020 року стали першими в Україні, коли партії повинні дотримуватись гендерних квот. Але загальний позитивний вплив квот був обмежений. На це вплинуло декілька причин: формальне ставлення деяких партій, надання партіями переваг чоловікам при висуванні першої трійки кандидатів, порушення з боку партій та територіальних виборчих комісій, зростання розміру виборчої застави (в середньому в 4,4 рази для обласних рад і в 4,5 рази – для міських рад та кандидатів та кандидаток у міські голови міст-обласних центрів). Як результат, у виборчі списки в середньому було обрано 43 % жінок, що в середньому на 12 % більше, ніж на попередніх виборах 2015 року. Але така присутність жінок у виборчих списках не призвела до такого ж представництва серед обраних депутатів та депутаток.

Гендерні квоти найкраще спрацювали в громадах, де ситуація з представництвом жінок була найгірша. Але в середньому спостерігалась тенденція, згідно з якою кількість жінок зросла в обласних та міських радах, але водночас зменшилась у селищних та сільських радах. Тому сумарна кількість жінок, обраних на місцевих виборах на всіх рівнях, в 2020 році становила 37 %, а в 2015 році цей показник становив 49,5 % [2].

Таким чином, розвиток гендерного законодавства в Україні має динамічний характер. На це впливає як прагнення країни до євроінтеграції, так і власне усвідомлення важливої проблеми, яка потребує вирішення. Україна й надалі активізує гендерну політику, бере участь у спільних проєктах з

європейськими країнами, розробляє власні програми та проекти, що сприяють скороченню гендерного розриву. Адже поняття гендерної рівності загалом вписується в поняття прав людини. А неупереджене ставлення до особистості, незалежно від її статі, сьогодні є важливою складовою розвиненої демократичної країни та суспільства.

Список використаних джерел:

1. Виборчий кодекс України: Закон від 19.12.2019 № 396-IX. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Заява №3 за проміжними результатами гендерного моніторингу на місцевих виборах в Україні 25 жовтня 2020 року. [Електронний ресурс]: Міжнародний благодійний фонд-Український жіночий фонд. URL: <https://www.uwf.org.ua/news/12053?fbclid=IwAR3vJ17n-3QC7gc3cwhlyLA9EE3tVtXD6MMqyI5-F2EMmiQY95fC0az7-14>
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях: Закон України від 06.09.2018 № 2523-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19#Text>
5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 2866-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Відомості про автора:

Долга Тетяна, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Dolha Tetiana, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

DEVELOPMENT OF GENDER LEGISLATION IN UKRAINE

Науковий керівник: Лісовська Мирослава Миколаївна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат політичних наук.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ У 2015 – 2020 РР.

Українсько-польські відносини набули особливого характеру після набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2017 році. Польща стала для України прикладом для досягнення євроінтеграційних цілей, для нашої держави важливо налагоджувати стратегічні відносини з країнами – членами ЄС, зокрема, і з Польщею, з якою Україна пов'язана спільним кордоном та насиченим історичним досвідом.

Мета дослідження – проаналізувати українсько-польські відносини в 2015-2020 рр. в політичній та торговельно-економічній сферах, виявити та проаналізувати основні проблеми та протиріччя.

Республіка Польща та її успіхи на шляху до економічного розвитку та євроінтеграції були і є зразком для України. Польща також підтримує євроінтеграційні цілі України та надає консультативну допомогу у державному реформуванні згідно з цими цілями (реформи самоврядування і децентралізації, освіти, судочинства, боротьби з корупцією). Зокрема, 2 березня 2015 року президентом Польщі було схвалено Угоду про асоціацію України з ЄС, що стало завершальним кроком у процесі її ратифікації з боку Польщі.

Криза у відносинах України та Польщі у період з 2015 по 2020 роки виникла на фоні відмінностей у поглядах та трактуванні спільного історичного минулого: причини та перебіг українсько-польського конфлікту під час Другої світової війни, Волинська трагедія 1943 – 1944 рр. У сучасний період відносин між Україною та Польщею Волинська трагедія стала приводом для багаточисельних обговорень та дискусій серед польських та українських політиків й істориків. Кожна сторона трактує ці події по-різному. Більшість польських істориків та науковців прийняли точку зору, яка розцінює волинські події злочином проти польського населення [1]. Ці події викликають антагоністичні оцінки й тлумачення в українських, польських історичних доробках, громадсько-політичному житті обох держав та народів, гальмуючи розвиток добросусідських відносин між Україною та Польщею.

У зв'язку із вторгненням російських військ на територію України, починаючи з 2014 р. маємо привід стверджувати про порушення основ міжнародного права, суверенітету та територіальної цілісності східноєвропейської держави. Дипломатична відповідь польської дипломатії на агресію Російської Федерації щодо України не забарилася і вже в березні 2014 р. з'явилася заява Міністерства зовнішніх справ Республіки Польща, в якій засуджувалося порушення міжнародних зобов'язань, які порушила російська сторона у взаєминах з нашою державою. Слід відзначити, що ставлення до вказаної ситуації залишається стабільним. Російська Федерація продовжує

анексію українського Криму, агресію на українському Донбасі. А польська дипломатія, навіть, після зміни влади, успадкувавши прийоми і засоби попередників, продовжує підтримувати Україну на рівні дипломатичних нот та заяв щодо порушення територіальної цілісності нашої держави [4, с. 189].

Українсько-польські економічні відносини розвиваються за кількома напрямками, які можуть по-різному реагувати на зміни у двосторонніх політичних відносинах Польщі й України. Основною сферою українсько-польських економічних відносин є взаємна торгівля товарами і послугами. Причому цей процес має як офіційний, та і, так би мовити, неофіційний характер. В останньому випадку йдеться про, так звану «човникову», торгівлю та навіть контрабанду [2].

Регулярно українські та польські прикордонники вилучають контрабанду, яка оцінюється у сотні тисяч та мільйони гривень. Однак, для багатьох людей діяльність, пов'язана з контрабандою стала основним способом отримання доходу, тому вони вигадують різноманітні схеми, участь в яких також беруть і прикордонники та працівники митних служб.

Перша схема - це прикордонна контрабанда, коли жителі прикордонних регіонів щодня їдуть до Польщі, отримують там товар на дозволені законодавством 500 євро та вагою 50 кг., і везуть його назад [5]. Зазвичай група таких перевізників працює на одного замовника, який розподіляє між ними великий обсяг товару. Інша схема – класична контрабанда. Це коли імпортери, маючи особисті зв'язки з митниками, проводять через митницю за документами один товар, зазвичай дешевий, а насправді везуть - інший, наприклад дорогий брендовий одяг, ювелірні прикраси, техніку тощо.

Відносини України і Республіки Польща у газовій сфері свідчать про перспективи розвитку співпраці між державами. Економічні стосунки характеризуються врахуванням чинників безпеки в царині енергоносіїв, особливо, за умов, коли Російська Федерація використовує нафтогазовий важіль як вагому складову геополітичних та геоекономічних інтересів [3, с. 135]. Співробітництво між Республікою Польща та Україною у газовій сфері має постійний характер. Політичне порозуміння між польською та українською владою дозволило відновити економічні взаємини у транспортній та транзитній галузях [3, с. 137].

Важливим чинником українсько-польських відносин на сучасному етапі є міграція українських заробітчан до Польщі. Масова міграція почалася в 2014 році та в 2017 році набула нового піку після набуття Україною у червні цього року безвізового режиму поїздок до ЄС. Іншими причинами такої міграції стали також: військовий конфлікт на Сході України (трудова міграція до Росії значно зменшилася), вища оплата праці, ніж в Україні, великий попит трудових мігрантів на польському ринку у зв'язку з міграцією поляків до інших країн ЄС у пошуках кращої оплати, ніж в Польщі.

Таким чином, у протязі 2015-2020 рр. особливо активізувалася торговельно - економічна співпраця, зросла міграція українського населення до Польщі. Разом з цим проявились проблеми у відносинах, які потребують

усунення, насамперед, у інвестиційній та митній співпраці. Особливої актуальності в цей період набула «війна пам'яті», яка виникла на тлі розбіжностей у трактуванні історичного минулого. Дуже важливими в розрізі цього питання є примирення поглядів щодо історії, спільні зусилля у дослідженні історичних подій, які викликають протиріччя.

Список використаних джерел:

1. Єндрашик К. Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991 – 2017). *ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2018. Вип. 3-4. С. 237-253. URL: https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/24510/1/endraschyk_istorychni.pdf
2. Кулицький С. Оцінка розвитку українсько-польських економічних відносин у сучасному політичному контексті. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУ імені В. І. Вернадського. – 2018. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3334:ukrainsko-polski-vidnosunu&catid=8&Itemid=350
3. Мельник Г. М., Губицький Л. В. Прагматизм українсько-польських відносин у газовій сфері. «Україна і світ. Теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин»: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8-9 квітня 2020 р. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. С.135-139.
4. Мельник Г. М., Губицький Л. В. Територіальна цілісність України в зовнішньополітичних доктринах Республіки Польща. *Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права*: матеріали Всеукр. наук. онлайн-конф., 29 жовтня 2020 р. Київ: [Електронне видання], 2020. С. 189-193.
5. 500 євро на людину і два блоки цигарок. Контрабанда годує цілі райони і вбиває українське виробництво. URL: https://texty.org.ua/articles/80893/500_jevro_na_ludynu_i_dva_bloky-80893/

Відомості про автора:

Кориукін Віталій, студент 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Koriukin Vitalii, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

UKRAINIAN–POLISH RELATIONS IN 2015 – 2020

Науковий керівник: Мельник Ганна Мирославівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ СПІВПРАЦЯ ЯК НАПРЯМ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ФРН В УКРАЇНІ

Федеративна Республіка Німеччина є однією з провідних держав на сучасній міжнародній арені, що в рамках реалізації зовнішньої політики активно використовує інструменти публічної дипломатії. Розвиваючи двосторонні відносини з іншими країнами, німецький уряд докладає багато зусиль для зміцнення культурної співпраці.

На сучасному етапі Україна є одним з важливих партнерів Німеччини в Східно-європейському регіоні. Маючи досить різні культурні особливості, держави постійно нарощують культурно-освітню співпрацю, що є невід'ємним напрямком публічної дипломатії ФРН. Важливим документом, що регулює відносини України і ФРН у даній сфері є Угода про співробітництво у галузі культури від 15 лютого 1993 року, що визначає взаємодію країн у сфері мистецтва, літератури, музики, театру, народної творчості, збереженні культурних та історичних цінностей тощо [3].

До здійснення німецько-українського культурно-освітнього діалогу залучені численні державні та недержавні актори. Серед урядових суб'єктів найефективнішу діяльність проводить Посольство ФРН в Україні. В цьому напрямку у складі посольства діє Відділ культури, який відповідає за координацію німецької зовнішньої культурно-освітньої політики на території України та за інформування МЗС ФРН щодо тенденцій розвитку української культури. Крім того, відділ сприяє комунікації зацікавленими представниками з України та німецькими партнерами в сфері освіти та культури, а також організовує різні просвітницькі заходи [2].

Найважливішим учасником діяльності німецьких неурядових організацій в Україні є Інститут Гете, який відкривши в 1993 році офіс в Києві, належить до вагомих складових культурно-освітнього обміну між державами. Інститут сприяє зміцненню позитивного іміджу ФРН в Україні, заохочує вивчення німецької мови, проводить різноманітні культурно-освітні заходи для популяризації європейських цінностей, підтримує багато українських культурних проєктів [1]. З 2018 року Інститут Гете за підтримки українських партнерів щорічно організовує заняття в Академії культурного лідерства. Цей освітній проєкт спрямований на об'єднання громадських активістів, які беруть участь у культурному менеджменті об'єднаних територіальних громад, тим самим сприяючи культурному міському та регіональному розвитку України [7].

За підтримки Інституту Гете в Україні діють три німецько-українські культурні товариства: Баварський дім в Одесі, Будинок Нюрнберга у Харкові та культурний центр «Gedankendach» у Чернівцях, які створюють мистецькі, культурні та освітні проєкти, сприяють науковій співпраці та, насамперед,

пропонують курси з вивчення німецької та української мов. Ці культурні товариства є незалежними установами, що працюють за принципами зовнішньої культурно-освітньої політики ФРН та беруть активну участь у реалізації публічної дипломатії Німеччини.

Ще одним важливим кроком у зміцненні німецько-українських культурних відносин стало оголошення 2017-2018 року – Українсько-німецьким роком мов. Основною метою програми було поглиблення існуючого співробітництва між освітніми та культурними установами обох країн та започаткування нових довгострокових партнерських ініціатив і проектів. Рік німецької мови в Україні включав три основні напрямки співробітництва: популяризація німецької мови, культурний обмін між двома країнами та українсько-німецький літературний діалог. Протягом календарного року проведено численні заходи по всій Україні, серед яких музичний тур країною, літні табори для школярів, різні конференції та симпозіуми, заходи з підвищення кваліфікації вчителів, ряд читань з німецькими авторами, молодіжні проекти обміну, виставки та нагородження видатних перекладачів, вчителів і видавництв. В свою чергу в Німеччині проходила різностороння програма заходів, присвячених українській мові [4].

Зміцнюючи двосторонні відносини, Німеччина та Україна приділяють велику увагу розвитку науково-освітнього співробітництва. Важливим актором в цьому напрямку є Німецька служба академічних обмінів (DAAD), що представлена в Україні з 1998 року. У Києві працює Інформаційний центр DAAD, основним завданням якого є інформування українських студентів та дослідників про вищу освіту в Німеччині та консультування щодо обміну та співпраці. У 2019 році DAAD профінансував 122 проекти співпраці між німецькими та українськими вищими навчальними закладами [5].

Ефективним етапом розвитку взаємодії ФРН та України в сфері освіти стало створення в 2008 році німецько-української міжкультурної школи в Києві - Deutsche Schule Kiew. Ця міжнародна школа має ліцензію українського наглядового органу, визнана та фінансується Міністерством закордонних справ ФРН. Випускники школи отримують атестати обох країн, можуть вступати до вищих навчальних закладів як України, так і Німеччини та мають перспективну можливість самореалізації на європейському ринку праці [6].

Важливу роль у більш політично орієнтованих німецько-українських культурних відносинах відіграють політичні фонди, які є вагомими акторами публічної дипломатії ФРН. В рамках своєї діяльності, фонди організують та фінансують різноманітні програми розвитку регіонів, проводять конференції, семінари та інші освітні форуми, мистецькі та культурні заходи згідно з політичною орієнтацією відповідної партії. На сьогодні в Україні діє 6 німецьких політичних фондів: Фонд Конрада Аденауера, Фонд Генріха Бьолля, Фонд Фрідріха Науманна за свободу, Фонд імені Фрідріха Еберта, Фонд Ганса Зайделя та Фонд Розі Люксембург.

Таким чином, основна мета культурно-освітньої співпраці між ФРН та Україною полягає у формуванні позитивних чинників розвитку відносин між

державами та одночасно у сприянні взаєморозумінню між німецьким та українським суспільствами. Крім того, важливою умовою стало вдале забезпечення інституційної складової реалізації публічної дипломатії, обидві країни спільно діють задля політичного та соціального розвитку та зміцнення європейської спільноти.

Попри триваючий конфлікт на Сході України та нестабільність регіону, розпочато багато важливих процесів зміцнення німецько-українських відносин у сфері культурної політики, розвитку громадянського суспільства та науково-освітнього обміну. Активна діяльність державних та недержавних акторів публічної дипломатії ФРН сприяє налагодженню німецько-української комунікації та співробітництва.

Список використаних джерел:

1. МОВА. КУЛЬТУРА. НІМЕЧЧИНА. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/ueb/auf.html>
2. Посольство та відділи. URL: https://kiew.diplo.de/ua-uk/botschaft/-/1337564#content_5
3. Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про культурне співробітництво. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_056#Text
4. Українсько-німецький рік мов. URL: <https://kiew.diplo.de/ua-uk/themen/kultur/-/1337512>
5. DAAD Україна. URL: <https://www.daad-ukraine.org/uk/>
6. Deutsche Schule Kiev. URL: <https://deutscheschule.kiev.ua/ua/unsere-schule/>
7. Worschech S. Deutsche-ukrainische Kulturbeziehungen. Veränderung nach dem Euromaidan. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/339875706_Deutsch-ukrainische_Kulturbeziehungen_Veranderungen_nach_dem_Euromaidan

Відомості про автора:

Марчевська Олена, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Marchevska Olena, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

CULTURAL AND EDUCATIONAL COOPERATION AS A DIRECTION OF GERMAN PUBLIC DIPLOMACY IN UKRAINE

Науковий керівник: Братко Ірина Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, доцент.

РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження зумовлена гібридною війною в Україні. Починаючи з 2014 року на ряду з військовими засобами РФ щодо України ключову роль також займають і невійськові інструменти, серед яких варто виділити всеохоплюючу російську пропаганду. Констатацією факту є те, що операції немілітарного впливу, насамперед спеціальні інформаційні операції та «активні заходи» (у тому числі економічний тиск, операції в кіберпросторі, дипломатія, маніпуляції інформаційним простором) займали надважливе місце при анексії Криму та розгортанні бойових дій на Сході України, але варто зазначити, що російський пропагандистський сектор максимально активізувався і в квітні 2021 року, коли 90 тис. військових було стягнуто до кордонів України.

Мета дослідження: аналіз російської пропаганди та її проявів в інформаційному просторі України. Пропаганда може класифікуватися відповідно до джерела та природи повідомлення. Біла пропаганда загалом походить з відкритого доступного джерела та характеризується м'якшими методами переконання, такими як стандартні техніки відносин з громадськістю та одностороннім поданням аргументів.

«Сіре» дезінформування, що передбачає використання синтезу правдивої інформації з дезінформацією.

«Чорне» дезінформування, яке передбачає використання переважно неправдивої інформації. Кремлівська пропаганда (російська) – форма комунікації, під час якої систематично та цілеспрямовано просуваються погляди, бачення, позиція російської влади. Пропаганда використовується як інструмент інформаційної війни з іншими країнами та Україною зокрема. Кремлівська пропаганда працює із затвердженими російською владою нарративами.

«Україна – failed state». Досі трендовим залишається нарратив про Україну як failed state (державу, що не відбулася), що не може підтримувати своє існування як самостійна життєздатна політична та економічна одиниця. Для посилення цього нарративу наголошують на кількох аспектах: Україна не виживе без російських ресурсів («абсолютно зависимая от западных доноров и США» [1]).

«Українцям потрібна нова влада». У 2014 році в сюжетах новин широко використовували термін «хунта», підкріплений меседжами про насильницький переворот, здійснений прибічниками Євромайдану з фінансової підтримки США. З часом проросійські ЗМІ почали менше говорити про «хунту», віддаючи перевагу формулюванням на кшталт «київський режим» чи «киевская власть».

Прив'язка до столиці покликана підкреслювати нелегітимність та неповноту влади.

«Україна – русофобська». Розповідаючи про «розквіт фашизму» в Україні, російська пропаганда безупинно транслює ідею, що українців та західних політиків охопила русофобія. перейменування вулиць чи позбавлення від радянських символів у рамках декомунізації, підтримка української мови на радіо чи телебаченні – все це трактується як русофобія [2].

Емоційність та пошук ворога. Характерною рисою російської пропаганди є емоційне подання інформації. Наприклад, постійно показуючи зруйновані будинки та страждання мирного населення, ЗМІ апелюють до людських почуттів (як біль, страх), викликають співчуття, і в такий спосіб знижують здатність глядачів критично сприймати та аналізувати інформацію. Мабуть, у всіх історіях про страждання «мирного населення Донбасса» винуватцями є українська армія та влада, американці чи європейці.

Ситуація на сході України, українські силовики обстрілюють «ДНР», «ЛНР», порушують перемир'я, свідчень присутності російських військ на Донбасі немає [3].

Крим, навчання ЗСУ поруч із Кримом як провокація, неефективність санкцій проти Криму. Зрада/зубожіння України, цитати українських політиків про епідемію хвороб, Україна – колонія, а не країна; країна, яка винищується; країна, в якій зростає неонацизм [4].

«В Україні триває громадянська війна». Кремль всіляко намагається подати те, що відбувається на Донбасі, як громадянську війну. Мовляв, це внутрішній конфлікт України [5].

«В Україні порушують права російськомовних». За кремлівською легендою Майдан та втеча Януковича начебто могли створити величезну небезпеку для росіян та російськомовних в Україні, тому Путін вдався до анексії Криму й спробував створити Новоросію.

«Санкції проти Віктора Медведчука – це боротьба зі свободою слова і репресії, пов'язані із падінням рейтингу Володимира Зеленського».

Як би не лунали смішно фрази про свободу слова від дотичних до цих каналів осіб, після засідання РНБО щодо «Трійки Медведчука» (санкцій щодо пропагандистських телеканалів NewsOne, ZIK та 112 Україна) російські ЗМІ достатньо довго мовчали. Судячи з усього, чекали вказівок з Кремля, яких не було. Але коли РНБО запровадила санкції проти кума Володимира Путіна – Медведчука – та його компаньйонів, російський інформпростір вибухнув.

Технологія анонімного авторитету. В таких випадках проросійськими ЗМІ цитувалися документи, оцінки експертів, свідків, звіти та інші матеріали, які необхідні для більшої переконливості, однак ім'я відповідного авторитету не повідомляється.

Переписування історії. Це прийом є ефективним в довготривалій перспективі, коли потрібно поступово сформувати потрібний світогляд. Сформована картина історичної дійсності «стирається» зі свідомості людини шляхом підміни фейковими даними: «После развала СССР россияне не

переставали считати Крим своїм», «Развал СССР превратил фарс в трагедию: сотни тысяч русских жителей полуострова оказались оторваны от своей исторической родины. Украинское руководство безапелляционно заявило о принадлежности Крыма (вместе с Севастополем) Украине, российские лидеры молчаливо согласились с утратой региона, имеющего стратегическое значение».

Техніка констатації. Бажане демонструвалось як факт. Такого роду пропаганда зазвичай подається під виглядом новин або результатів соціологічних досліджень, що в свою чергу знижує критичність сприйняття: «Крым – один из самых известных в мире исторических регионов России», «Воссоединение с Россией: крымчане хотят восстановить историческую справедливость». Для додання авторитетності таким повідомленням широко використовуються «лідери думки» – популярні журналісти, відомі політологи, соціологи та інші [6].

Логіка російської пропаганди полягає у дотриманні стратегії знищення: або знищення реальності, або знищення певних сенсів, тому її варто сприймати надсерйозно. Прийоми пропаганди повторюються кризь десятиліття, якщо вони не зникають, якщо вони долають межі великих політичних періодів, то вони надзвичайно живучі. Тому можна сказати, що арсенал інструментів російської пропаганди надзвичайно різноманітний і для того, щоб його вивести з ладу необхідним є комплексний підхід української влади, дослідників, науковців та стійка позиція вітчизняних ЗМІ.

Список використаних джерел:

1. Кобленц М. Алексей Пушкин: независимой Украины нет. *Вечерняя Москва*. 2014. 14 июля. URL: <https://vm.ru/news/196957-aleksey-pushkov-nezavisimoy-ukrainy-sejchas-prosto-net>.
2. Голованов Р. Украинцы обозлились на русскоговорящего сотрудника кафе. *Комсомольская правда*. 2016. 16 августа. URL: <https://www.kp.ru/daily/26569/3584924/>
3. Основні теми роспропаганди в українських інтернет-ЗМІ стосувалися війни, виборів і церкви. *Детектор Медіа*. 2019. URL: <https://detector.media/infospace/article/163696/2019-02-28-osnovni-temy-rospropagandy-v-ukrainskykh-internet-zmi-stosuvalysya-viyny-vyboriv-i-tserkvy-doslidzhennya-imi/>
4. Російська пропаганда в українських онлайн-новинах: результати дослідження. *Інститут Масової Інформації*. 2019. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/viyna-vybory-i-tserkva-osnovni-temy-rosiys-koj-propahandy-v-ukrains-kykh-internet-zmi-doslidzhennia-i2831>
5. Заноз Н. П'ять міфів російської пропаганди про Україну. *Радіо Свобода*. 2018. 31 березня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29137371.html>
6. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської. К. : НІСД, 2016. 109 с.

Відомості про автора:

Починок Вікторія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Pochynok Victoria, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

RUSSIAN PROPAGANDA IN THE INFORMATION SPACE OF UKRAINE

Науковий керівник: Пістракевич Олена Володимирівна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління.

Тетяна Чабанюк

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

tschabaniuk.fpmv20@kubg.edu.ua

ЯДЕРНИЙ ЧИННИК У МІЛІТАРИЗАЦІЇ ОКУПОВАНОГО КРИМСЬКОГО ПІВОСТРОВУ

Сучасна система міжнародної безпеки переживає кризовий період її функціонування. Одним із найбільш вагомих чинників у цій ситуації виступає руйнування міжнародних гарантій у сфері ядерного озброєння. Перспектива розміщення ядерної зброї на території Кримського півострову безпосередньо вказує на кризу режиму нерозповсюдження та становить пряму безпекову загрозу для континентальної Європи й її партнерів.

Метою цього дослідження є розгляд ядерного чинника у процесі мілітаризації Російською Федерацією окупованого Кримського півострову та показа ставлення РФ до можливого розміщення на ньому ядерної зброї на основі повідомлень російських ЗМІ.

За даними «Білої книги – 2021» Служби зовнішньої розвідки України (СЗР) протягом останніх семи років РФ створила у Криму потужне міжвидове угруповання військ, що охоплює наземний, повітряний і морський компоненти та налічує близько 32,5 тис. осіб [11], яке було збільшено у рамках послідовного нарощування сил до 42 тис. осіб у квітні 2021 року [9]. Також Росія після 2014 року регулярно проводить масштабні навчання в Криму, зокрема з використанням ракетної зброї. Це, своєю чергою, підштовхує до небезпідставних роздумів про можливість розміщення ядерної зброї на півострові. Ні міжнародна спільнота, ні Україна не в силах отримати докладну й об'єктивну інформацію про мілітаризацію окупованого півострова.

За повідомленнями СЗР, російська сторона уже створює умови для розміщення на тимчасово окупованій території Криму ядерної зброї, окремих її компонентів і носіїв, виконує роботи з відновлення об'єктів ядерної інфраструктури [11]. Лідер кримських татар Мустафа Джемілев заявляв про відновлення колишнього радянського складу ядерної зброї «Феодосії-13» поруч із Ялтою ще у 2015 році [7]. Іншим можливим місцем зберігання ядерної зброї на півострові називають військові частини Севастополя [13]. У лютому 2021 році з'явилися повідомлення про побудований майданчик для прийому бомбардувальників, які можуть нести ядерну зброю на одному з кримських аеродромів РФ [10].

Українська розвідка вивчає всі ймовірні сценарії, пов'язані із цим питанням, проте наразі стверджує, що поки Кремль не має на окупованій території ядерних боезарядів [12]. Однак, зважаючи на відсутність повних даних щодо ситуації на Кримському півострові, сучасний стан речей дуже важко проконтролювати, що змушує постійно перебувати у напрузі та готовності до будь-якого розвитку подій.

У грудні 2020 році ЄС висловила стурбованість щодо захоплення Росією в окупованому Криму колишніх об'єктів зберігання ядерної зброї, а також щодо розміщення там літаків і ракет, які здатні нести ядерні боеприпаси [4]. Зі свого боку, майже одночасно пролунала заява Міністра оборони України Андрія Тарана про підготовку Росії до розміщення в анексованому Криму ядерної зброї [8]. На дану заяву російські ЗМІ відреагували заголовком, який називав відповідну заяву фейком та наголосили на відсутності будь-яких доказів, які б підтверджували слова міністра [6].

Після схожої заяви А. Тарана у квітні 2021 року на засіданні підкомітету Європарламенту з питань безпеки й оборони про підготовленість кримської інфраструктури для потенційного розміщення ядерної зброї [9], російська преса буквально вибухнула гнівними та обурливими повідомлення у відповідь на таке твердження. Пролунали заяви про «безперервну істерію та брехню» української сторони, що сама Україна є джерелом проблем та загрозою для світу на території континентальної Європи [5]. Голова комітету парламенту Криму по народній дипломатії і міжнаціональних відносин Юрій Гемпель назвав слова міністра «марнослов'ям» й сказав, що Росія «сама розбереться, де і яку зброю їй розміщувати на своїй території» [3].

За повідомленнями ЗМІ РФ, в Державній Думі «висміяли» заяву А. Тарана [1], а один із її представників, Андрій Козенко, порадив міністру звернутися до психотерапевта й заявив, що Росія ніколи в історії не розв'язувала війни і їй немає потреби починати це робити. «Росія, на відміну від деяких інших ядерних держав, усвідомлює наслідки застосування ядерної зброї», зазначив А. Козенко [2].

Один із російських політологів, Володимир Джаралла, говорить про те, що Міноборони РФ не розглядає особливої доцільності у розміщенні ядерної зброї в Криму. Однак, наголошує на тому, що у разі необхідності озброєння завжди можна доставити з інших центрів зберігання [5]. Для прикладу,

найближчий до півострова знаходиться на території Краснодарського краю, Ростовської області [12].

Отже, як можна побачити, представлені дії РФ говорять про високу ймовірність порушення Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 року та кризи самого режиму нерозповсюдження. Територія України, як показав досвід квітневої ескалації, може у будь-який момент перетворитися на театр воєнних дій, який здатен охопити всю Європу. Проте Росія активно відкидає будь-які заяви про ймовірність розміщення ядерної зброї на території окупованого нею Кримського півострову. Вона продовжує свою звичну політику заперечення. Зокрема, намагається знову й знову відхилятися від конкретних відповідей на висловлені твердження, використовуючи при цьому маніпулятивні техніки припущення та висміювання свого супротивника.

Список використаних джерел:

1. В Госдуме высмеяли заявления Украины о ядерном оружии в Крыму. URL: https://ren.tv/news/v-mire/823278-v-gosdume-vysmeiali-zaiavleniia-ukrainy-o-iadernom-oruzhii-v-krymu?utm_source=uxnews&utm_medium=desktop (дата звернення: 13.05.2021)
2. В Госдуме оценили заявление Киева о ядерном оружии в Крыму. URL: https://ria.ru/20210415/oruzhie-1728332596.html?utm_source=uxnews& (дата звернення: 13.05.2021)
3. В Крыму ответили на обвинения Киева в "размещении ядерного оружия". URL: <https://crimea.ria.ru/politics/20210415/1119471432/V-Krymu-otvetili-na-obviniyiya-Kieva-v-razmeshchenii-yadernogo-oruzhiya.html> (дата звернення: 13.05.2021)
4. ЕС виступив із заявою щодо розміщення в Криму засобів доставки ядерної зброї. URL: <https://zn.ua/POLITICS/es-vystupil-s-zajavleniem-po-povodu-razmeshchenija-v-krymu-sredstv-dostavki-jadernoho-oruzhija.html> (дата звернення: 13.05.2021)
5. Истерия и ложь: В Крыму оценили обвинения Украины в размещении на полуострове ядерного оружия. URL: <https://crimea-news.com/society/2021/04/15/782129.html> (дата звернення: 13.05.2021)
6. Минобороны Украины запустило фейк про ядерное оружие в Крыму. URL: <https://regnum.ru/news/polit/3145453.html> (дата звернення: 13.05.2021)
7. Окупанти реставрували ядерне сховище в Криму і завезли ядерну зброю, — Джемільєв. URL: https://24tv.ua/okupanti_restavruvali_yaderne_shovishhe_v_krimu_i_zavezli_yadernu_zbroyu_dz_hemilyev_n640632 (дата звернення: 13.05.2021)
8. Росія готується розмістити ядерну зброю в анексованому Криму – Таран. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/new-rosiia-yederna-zbroia-krym/31007581.html> (дата звернення: 13.05.2021)
9. Росія збільшила кількість військових у Криму до 42 тисяч — Таран у Європарламенті. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3227858-rosia-zbilsila-kilkist-vijskovih-u-krimu-do-42-tisac-taran-u-evroparlamentu.html> (дата звернення: 13.05.2021)
10. Росія збудувала у Криму аеродром для бомбардувальників з ядерною зброєю. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/02/rosiya-zbuduvala-u-krymu-aerodrom-dlya-bombarduvalnykiv-z-yadernoyu-zbroyeu/> (дата звернення: 13.05.2021)
11. РФ розмістила в Криму 32,5 тис. військових і відновлює ядерну інфраструктуру, але демаршів проти нових членів НАТО не очікується. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/718857.html> (дата звернення: 13.05.2021)

12. Чи є ядерна зброя Росії в окупованому Криму: що каже українська розвідка. URL: https://novyny.24tv.ua/yaderna-zbroya-okupovanomu-krimu-shho-kazhe-rozvidka-novini-krimu_n1552386 (дата звернення: 13.05.2021)

13. Ядерна зброя Росії в Криму загрожує всій Європі, – РНБО. URL: https://24tv.ua/chim-komu-zagrozhuye-yaderna-zbroya-rosiyi-krimu-novini-krimu_n1459802 (дата звернення: 13.05.2021)

Відомості про автора:

Чабанюк Тетяна, студентка 1 курсу магістратури, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Chabaniuk Tetiana, the First-year Student of the Master's Program, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE NUCLEAR FACTOR IN MILITARIZATION OF THE OCCUPIED CRIMEA PENINSULA

Науковий керівник: Жалоба Ігор Володимирович, завідувач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор історичних наук, професор.

СЕКЦІЯ 6.

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Юлія Більовська

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

yibilovska.fpmv17@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Інформаційна війна є важливою складовою «гібридної» війни, що вже сім років ведеться Російською Федерацією проти України. Час від часу відбувається ескалація конфлікту, що незмінно супроводжується загостренням інформаційної війни. Розуміння специфіки інформаційної війни РФ проти нашої держави дозволить спрогнозувати її наслідки, знизити ризики впливу та створити ефективну протидію.

Дослідження мети, засобів, особливостей інформаційно-психологічного впливу, що застосовуються проти України Російською Федерацією, є важливим напрямом наукових досліджень.

Інформаційна війна Росії проти України бере свій початок ще від часів здобуття Україною незалежності в серпні 1991 року. До українсько-російських конфліктів, що мали яскраво виражену складову інформаційного впливу можна віднести територіальний конфлікт навколо острова Тузла 2003 року, «газові» війни 2005 та 2009 років тощо [2, с. 220-221]. Інформаційні війни на пострадянському просторі спалахують напередодні традиційних військових дій, як сталося з Грузією та Україною [4, с. 151].

Об'єктом російського впливу в Україні є внутрішньополітична ситуація в Україні, а також окремі політичні й громадські організації (система влади, політичні партії та громадські рухи, релігійні організації, ЗМІ). Метою російської інформаційно-психологічної війни є вплив та руйнація українського суспільства «зсередини» – через дискредитацію української влади, курсу європейської і євроатлантичної інтеграції, підбурювання соціальних конфліктів тощо [3, с. 3].

Для виправдання своїх дій Росія використовує притаманну всім тоталітарним країнам методику створення ворога, як зовнішнього, так і внутрішнього. Образ ворога служить прикриттям загарбницької політики РФ, застосовується як засіб мобілізації населення для боротьби із зовнішніми загрозами, нав'язування суспільству почуття незахищеності, відвернення його уваги від внутрішніх кризових проблем [4, с. 102].

Головним засобом російської пропаганди виступають ЗМІ. На інформаційній передовій проти України стоять центральні телеканали «Первый

канал», «НТВ», газети «Известия», «Российская газета», інформаційні агентства «РИА Новости», «ИТАР-ТАСС» тощо. Причиною поєднання телебачення і пропаганди є не що інше, як краща керованість телеаудиторією, аніж аудиторією газет чи, навіть, соціальних мереж [4, с. 134], до того ж телебачення дозволяє використовувати масу прийомів впливу на свідомість населення (повторення, створення фейків, навішування ярликів тощо) [6]. РФ проводить інформаційну війну через мережу Інтернет, де продовжує пропагандистську кампанію, розпочату в традиційних ЗМІ.

Росія веде справжню смислову війну проти України, де метою є не просто змінити інформацію чи факти, а змінити знання у свідомості людей [4, с. 243]. Для впливу на різні аудиторії використовуються різні наративи, що формують у людей відповідне ставлення до певних подій/фактів, зокрема керування нашою державою «націоналістами», «фашистами», «маріонетками Заходу чи НАТО». На думку російських ЗМІ та високопосадовців Майдан організовано західними спецслужбами. Анексія Криму є «возз'єднанням» та «відновленням історичної справедливості», а АТО, а пізніше ООС – «громадянська війна». На міжнародну спільноту спрямовані звинувачення України у розв'язанні «геноциду власного народу», перекладання на Україну відповідальності за порушення Мінських угод, збиття МН-17 тощо [5, с. 4-5]. В сучасних реаліях проводиться дезінформація проти вакцинації, чутки щодо можливої ескалації конфлікту українськими військами на території «народних республік» тощо.

Ностальгія за Радянським Союзом на теренах колишнього СРСР є потужним інструментом пропаганди, так як саме завдяки їй Росія змогла захопити Крим та розпалити війну на Сході України. Це поширюється в основному через фільми та серіали про радянське минуле, де переважають наративи про «велику перемогу» над фашистами та тугу за радянським ладом, соціальною захищеністю та стабільністю [1].

В серпні 2020 року Держдеп США опублікував звіт на тему «Стовпи російської дезінформації та екосистема пропаганди». На думку американських спеціалістів, екосистема російської пропаганди стоїть на п'яти основних стовпах: офіційна комунікація влади, глобальна інформаційна державна служба, фінансована державою, проксі-ресурси (ЗМІ в інших країнах пов'язані з РФ, «експерти», що поширюють російські наративи закордоном), соціальні мережі, кібер-дезінформація [7, с. 3-4].

На передову інформаційної війни проти Росії в Україні стали громадські активісти, військові, дипломати, журналісти, що засновують громадські організації та об'єднання з метою боротьби проти дезінформації, спростування фейків російської пропаганди тощо. Такими медіа ресурсами є InformNapalm, DOKAZ.ORG.UA, StopFake, Миротворець, Український центр медіа загроз. У березні 2021 році було анонсовано початок роботи Центру протидії дезінформації на базі РНБО, а також ще однієї організації протидії дезінформації на базі Міністерства культури та інформаційної політики.

Україна й надалі залишається вразливою до медіа загроз Кремля. Цьому є безліч причин, таких як наявність та вплив «п'ятої колони» в Україні,

переважання російської медіа-продукції над українською в медіапросторі, відсутність мовних бар'єрів, ментальна схожість громадян обох країн, спільне радянське минуле, величезна система родинних контактів тощо [3, с. 9-10]. Тому, з метою покращення державної інформаційної політики, зменшення інформаційних впливів з боку РФ, необхідно: створення українського національного контенту, що об'єднає населення на шляху до досягнення спільної мети, протидіятиме інформаційній агресії та фейкам з боку РФ, сприятиме формування позитивного іміджу України для українців; розвиток вітчизняної кінопродукції, видавничої справи, створення якісних телепрограм; знаходження шляхів просування українського продукту на територію іноземних держав задля зростання іміджу України в світі, підвищення її впливу на міжнародній арені; розвиток та поширення українського іномовлення, створення українських Інтернет-ресурсів іноземними мовами; знаходження шляхів просування українського інформаційного продукту на територію Росії, союзних їй держав задля збільшення кола наших прихильників; консолідація роботи влади, розвиток діалогу політиків з населенням; обмеження російського інформаційного впливу, зокрема на Сході та Півдні України, удосконалення рівня підготовки фахівців із інформаційної безпеки та протидії засобам психологічного впливу.

Російська Федерація веде проти України якісно сплановану та тотальну інформаційну війну, метою якої є дезінтеграція нашої держави. РФ застосовує всі можливі способи впливу на свідомість людей за допомогою телебачення, Інтернету, соціальних мереж, кінопродукції задля розколу України, провокування внутрішніх конфліктів. Питання захисту українського інформаційного простору стоїть на порядку денному в Україні і повинне реалізовуватися як органами влади, так і громадянами нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Вперед у світле минуле, або як російська пропаганда маніпулює на ностальгії за СРСР. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/12/vpered-u-svitle-mynule-abo-yak-rosijska-propaganda-manipulyuye-na-nostalgii-za-srsr/> (дата звернення: 07.05.2021)
2. Павлюк Л. Російсько-українські інформаційні війни: аспекти, сценарії, комунікативні стратегії. Вісник Львівського університету. 2012. № 4. С. 218–229
3. Пашков М. Російська інформаційна експансія: український плацдарм. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/rosijska-informatsiy-na-ekspansiya-ukrayinskyu-platsdarm>
4. Почепцов Г. Сенси і війни. Україна і Росія в інформаційній та смисловій війнах. Київ, 2016. 151 с.
5. Участь громадських об'єднань у протидії інформаційній агресії РФ. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/2947> (дата звернення: 07.05.2021)
6. Як маніпулюють інформацією? URL: http://mediadriver.online/manipuliatsiyi_ta_propahanda/yak-manipulyuyut-informatsiyeyu/ (дата звернення: 07.05.2021)
7. GEC Special Report: Pillars of Russia's Disinformation and Propaganda Ecosystem. URL: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/08/Pillars-of-Russia%E2%80%99s-Disinformation-and-Propaganda-Ecosystem_08-04-20.pdf (дата звернення: 07.05.2021)

Відомості про автора:

Більовська Юлія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Bilovska Yuliia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

PECULIARITIES OF THE INFORMATION WAR OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE

Науковий керівник: Братко Ірина Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, доцент.

Анна Мазур

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

avmazur.fpmv17@kubg.edu.ua

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА МІЖНАРОДНУ ІНФОРМАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ ЮНЕСКО

Спалах COVID-19 є глобальною кризою в галузі охорони здоров'я, але, на жаль, його вплив виходить далеко за межі цієї галузі. Величезний вплив пандемія COVID-19 має і в інформаційному просторі, з самого початку вона супроводжується навантаженням дезінформації, яку Генеральний секретар ООН М. Антоніу Гутерріш назвав «ворогом» людства та рушієм у цій кризі.

Метою дослідження є визначення впливу пандемії COVID-19 на міжнародну інформаційну політику ЮНЕСКО.

Пандемія COVID-19 виявила нестабільність у суспільствах та економіках по всьому світу. В той час, як нові технології стали полем битви для широкого розповсюдження дезінформації в Інтернеті, а також для її виявлення та допомоги у її стримуванні. У цьому контексті ми говоримо про «інфодемію», як соціальне явище, при якому у більшості випадках неправдива чи неперевірена інформація дуже швидко та широко поширюється, як епідемія. Щоб зрозуміти «інфодемію» COVID-19, розглянемо її протилежність – інформацію. Доступ до достовірної інформації, що перевіряється та осмислюється, дає право на свободу вираження поглядів. «Інфодемія» діє діаметрально проти цього права під час пандемії [6, с. 12].

Для боротьби з інфодемією ЮНЕСКО в рамках своєї інформаційної діяльності запустила Інтернет-кампанію #DontGoViral для інформування громад про COVID-19. Кампанія розглядає нагальну потребу в культурно-

актуальній та відкритій інформації для сприяння підвищенню обізнаності щодо того, як пом'якшити поширення COVID-19 [2]. Крім цього, для #ShareKnowledge ЮНЕСКО випустила дві інформаційних записки, що пропонують критичну інформацію про швидко зростаючу інфодемію, пов'язану з COVID-19, яка перешкоджає доступу до надійних джерел інформації [1].

Свобода вираження поглядів, доступ до інформації, особливо щодо охорони здоров'я населення, та якісне висвітлення новин мають важливе значення для подолання безпрецедентної кризи, спричиненої пандемією коронавірусу. Зокрема, ЮНЕСКО сприяє розвитку відкритих освітніх ресурсів, мереж перевірки фактів, засобів масової інформації та інформаційної грамотності для протидії поширенню дезінформації, використання цифрових технологій, таких як штучний інтелект у відповідь на кризу, висвітлення важливості документальної спадщини минулого у боротьбі з пандемією.

В умовах пандемії Covid-19 значення і необхідність доступу до інформації є вирішальними. Відкритий доступ до наукових відкриттів та відкритих даних сприяють кращим та швидшим дослідженням вакцини та інформують про заходи громадського здоров'я, необхідні для стримування поширення вірусу. Відкриті освітні ресурси надають громадянам інформацію про вірус, допомагаючи забезпечити їх дотримання рекомендацій щодо охорони здоров'я та дозволяючи продовжувати навчання дистанційно.

Ще до появи Covid-19 кожна п'ята дитина, підліток та молодь були повністю виключені з освіти. Стигматизація, стереотипи та дискримінація означають, що мільйони людей ще більше відчужуються. Нинішня криза ще більше укріплює це відчуження. Оскільки понад 90 % світового учнівського населення постраждали від закриття шкіл, пов'язаних з Covid-19, світ переживає найбільший безпрецедентний зрив в історії освіти. Соціальні та цифрові розбіжності привели найбільш знедолених людей до ризику відмови від навчання [3, с. 15].

Спираючись на свій існуючий мандат забезпечення загального доступу до інформації, ЮНЕСКО на підтримку різних професійних організацій має кілька інструментів та заохочує різні ініціативи задля того, щоб використати силу відкритих рішень у боротьбі з Covid-19.

30 березня 2020 року ЮНЕСКО провела онлайн-зустріч представників міністерств науки 122 країн для обміну думками про роль міжнародного співробітництва в розвитку науки та збільшення інвестицій у контексті COVID-19. Під час зустрічі Генеральний директор ЮНЕСКО Одрі Азулай закликала уряди посилити наукове співробітництво та інтегрувати відкриту науку у свої дослідницькі програми з метою запобігання та пом'якшення глобальних криз. На її думку, потрібна прозора та відкрита наукова комунікація, що не зачіпає конфіденційність людей. Вкрай важливо використовувати наукові інновації та підтримувати принципи відкритості та інклюзивності в процесах, що генерують рішення для серйозної загрози здоров'ю, яка, ймовірно, може спричинити значні труднощі для людства [4, с. 8].

Наукове спілкування, дослідження та дані пропонують ключові блоки для створення нових наукових знань. Важливо визнати, що створення нових наукових знань для боротьби з надзвичайними ситуаціями залежить від створення відкритих і рівних умов та забезпечення безумовного доступу та обміну вмістом наукових доробок, технологіями та процесами для всього наукового співтовариства від розвинених країн до тих, що розвиваються. Таким чином, доступ до перевірених та рецензованих даних, статей журналів та журналів лабораторних журналів є центральним для пошуку ліків проти тривалої кризи. Перевірена інформація та наукові дослідження можуть також постійно інформувати громадськість про ситуацію та усувати страхи, які можуть бути спричинені незнанням чи дезінформацією [5, с. 5].

Для мобілізації та підтримки безперервності навчання ЮНЕСКО створила Глобальну освітню коаліцію, яка сьогодні налічує 160 членів, що працюють за трьома центральними темами: гендер, зв'язок та вчителі.

Інститут вищої освіти ЮНЕСКО у рамках журналу про навчання протягом усього життя в березні 2021 року опублікував спеціальний випуск «Про освіту в епоху COVID-19: Розуміння наслідків».

Випуски сектору освіти ЮНЕСКО висвітлюють ключові теми, пов'язані з реагуванням на COVID-19. Вони надають докази кращих практик, практичні поради для пом'якшення короткострокового та довгострокового впливу закриття шкіл. Нотатки до випуску підготовлені експертами з питань освіти ЮНЕСКО по всьому світу та охоплюють декілька тем у дев'яти тематичних областях, а саме: здоров'я та добробут, безперервність навчання та викладання, гендерна рівність, викладання та навчання, вища освіта, культура, освітня політика та планування, вразливі верстви населення, а також освіта в галузі глобального громадянства та освіта для сталого розвитку.

ЮНЕСКО продовжує залучати уряди, приватний сектор, посередників, технічну спільноту та наукові кола для забезпечення належних гарантій конфіденційності та захисту персональних даних у додатках та в мережі Інтернет в умовах пандемії COVID-19.

Отже, вплив пандемії COVID-19 на розбудову інформаційного суспільства неможливо переоцінити. Головною проблемою в інформаційній політиці ЮНЕСКО виступає дезінформація COVID-19, вплив якої у цій кризі є більш смертоносним, ніж в інших темах, таких як політика та демократія. ЮНЕСКО докладає максимальних зусиль для того, щоб не допустити поглиблення тріщин, спричинених пандемією в суспільствах та економіці у всьому світі. Серед заходів, що приймаються є боротьба з інфодемією, поглиблення наукового партнерства, підтримка безперервності навчання, співпраця з урядами. Відповіді на пандемію є різними в різних контекстах, але вони базуються на гуманістичному баченні освіти, системи розвитку та прав людини, що є прописаним у документах ЮНЕСКО.

Список використаних джерел:

1. Combating the disinfodemic: Working for truth in the time of COVID-19, 2020 URL: <https://en.unesco.org/covid19/disinfodemic>

2. #DontGoViral: UNESCO and i4Policy launch a campaign to combat the Infodemic.
URL: <https://youtu.be/fuartMKfycA>
3. Global Education Meeting Declaration «Extraordinary Session of the Global Education Meeting, Education post-COVID-19: 2020», p. 15
4. Global education monitoring report, 2020: Inclusion and education: all means all, p.8
5. Open access to facilitate research and information on COVID-19, UNESCO, 2021.
URL: <https://en.unesco.org/covid19/communicationinformationresponse/opensolutions>, p.5
6. Julie Posetti and Kalina Bontcheva «DISINFODEMIC: Dissecting responses to COVID-19 disinformation», 2020. URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/disinfodemic_deciphering_covid19_disinformation.pdf, p. 12

Відомості про автора:

Мазур Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Mazur Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE IMPACT OF PANDEMIC ON INTERNATIONAL INFORMATION POLICY OF UNESCO

Науковий керівник: Братко Ірина Василівна, доцентка кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, доцент.

Яна Міщенко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

yimishchenko.fpmv17@kubg.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА США В ХХІ СТ.

Інформаційна політика сприяє визначенню напрямків розвитку суспільства, забезпечує внутрішньополітичну стабільність, формулює геополітичну стратегію держави. Саме тому ефективна інформаційна політика є запорукою забезпечення національного суверенітету, передумовою успішного соціального та економічного розвитку будь-якої країни. США, впроваджуючи та використовуючи новітні технології, є гарним прикладом дієвості інформаційної політики країни. США є державою-лідером, має вплив на геополітичний устрій багатьох країн світу, тому, сьогодні є особливо актуально дослідити тему інформаційної політики США в 21ст., щоб мати можливість

розуміти основні тенденції, стратегії і тактики, які впроваджують США в цій сфері.

За мету поставлено дослідити інформаційну політику США в 21 ст.

Через те, що в США були новітні технології, вони одними з перших зацікавились питанням інформаційної політики.

На початку XXI ст., в США був прийнятий ряд документів:

USA Patriot Act signed into law – в жовтні 2001 року;

Department of Homeland Security established – в листопаді 2002 року;

E-Government Act signed into law – в грудні 2002 року.

Ці три документи стали початком становлення інформаційної політики США в XXI ст., визначаючи її майбутній вектор розвитку [1, с.125].

Трагедія 11 вересня 2001 р. посилила побоювання щодо національної безпеки і надала прихильникам обмеження публічної інформації можливість посилити контроль за публікацією державної інформації.

Як було видно в попередні часи, захист був «національною безпекою», що водночас обмежував громадянські права. Хоча доступ до публічної інформації сам по собі не є цивільним правом, це фундаментальне право будь-якої демократії.

Закон USA Patriotic Act закладає основу для правоохоронних органів для отримання записів щодо матеріалів, що публікуються в Інтернеті, та доступ до веб-історії користувачів Інтернету. Крім того, багато органів виконавчої влади вилучали публічну інформацію з офіційних веб-сайтів, яку в народі називали «чищенням веб-сайтів» після терактів.

Хоча для уряду життєво важливо захищати своїх громадян та територію, видалення публічної інформації в цілому як механізм контролю не завжди є найкращим способом стримування терактів. Контроль над потоком інформації виховує недовіру до обраних посадових осіб та розмиває демократичний процес.

Ще однією величезною зміною став E-Government Act signed into law, що дозволяв використовувати Інтернет, як новий засіб як офіційного розповсюдження та комунікації між федеральними агенціями та громадськістю на додаток до традиційної телекомунікації.

Якщо до президенства Б. Обама США намагались своєю політикою інформаційною політикою розпоряджатись як частиною м'якої сили, в 2010 р. ситуація змінилась, коли була прийнята нова стратегія національної безпеки. Це підтверджується кейсом Сноудена, який показав, що США більше цікавило спостереження за власними громадянами, ніж за країнами, які уряд США досі вважає терористичними.

Пізніше, інформаційна політика президента Д. Трампа відзначилась спробою скасувати принцип «нейтральності мережі», чим він спровокував хвилю протестів з боку підприємств інформаційно-технологічного комплексу.

Пізніше Байден заявив, що США повинні встановлювати стандарти, не такі, як європейські щодо приватності, тому він підтримує технологічні

компанії та не вбачає принцип «мережевого нейтралітету» як такий, що потрібно прийняти.

Наразі, стратегія інформаційної спрямована на побудову уряду XXI століття, який працює для покращення життя американського народу. Основними цілями стратегії є:

– надавати американському народу та дедалі мобільнішим робочим силам доступ до високоякісної цифрової державної інформації та послуг де завгодно, будь-коли та на будь-якому пристрої;

– переконатися, що, коли уряд пристосовується до цього нового цифрового світу, США використовує можливість закуповувати та керувати пристроями, програмами та даними розумними, безпечними та доступними способами;

– розкрити потужність державних даних, щоб стимулювати інновації у США та покращувати якість послуг для американського народу [3].

Крім цього, велика увага буде приділена управлінням даними підприємства. Буде встановлено та узгоджено політику щодо даних; визначити ролі та відповідальність за збереження даних, конфіденційність, безпеки; контроль політики та стандартів на відповідність та ефективність.

Також уряд США прагне розробити структуру обміну даними Департаменту Справедливості (далі – DOJ), також відому як платформу обміну інформацією, для компонентів DOJ для документування, контролю та стандартизації обміну інформацією; встановлення та узгодження біржової політики; конкретизація ролі та обов'язків; обмін даними інвентаризації в каталозі даних Департаменту [2, с. 3].

Важливою частиною програми також є ідентифікація підприємства, облікові дані та управління доступом, а також оновлення даних про робочу силу, а саме: описи посад, визначення пріоритету зусиллями з підготовки робочої сили та зміцнення організаційного потенціал для обміну знаннями та розумінням робочої сили, культури, навчання та набору навичок.

У сучасному світі найважливіше значення в суспільному і політичному житті кожної країни має державна інформаційна політика. США, впроваджуючи та використовуючи новітні технології, є гарним прикладом дієвості інформаційної політики країни. На початку XXI ст., в США був прийнятий ряд документів, які стали початком становлення інформаційної політики країни в XXI ст., визначаючи її майбутній вектор розвитку.

Список використаних джерел:

1. Роговский Е. А., Шарико в П. А. Контроль над Интернетом и международная стабильность. *США-Канада: экономика, политика, культура*. 2017. № 3. С. 93-110.
2. Data Strategy for the U.S. Department of Justice. 2019. URL: <https://www.justice.gov/jmd/page/file/1135081/download> (дата звернення: 04.05.2021)
3. Digital Strategy. URL: https://www.justice.gov/digitalstrategy__ (дата звернення: 04.05.2021)

4. Данилишина Е. А. Процессы глобализации в культурном измерении. *Актуальні проблеми політики*. Збірник наукових праць. Одеса: «Юридична література», 2002. Вип. 13-14. С. 906-912.

5. Данилишина К. О. Впливи інформаційних світових потоків на пострадянське суспільство. *Актуальні проблеми політики*. Збірник наукових праць. Одеса: «Юридична література», 2003. Вип. 17. С. 257-263.

Відомості про автора:

Мищенко Яна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Mishchenko Yana, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INFORMATION POLICY OF THE USA IN THE 21st CENTURY

Науковий керівник: Пістракевич Олена Володимирівна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління.

Тетяна Романюк

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

tsromaniuk.fpmv17@kubg.edu.ua

ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

У сучасних соціально-економічних і політичних умовах комунікація та інформація відіграють важливу роль у ствердженні значення Організації Об'єднаних Націй та її установ на міжнародній арені. Для успішної діяльності ООН необхідна широкомасштабна підтримка світової громадськості, що обумовлює актуальність дослідження інформаційно-комунікаційної політики організацій системи ООН. У резолюції Генеральної Асамблеї ООН 1946 р. сказано, що Організація Об'єднаних Націй зможе якісно виконувати свої функції тільки в тому випадку, якщо народи всього світу будуть добре поінформовані про її цілі і діяльність.

Мета роботи – дослідити засади інформаційно-комунікаційної політики системи ООН.

Проведені в деяких країнах опитування громадськості свідчать про сумніви щодо здатності Організації Об'єднаних Націй істотно впливати на вирішення міжнародних проблем; суспільство також вказує на відсутність

ясності в розумінні того, чим конкретно займаються окремі установи системи Організації Об'єднаних Націй, і тому в них складається враження, що організації системи ООН можуть діяти неефективно [3]. Інформаційно-комунікаційна політика покликана підтвердити актуальність організацій системи ООН та зміцнити їх авторитет, імідж і репутацію, за умови застосування стратегічного підходу.

Одним із основних завдань інформаційної структури ООН є доступне та своєчасне висвітлення діяльності Організації, а також поширення цілей та ідеалів, які визначені Статутом ООН, шляхом формування та реалізації інформаційно-комунікаційної політики [2].

Підрозділи ООН, які займаються інформаційною діяльністю з початку створення Організації мали на меті висвітлювати важливі питання життя людства, як-от захист прав людини, підтримка міжнародного миру і безпеки, допомога задля економічного, гуманітарного та соціального розвитку тощо. З перших кроків розбудови Організації Об'єднаних Націй першочергове значення надавалося питанню інформаційної діяльності, впливу такої діяльності на суспільство та використанню комунікаційних технологій для сприяння розвитку різних галузей [1].

Наразі головною метою інформаційно-комунікаційної політики ООН є забезпечення ефективної діяльності Організації та вирішення глобальних і регіональних світових проблем [2].

Ключові стратегії інформаційно-комунікаційної політики ООН мають на меті впроваджувати в структурі ООН культуру комунікації, розширювати можливості використання ІКТ та інноваційних інструментів комунікації, узгоджувати діяльність організацій системи ООН в сфері інформації та комунікацій. Основна функція інформаційно-комунікаційної політики ООН полягає в забезпеченні глобальної підтримки заходів, вжитих Організацією, та роз'ясненні завдань і цінностей системи ООН і тих викликів, з якими вона стикається [7].

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш ініціював реформу, яка зачіпає майже всі сфери діяльності Організації, зокрема й інформаційно-комунікаційну діяльність. У рамках цієї реформи було реорганізовано органи, що займаються інформаційно-комунікаційною політикою ООН. Тому наразі основними структурами в цій сфері є Комітет з інформації [4] та Департамент глобальних комунікацій [5].

Мандати і діяльність організацій системи Організації Об'єднаних Націй забезпечують можливості для ефективної комунікації на основі інформаційних посилів, адресованих широкій громадськості і спеціальним аудиторіям. У той же час різноманіття і складність цих мандатів, політичні нюанси, обумовлені багатомовністю, а інколи досить технічний характер роботи ускладнюють задачу забезпечення чіткості і злагодженості комунікаційної діяльності [7].

Тому для узгодження роботи організацій системи ООН у сфері інформації та комунікацій у 2016 році Об'єднана інспекційна група провела комплексне дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ООН та визначила

основні завдання у сфері інформаційно-комунікаційної політики, які повинні виконувати організації системи ООН для досягнення цілей і вирішення пріоритетних питань Організації [6]. Зокрема:

- включити публічну інформацію та комунікацію в стратегічні плани кожної організації та на рівні програм / проектів;
- затвердити загальноорганізаційні рамкові програми/стратегії, де закріплені всеосяжні принципи комунікації і прописані ролі й обов'язки відповідальних осіб, а також затвердити оновлені керівні принципи роботи;
- налагодити ефективні процеси встановлення пріоритетів в інтересах досягнення більшої злагодженості докладених зусиль і максимального охоплення цільової аудиторії;
- розробити багатомовні продукти і послуги з метою збільшення кількості людей, до яких доходять інформаційні посили;
- регулярно виділяти достатні ресурси, необхідні для здійснення комунікаційної функції;
- зміцнити системи внутрішньої і зовнішньої комунікації;
- організувати якісну навчальну підготовку співробітників із питань публічної інформації та комунікації та інших категорій персоналу, що комунікують від імені Організації;
- встановити системи моніторингу, які допомагали б керівникам планувати майбутні ініціативи в сфері публічної інформації та комунікації [7].

На основі вищезазначених завдань, було створено контрольні параметри, які допомагають відслідковувати прогрес кожної організації та оцінювати результати й ефективність вжитих заходів. Завдяки визначеним завданням і контрольним параметрам Організації Об'єднаних Націй вдалося створити підґрунтя для формування та реалізації інформаційно-комунікаційної політики організацій системи ООН.

Крім того, система завдань має циклічний характер, адже моніторинг виконується з метою планування майбутніх ініціатив у сфері інформації та комунікацій, а отже, для постановки нових цілей.

Також варто відзначити комплексний різносторонній підхід до визначення завдань: окрім стратегічного планування зовнішньої інформаційно-комунікативної діяльності, Організація приділяє увагу забезпеченню ресурсами, внутрішнім комунікаціям і навчанню, що також відіграє важливу роль для успішної розробки та реалізації політики в сфері інформації та комунікацій.

Отже, реалізація інформаційно-комунікаційної політики сприяє формуванню глобальної підтримки Організації. Ця підтримка значною мірою залежить від того, наскільки якісно ООН інформує громадськість про свою діяльність та вирішення проблем світової спільноти. Складна структура системи ООН зумовлює складнощі в забезпеченні чіткості і злагодженості інформаційно-комунікаційної діяльності. Дослідження Об'єднаної інспекційної групи дало можливість визначити проблеми та перспективи в інформаційно-комунікаційній політиці організацій системи ООН, на основі чого була розроблена ефективна

система завдань і контрольних параметрів, які створили основні засади для формування та реалізації політики у сфері інформації та комунікацій.

Список використаних джерел:

1. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : Навч. посіб. для студентів ЗВО. Луцьк, 2018. 514 с.
2. Степко О. М. Інформаційна діяльність ООН : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04. Київ, 2004.
3. Brennan M. Majority in U.S. Still Say United Nations Doing a Poor Job. *Gallup.com*. URL: <https://news.gallup.com/poll/288329/majority-say-united-nations-doing-poor-job.aspx> (date of access: 08.05.2021).
4. Committee on Information. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/en/ga/coi/> (date of access: 21.04.2021).
5. Department of Global Communications. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/ru/sections/departments/department-global-communications/index.html> (date of access: 21.04.2021).
6. Documents. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/en/our-work/documents> (date of access: 20.04.2021).
7. Public information and communications policies and practices in the United Nations System : note / by the Secretary-General. New York : UN, 2016. 93 p. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/841929#record-files-collapse-header> (date of access: 21.04.2021).

Відомості про автора:

Романюк Тетяна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Romaniuk Tetiana, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

PRINCIPLES OF INFORMATION AND COMMUNICATION POLICY OF THE UNITED NATIONS SYSTEM

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБСЄ

На сьогодні в архітектурі європейської безпеки особливе місце займає Організація з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ). Аналізуючи сучасну обстановку в Європі та існуючі міждержавні конфлікти, гібридизацію загроз і кризу в побудові діалогу між країнами регіону, ефективність і актуальність інструментів діяльності організації ставиться під сумнів. Це визначає перспективність аналізу ефективності ОБСЄ в якості інструменту для досягнення стабільної, безпечної і захищеною від небезпек обстановки в європейському регіоні.

Мета роботи полягає в дослідженні функціонування Організації з безпеки та співробітництва в Європі як міжнародної організації та особливостей її інформаційної діяльності.

Організація з безпеки та співробітництва в Європі – міжнародна організація, яка ставить собі за мету збереження миру й розвиток демократії на європейському континенті.

ОБСЄ була створена 1 січня 1995 р., але започатковано її становлення 1 серпня 1975 р. із заснуванням Наради з безпеки і співробітництва в Європі.

Вперше після Другої світової війни держави, які брали участь в підписанні Гельсінського Заключного Акту домовилися відмовитися від будь-яких претензій на перегляд післявоєнних кордонів і регулювати всі відносини шляхом переговорів. Тут були сформульовані десять принципів взаємовідносин народів і держав, розширювали їх перелік в Статуті ООН і покликані забезпечити мир, безпеку і співробітництво в Європі і в світі в нових умовах [1].

18-19 листопада 1999 року в Стамбулі відбулася п'ята зустріч країн ОБСЄ. Вона прийняла Хартію європейської безпеки і Декларацію Стамбула. Найближчими цілями ОБСЄ Хартія проголосила:

- посилення співпраці з іншими міжнародними організаціями з тим, щоб краще використовувати ресурси міжнародного співтовариства;
- подальше підвищення ролі ОБСЄ у підтриманні миру;
- створення швидкої експертної допомоги і груп співпраці оперативної допомоги на місцях;
- розширення можливості надати допомогу поліцейськими силами з метою підтримки законності;
- установа Центру операцій для планування і розгортання діяльності ОБСЄ на місцях;
- посилення консультативної роботи в ОБСЄ, для чого створюється Підготовчий комітет, підлеглий Постійній Раді ОБСЄ [2].

Слід зазначити, що ОБСЄ виконує дві функції: по-перше, ОБСЄ допомагає державам-учасникам повністю виконувати зобов'язання, розроблені Організацією. По-друге, ОБСЄ контролює виконання зобов'язань державами-учасниками. ОБСЄ забезпечує здійснення діалогу та політичної взаємодії країн-членів з широкого кола питань безпеки, дію чи у сферах раннього попередження, запобігання конфліктам, врегулювання криз і пост конфліктного відновлення [3].

Цікавим є той факт, що ОБСЄ розглядає безпеку як всеосяжну і працює над вирішенням трьох аспектів безпеки – військово-політичного, економічного та екологічного та людського – як єдине ціле. Комплексний підхід ОБСЄ до безпеки переплітає політико-воєнні аспекти безпеки з питаннями економіко-екологічного та людського виміру. Відповідно до цього багатовимірною розуміння безпеки, різні виміри безпеки є взаємодоповнюючими, взаємопов'язаними та взаємозалежними [4].

Слід наголосити, що ОБСЄ має особливий статус. Вона не має статуту або установчого договору, які пов'язували б держави-члени. У той же час ОБСЄ має більшість ознак міжнародної організації: має постійні органи прийняття рішень, постійний штаб і установи, штат постійних співробітників, власні фінанси і служби спостереження на місцях.

ОБСЄ активно бере участь у запобіганні та врегулюванні конфліктів в зоні своєї відповідальності. Тому цікавим є дослідження взаємодії ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями в галузі підтримання міжнародного миру та безпеки, а також того, наскільки ефективним є така співпраця [5].

До сфер, що потрапляють в сферу спільних інтересів ООН і ОБСЄ, є контртерористичні ініціативи, врегулювання конфліктів і миротворчість, ранне попередження та запобігання конфліктів, незаконну торгівлю легкою стрілецькою зброєю, управління кордонами, економічні та екологічні аспекти безпеки, боротьбу з торгівлею людьми, демократизацію і права людини, свободу засобів масової інформації [6].

На практиці ОБСЄ активно співпрацює з ООН у врегулюванні конфліктів, які перебувають в зоні відповідальності ОБСЄ. На робочому рівні ОБСЄ і ООН здійснюють координацію та обмін інформацією шляхом обговорення і узгодження конкретних питань до їх винесення на розгляд на тристоронні зустрічі на вищому рівні. У той же час, незважаючи на спостережуваний прогрес, включаючи укладення цілого ряду меморандумів про взаєморозуміння з органами і організаціями системи ООН, механізми такої взаємодії ще знаходяться на етапі становлення і потребують удосконалення. ОБСЄ заявляє про свою готовність до співпраці з іншими регіональними організаціями та розглядає широке коло таких організацій як партнерів по діалогу [7].

Співпраця ОБСЄ та інших регіональних організацій ґрунтується на Загальній концепції розвитку співпраці між підкріплювальними один одного інститутам і прийнятої пізніше Платформі безпеки, заснованої на співробітництві, що є додатком до Хартії європейської безпеки. Співпраця на робочому рівні і на рівні місії знаходиться в даний час на початку свого

розвитку і здійснюється переважно на ad hoc основі. На відміну від співпраці з ООН, до теперішнього моменту практично не укладено угод, що визначають хоча б загальні домовленості про співпрацю між організаціями або їх органами [2].

Слід зазначити, що на основі широкої представленості інтересів континенту, ОБСЄ могла б бути стратегічно важливим гравцем міжнародних відносин. ОБСЄ в її статутному арсеналі має всі необхідні критерії для забезпечення безпеки Європи: великий склад країн, декларацію необхідних напрямків співпраці, інституційний потенціал і відповідний бюджет. Однак, її внутрішні проблеми: часта відсутність своєчасного консенсусу між учасниками, інституційні недоробки, брак легітимною право- та нормотворчої функції, а також обмежений бюджет, поставили її в ряд другорядних інструментів. З чого можна припустити, що в деяких випадках ОБСЄ може втратити свої основні переваги, ставши інструментом інших учасників міжнародних відносин для досягнення їхніх інтересів.

Варто відмітити, що спеціалізуючись на проблемах міжнародної безпеки та маючи широке представництво країн-членів, ОБСЄ здатна зробити значний внесок у розв'язання проблем у сфері інформаційної безпеки на глобальному рівні. У контексті реформування ОБСЄ з метою підвищення ефективності організації у сучасних умовах доцільно було б розглянути можливість формування окремого виміру ОБСЄ – інформаційного.

У гуманітарній сфері увага ОБСЄ приділяється:

- покращенню розповсюдження і доступу до усної, друкованої, кіно-, радіо- і телевізійної інформації та розширенню інформаційного обміну;
- заохоченню співробітництва в галузі інформації на базі коротко- та довгострокових угод;
- покращенню умов здійснення журналістської діяльності на території інших держав-учасниць.

Слід зазначити, що в рамках діяльності ОБСЄ утворено певні місії, наприклад «Місія доповідачів», «Місії для встановлення фактів» тощо, що базуються на принципах превентивної дипломатії ОБСЄ [8, с. 110].

Таким чином, діяльність ОБСЄ у сфері глобальної інформаційної безпеки полягає у визначенні загальних підходів щодо прогнозування конфліктів, моніторингу кризових ситуацій, ухвалення документів з інформаційної безпеки та застосуванні заходів превентивної дипломатії.

Варто зазначити, що Україна стала учасницею ОБСЄ 30 січня 1992 року. Україна бере участь у багатьох програмах ОБСЄ, спрямованих на розвиток політичного діалогу і співробітництва з основних напрямків забезпечення безпеки (військово-політичний, економічний, гуманітарний та ін.). Важливе місце в цьому процесі займає Спеціальна моніторингова місія (СММ) на Україні, яка помітно активізувала свою діяльність у вересні 2014 року, відповідно до Мінської угоди. СММ ОБСЄ здійснює в Донбасі моніторинг за збереженням режиму припинення вогню, відведенням великих озброєнь від лінії зіткнення конфліктуючих сторін і ін. [9].

Україна активно співпрацює також з інститутами даної організації і, в першу чергу, з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин, з Бюро демократичних інститутів і прав людини і з представником ОБСЄ з питань свободи ЗМІ [9]. Та все ж таки, можна зробити висновок, що Україна й досі перебуває у пошуку свого місця і ролі у системі європейської безпеки.

Список використаних джерел:

1. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01.08.1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
2. Хартія Європейської безпеки від 19.11.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_166#Text
3. ОБСЄ: Сучасні виклики та перспективи. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/0312_dopovid.pdf
4. The Helsinki +40 Process: Applying Enduring Principles to Meet Current Security Challenges. URL: https://osce.usmission.gov/feb_12_13_helsinkiplus40/
5. Zellner, Wolfgang, 'The Role of the OSCE in the Conflict-Management Cycle: Possible New Orientations', in Daniel Warner (ed), Consolidating the OSCE, PSIO Occasional Paper 4/2006, p. 23.
6. OSCE External Cooperation: United Nations. URL: <https://www.osce.org/partnerships/111477>
7. Security Council Meeting 6257 (S/PV.6257) – Cooperation between the United Nations and regional and sub-regional organizations in maintaining international peace and security, 13.01.2010. UN, 2013. URL: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/RO%20SPV%206257.pdf>
8. Кісілевич-Чорнойван О. М. Міжнародне інформаційне право. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 110 с.
9. OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine. URL: <https://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine>

Відомості про автора:

Сацюк Владислав, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Satsiuk Vladislav, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

PECULIARITIES OF OSCE INFORMATION ACTIVITY

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА НЕУРЯДОВИХ ГУМАНІТАРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЧЕРВОГО ХРЕСТА

В наш час збільшення кількості надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів, перманентних стихійних лих, а тепер і пандемія COVID-19 цілком визначають актуальність існування гуманітарних організацій. А стирання кордонів між областями, в яких працюють гуманітарні організації та необхідність отримання додаткового фінансування для здійснення гуманітарних операцій, впливають на модифікацію способів, за допомогою яких гуманітарні актори завойовують підтримку своєї діяльності, в тому числі і інформаційних. Метою роботи є дослідження інформаційної політики неурядових організацій на прикладі Міжнародного комітету Червоного Хреста.

Міжнародний комітет Червоного Хреста (далі – МКЧХ, Комітет) є найстарішою міжнародною гуманітарною організацією, яка існує вже понад 150 років, збагачуючи свій досвід роботи і в галузі інформаційної діяльності. Тим більше що зміна умов, в яких доводиться працювати делегатам організації (загострення характеру конфліктів, пандемія, пильна увага з боку ЗМІ), змушує МКЧХ пристосовуватися до нових реалій життя, щоб не втратити своє «обличчя» в очах громадськості [5].

У сучасних умовах Міжнародний комітет Червоного Хреста вдосконалює методи своєї інформаційної діяльності з урахуванням спрямованості на широку аудиторію та необхідності встановлення зворотного зв'язку.

Робота з представниками засобів масової інформації та іншими відомствами призвела до більш широкого висвітлення гуманітарної ситуації в Афганістані, Демократичній Республіці Конго, регіоні озера Чад, Південному Судані, Сирії, Венесуелі, Ємені та інших ключових контекстах. Повідомлення про нагальні гуманітарні теми, такі як повага до МГП, доступ до медичної допомоги в районах, що постраждали від конфлікту, долі людей, зниклих без вісті внаслідок конфлікту, та загроза, яку представляє ядерна зброя.

Орієнтуючись на загальну глобалізацію і зростаючі можливості Інтернету та соціальних мереж, МКЧХ підтримує роботу власного сайту – www.icrc.org, – на якому розміщується актуальна інформація про структуру організації, історію її створення, основні напрямки діяльності, в тому числі про організацію роботи представництв в різних країнах і реалізованих Комітетом проектах. Крім того, там представлені роз'яснення і сучасна нормативна база з різних питань міжнародного гуманітарного права [2].

Ще один напрямок інформаційної політики Міжнародного комітету Червоного Хреста, пов'язаний з функціонуванням веб-сайту, а саме редакційно-

видавнича діяльність, результати якої знаходять відображення на офіційній сторінці організації.

Міжнародний журнал Червоного Хреста, який являє собою платформу для дискусій з питань міжнародного гуманітарного права, гуманітарної діяльності, політики в області озброєних конфліктів. Дане видання призначене для широкої аудиторії – від держав, міжнародних урядових і неурядових організацій до навчальних закладів. На офіційному сайті доступні для вільного ознайомлення випуски журналу з 1997 року.

Діюча в даний момент версія сайту Міжнародного комітету Червоного Хреста розроблена з урахуванням розвитку сучасних інформаційних і комунікаційних технологій і забезпечує користувачів доступом з різних електронних девайсів і різними мовами: арабською, англійською, французькою, німецькою, португальською та іспанською. Варто зазначити, що можливість переходу з сайту організації на акаунти МКЧХ в популярних соціальних мережах (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram, Medium, YouTube), сприяє розширенню аудиторії Комітету, яка зацікавлена в його діяльності. Статистичні дані Міжнародного комітету Червоного Хреста за 2020 рік ще не опубліковані, але за 2019 рік Комітет охопив аудиторію в 11,6 мільйони людей через сторінки МКЧХ у Twitter та Facebook. Кількість відвідувань веб-сайту МКЧХ сягнула понад 8,8 мільйона; аудиторія, охоплена в пріоритетних контекстах, включала аудиторії в Алжирі, Бразилії, Франції, Індії, Великобританії та США [3, с. 79].

Департамент Комітету також провів опитування під назвою «Міленіали на війні», в якому понад 16 000 людей у віці від 20 до 35 років з 16 країн, що постраждали від конфлікту. Їх опитали про їх відношення до війни та цінності, що лежать в основі МГП [3, с. 79].

Одночасно департамент співпрацював з розробниками відеогри Fortnite. Метою даної співпраці було включення до одного з режимів гри ключових повідомлень про МГП та МКЧХ, щоб аудиторія, яка добре знайома з цією грою, на власному досвіді відчула, як Комітет допомагає людям під час війни, а також в цілому ознайомила з гуманітарною сутністю діяльності організації [4].

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що МКЧХ здійснює свою діяльність на основі діалогу з усіма зацікавленими особами, які можуть будь-яким чином вплинути на долю людей, які постраждали в результаті надзвичайної ситуації, гуманітарної катастрофи, збройного конфлікту чи пандемії. Тому і інформаційна політика організації спрямована на встановлення тривалих відносин з представниками відповідних аудиторій, до яких Червоний Хрест звертається. Використання нових методів в інформаційній політиці, що враховують постійний розвиток глобальної комунікаційної мережі, як раз і сприяє її перманентному характеру і залученню уваги цільових аудиторій. Подібного роду зміни політики Міжнародного Комітету Червоного Хреста в сфері інформаційної діяльності дозволяють йому підтримувати свою репутацію і отримувати необхідну для надання гуманітарної допомоги підтримку.

Список використаних джерел:

1. Даккор И. Информационная политика МККК: добиваться поддержки своей деятельности сегодня и завтра? *Международный журнал Красного Креста*. 2005. № 860. С. 121-139.
2. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста. URL: <https://www.icrc.org>
3. Щорічний звіт діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста за 2019 рік. URL: <https://library.icrc.org/library/docs/DOC/icrc-annual-report-2019-1.pdf>
4. Save lives. Win Fortnite. URL: <https://www.icrc.org/en/fortnite-liferun>
5. Statutes of the International Committee of the Red Cross of 21/12/2017 (into force on 1/01/2018). URL: <https://www.icrc.org/en/document/statutesinternational-committee-red-cross-0>

Відомості про автора:

Федоренко Вікторія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Fedorenko Viktoriia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INFORMATION POLICY OF NON-GOVERNMENTAL HUMANITARIAN ORGANIZATIONS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION ON THE EXAMPLE OF THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Богдан Черевичний

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

bvcherevychnyi.fpmv17@kubg.edu.ua

ПРИЙОМИ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЯХ, ЗАСТОСОВАНИХ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

Сьогодні формування світового геополітичного простору та зовнішньодержавних відносин відбувається в умовах жорсткого інформаційного протиборства, що дозволяє експлуатувати інформаційний простір, проводити атаки на комп'ютерні мережі, а також здійснювати спеціальні операції заради незаконного отримання інформації. Дана тема є особливо актуальною для України, оскільки наша країна постійно знаходиться під негативним інформаційним впливом з боку Російської Федерації, що призводить не лише до втрати інформаційної переваги та засекреченої

інформації, але й знищення української ідентичності та маніпулювання свідомістю населення. Проведення досліджень інформаційних операцій та протидії ним забезпечить захист інформаційного простору та відновлення інформаційного суверенітету України.

За мету поставлено дослідити прийоми в інформаційних операціях, що застосовуються Російською Федерацією проти України, проаналізувати теперішню готовність нашої країни до їх протидії.

На думку В. Горбуліна, термін «інформаційні операції» дає змогу точніше, ніж традиційний термін «інформаційні війни», дослідити місце та роль інформаційного протиборства як компонента глобальних протистоянь. охоплює та розкриває інформаційний вплив на масову свідомість (як на ворожу, так і на дружню), вплив на інформацію, доступну супротивникові та необхідну йому для прийняття рішень, а також на інформаційно-аналітичні системи супротивника. Загалом інформаційні операції охоплюють також дії, спрямовані на фізичне ураження (знищення) автоматизованих систем, виведення з ладу засобів комп'ютерно-телекомунікаційної інфраструктури тощо [1, с. 231].

Однією з основних можливостей наступальних операцій та кібервійни є атака на комп'ютерну мережу (АКМ) [6, с. 16-17].

Яскравим прикладом атаки на комп'ютерну мережу можна взяти вірус Petya.A, що був виявлений у 2017 році. Вірус Petya.A шифрував інформацію на комп'ютері, після чого виводив на екран повідомлення-вимогу перевести 300 доларів у біткоїнах за розблокування. Найбільш уразливими виявились українські компанії та відомства. Серед постраждалих – уряд України, національна пошта, метрополітен Києва, міжнародний аеропорт «Бориспіль», Чорнобильська АЕС, а також низка ЗМІ, банків, комерційних структур. Чітких даних про те, хто став ініціатором поширення вірусу, немає. При цьому в Україні заявляють, що за кібератакою стоять російські хакери [2].

Також ми можемо відзначити радіоелектронну боротьбу, яка включає всі військові дії, призначені для використання електромагнітної або спрямованої енергії для управління електромагнітним спектром, або для нападу на ворога [6, с. 18].

Технології з дезорієнтації системи супутникової навігації GPS були використані більше 10 000 разів російським устаткуванням електронної війни, починаючи з лютого 2016 року. Про це йдеться у новому звіті американської неурядової організації C4ADS.

Серед цілей, які Росія переслідує здійснюючи втручання у роботу GNSS є захист стратегічних об'єктів, зокрема, на узбережжі Криму, стверджують аналітики. Таку діяльність також використовують для захисту втаємничених РФ зон [4].

Однією з наступальних операцій, метою яких є вплив на емоції, мотиви та поведінку аудиторії, на яку спрямована атака, є інформаційно-психологічна операція (ІПСО).

Яскравим прикладом можуть слугувати події у квітні 2021 року, коли РФ здійснювала відкрите перекидання військ до окупованого півострову Крим та у

Воронежську область, що дозволяло протягом декілька днів здійснити марш на територію України. Текстові та відеоповідомлення публікувались щодня очевидцями в соціальних мережах та месенджерах. Дана інформаційна хвиля активно розповсюджувалась не тільки територією України, але й в інших країнах. Гра м'язами та активне інформаційне супроводження можливої війни з РФ було частиною впливу на ставлення та поведінку населення, зміну політичного курсу та рішень уряду, а також було покликане проаналізувати реакцію Заходу на можливі військові дії на території України.

Також ми можемо виокремити військовий обман. Він покликаний ввести в оману сили противника щодо оперативних можливостей, планів та дій дружніх сил.

Активно військовий обман застосовувався РФ проти ЗСУ в 2014-2015 рр., коли активно поширювалась дезінформація різними каналами даних щодо оперативно-тактичних угруповань противника, пересування підрозділів РФ та ситуації у зоні АТО.

В якості своєрідного інформаційного прийому для посилення ефективності та атакуючого потенціалу можливо застосовувати вклинювання – використання інформаційних повідомлень противника шляхом додавання до них певної інформації і корекції повідомлення в потрібному руслі.

Яскравим прикладом можна навести ситуацію, що мала місце в 2015 році, коли скориставшись повідомленням про зникнення хасида, що прибув до Умані на святкування нового року, група прибічників Росії зняла відео, на якому начебто представники добровольчих батальйонів катують викраденого громадянина Ізраїлю.

Також можна навести приклад застосування аналогічного прийому РФ, коли за основу для атакуючого повідомлення було взято ролик з емоційним виступом української співачки та громадського діяча Р.Лижичко про ситуацію на окупованих територіях Донбасу. Головна мета мережевого повідомлення в цьому випадку – використання авторитету лідера громадської думки для посилення тези та приховання реальних намірів [5, с. 133].

Одною з інституцій, що забезпечуватиме прозорість в інформаційному просторі є затверджений 7 травня 2021 року Президентом України Центр протидії дезінформації, що підтримуватиме тісний зв'язок з іншими структурами для підтримання інформаційної безпеки, серед них РНБО, МОУ, СБУ та ін. ЦПД забезпечуватиме протидію як наявним, так і прогнозованим загрозам нацбезпеці та національним інтересам в інформаційній сфері, виявлятиме та буде протидіяти дезінформації, пропаганді, деструктивним інформаційним впливам і кампаніям, а також має запобігати спробам маніпулювання громадською думкою [3].

Сьогодні інформаційні операції проти України з боку Російської Федерації ведуться інтенсивно та рішуче. Вони спрямовані на отримання інформаційної переваги, здобуття секретної інформації, маніпулювання суспільною та індивідуальною свідомістю, руйнування духовних засад, ідеології, національної ідентичності. Саме тому Україні необхідні інструменти

по зміцненню інформаційного простору. Одним з таких інструментів є новостворений Центр протидії дезінформації, що покликаний протидіяти загрозам нацбезпеці в інформаційному просторі, активно співпрацюючи не тільки з українськими інституціями, але й також залучаючи досвід іноземних партнерів.

Список використаних джерел:

1. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22263/4/Hibrydna%20Viina%20I%20Zhurnalistyka_2018.pdf (дата звернення: 05.05.2021)
2. Кібератака вірусу Petya: що відомо: Deutsche Welle (DW) URL: <https://www.dw.com/uk/кібератака-вірусу-petya-що-відомо/a-39452258> (дата звернення: 05.05.2021)
3. Президент затвердив Положення про Центр протидії дезінформації: Офіційне інтернет-представництво Президента України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1872021-38841> (дата звернення: 07.05.2021)
4. Росія спотворює сигнали GPS в Криму та на військових об'єктах - дослідження С4ADS: Голос Америки URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/rosija-spotvoruje-syhnały/4850578.html> (дата звернення: 07.05.2021)
5. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник / О.В.Курбан. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
6. Mike Chapple, David Seidl. Cyberwarfare: Information Operations in a Connected World URL: <https://cut.ly/HCsVxfB> (дата звернення: 05.05.2021)

Відомості про автора:

Черевичний Богдан, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Cherevychnyi Bohdan, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

TECHNIQUES IN INFORMATION OPERATIONS APPLICABLE BY THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE

Науковий керівник: Пістракевич Олена Володимирівна, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КАНАДИ

Актуальність концепції розвитку державної інформаційної політики полягає в тому, що кожна демократична країна прагне встановити взаємопорозуміння та забезпечити взаємодію суспільства з владою. Вирішення цих питань напряму залежить від якості проведення державної інформаційної політики. Канада – чудовий приклад грамотного підходу до аспекту комунікації влади з суспільством.

Канадські державні структури стали своєрідною моделлю для нововведень і до сих пір залишаються лідерами по впровадженню і використанню інформації в електронному вигляді і нових комунікаційних систем, що підвищує рівень прозорості владних структур, полегшує їх взаємозв'язок з населенням.

Урядові установи різних рівнів в Канаді розробляють і здійснюють політику, яка стосується інформаційних питань, зацікавлені суб'єкти беруть участь в політичному процесі для того, щоб захистити свої інтереси, прагнуть включити різні суспільно значимі проблеми в розробку напрямків інформаційної політики [1, с. 14].

В Канаді в основі будь-якої державної ініціативи лежить ідея про те, що держава не може проводити реформування будь-якої громадської або державної структури без опори на інші сили – бізнес-структури, громадські інститути і т.д. Гарним прикладом слугує стратегія «Інформаційної магістралі» (Connection, Community, Content: The Challenge of the Information Highway [7]) В рамках даної стратегії в Канаді була проведена плідна робота зі ЗМІ, а також створена одна з найсучасніших телекомунікаційних та радіомовних систем [2, с. 34; 3, с. 17].

Робота над даною стратегією розпочалася у 1994 році. Відразу ж було засновано спеціальний орган - Консультативна рада з Інформаційної магістралі (The Canadian Information Highway Advisory Council (ІНАС)) для підготовки пропозицій уряду. В її основу лягло розуміння тісної суміжності ринку, державного регулювання, перш за все економічної вигоди від побудови інформаційної магістралі.

Обговорення Ради керувалось трьома цілями:

- створення робочих місць за допомогою інновацій та інвестицій у Канаді;
- зміцнення канадського суверенітету та культурної самобутності;
- забезпечення універсального доступу до інформаційної магістралі за розумну ціну.

В рамках впровадження інформаційної магістралі проводилася активна робота з електронним урядом. Результатом роботи в даному напрямку стала

поява єдиного урядового порталу, який забезпечує взаємодію між урядом і громадянами [4, с. 31].

Метою канадської державної інформаційної політики в основному є забезпечення гарантій того, що урядова інформація Канади ефективно регулюється протягом всього її життєвого циклу.

Всі канадські урядові органи і установи покликані грамотно і якісно управляти інформацією з урахуванням принципу конфіденційності, здійснювати інформаційну підтримку прийняття політичних рішень для реалізації державних послуг і програм за допомогою будь-яких каналів [5, с. 11].

Вагомою складовою інформаційної політики Канади є державний інформаційний менеджмент. Адже, національна інформаційна політика реалізує інформаційну підтримку прийняття всіх політичних державних рішень. Однак конкретні державні рішення не тільки повинні бути бездоганними в теорії (стратегічно обґрунтованими, підкріпленими законом і забезпеченими ресурсами), а й мати механізм втілення на практиці [5, с. 18].

В основі канадського інформаційного менеджменту лежать інженерно-технічні складові інформаційної політики та ІТ-діяльність по організації роботи з інформацією на рівні уряду, розробка інноваційних продуктів в області електронних урядових послуг, а також всі види зберігання і утилізації державної інформації. Інформаційний менеджмент найчастіше представляється як практична сторона інформаційної політики Канади. Він є провідником і одним з ефективних способів реалізації на практиці політичних рішень уряду. Подібна ситуація пояснюється тим, що структура інформаційного менеджменту добре продумана, нормативно оформлена і відповідає практичним завданням, які стоять перед владними органами, що позитивно позначається на державній політиці [6, с. 37].

Інформаційний менеджмент став ключовим аспектом системи державного управління Канади і центральною ланкою в концепції державної інформаційної політики. Згідно базовим принципам концепції інформаційні послуги, що надаються державою, повинні бути надійними і користуватися довірою громадян.

Підсумовуючи, маємо зазначити, що урядові структури Канади чітко усвідомлюють, що ефективність державної інформаційної політики буде досить високою тільки якщо вона носить системний, комплексний характер, і якщо дотримується принцип відкритості владних структур, їх спрямованості на узгодження інтересів громадян і держави [7, с. 65].

У Канаді використання інформаційної сфери для виконання функцій обслуговування громадянського суспільства пов'язано, перш за все, з забезпеченням відкритості державних структур для громадян і тим самим зі створенням умов для їх компетентного участі в управлінні справами суспільства і держави, ефективного використання прав і свобод з метою задоволення потреб громадян. Однією з найважливіших цілей державної влади в Канаді є надання доступної інформації для своїх громадян на зручних для них

умовах і в потрібне їм час. Вона повинна підтримувати множинність джерел інформації, серед яких повинні бути як органи державної влади всіх рівнів, органи місцевого самоврядування, так і приватний сектор економіки і громадські структури.

Список використаних джерел:

1. Мелюхин И. С. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития. М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1999. 308 с.
2. Шанченко Н. И. Информационный менеджмент. Ульяновск: УлГТУ, 2006. 95 с.
3. Brown D. C. G. Coming to terms with information and communications technologies: the role of the chief information officer of the government of Canada. Ottawa : Thesis, Carleton University, 2004. 134 p.
4. Browning G. Electronic Democracy: Using the Internet to Influence Politics. CT : Wilton, Online Inc. 1996. 202 p.
5. Park S. A New Wave of Government Information Management: The Development of a Function-Based Classification Structure in a Canadian Government Organization. *Journal of Library Metadata*. 2012. № 12 (1). P. 23–38. 220.
6. Porat M. The Information Society: Development and Measurement. Washington, 1978. 231 p.
7. Консультативна рада та промисловість Канади. Зміст спільноти зв'язку: виклик інформаційної магістралі: підсумковий звіт Консультативної ради з інформаційних шляхів. Оттава. 1995. 227 с.

Відомості про автора:

Шамчук Вадим, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Shamchuk Vadym, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

CANADA PUBLIC INFORMATION POLICY DEVELOPMENT

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Анна Ширшова

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

arshyrshova.fpmv17@kubg.edu.ua

РОЛЬ ООН У МІЖДЕРЖАВНИХ КОМУНІКАЦІЯХ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Особливо нагальною проблемою з якою стикнулося людство є деградація довкілля. У наслідок стрімкого індустріального розвитку та нестійких моделей

споживання людства, планета Земля потерпає від змін клімату, скорочення кількості ресурсів та вимирання видів флори і фауни. Ці проблеми глобальні за своїм характером, тому вимагають комплексного та всеохоплюючого підходу зі сторони світового співтовариства. Для вироблення такого підходу держави світу вдавалися до різних заходів, але найрезультативнішим з них стало створення міжнародних природоохоронних організацій.

Метою даної розвідки є розкриття впливу ООН на міждержавну співпрацю з охорони довкілля.

Проблеми навколишнього середовища почали привертати до себе увагу світового співтовариства після Другої світової війни, коли стало зрозуміло, що довкілля – це крихка система, що зазнає колосального впливу зі сторони людства. До цього моменту захист довкілля здійснювався частково та опосередковано, а в його основі лежали суто економічні та територіальні інтереси держав. У цей період основними захисними механізмами слугували двосторонні або регіональні угоди та рішення арбітражних судів [10].

Одним з результатів спільних зусиль членів Антигітлерівської коаліції у Другій світовій війні стало заснування ООН. Саме ООН відіграла ключову роль у створенні екологічного напрямку у міжнародному праві та зробила фундаментальний внесок у його розвиток.

У 1972-му році у місті Стокгольм під егідою ООН було проведено Конференцію з навколишнього середовища. Важливим результатом проведення Конференції стало заснування Програми ООН з довкілля [6], також відомої як ЮНЕП.

З моменту свого створення ЮНЕП стала центральним міжнародним органом з питань охорони довкілля. Основною метою ЮНЕП є координація глобальних екологічних зусиль, яка здійснюється шляхом створення простору для міждержавної комунікації та заохочення до неї [1]. Окрім інших заходів, для виконання своєї мети Програма бере активну участь у розробці багатосторонніх угод, приймає їх секретаріати та науково-дослідницькі органи, таким чином об'єднуючи держави світу для комунікації та послідовного вирішення проблем навколишнього середовища, і при цьому сприяє зростанню екологічної свідомості. Серед секретаріатів, що знаходяться під егідою ЮНЕП є секретаріати Базельської конвенції (1989) [3], Конвенції про міжнародну торгівлю вимираючими видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES, 1963) [7], Боннської конвенції (1979) [8] та ще цілого ряду конвенцій [6], що мають визначну роль у формуванні захисного механізму навколишнього середовища.

Участь ООН у світовому природоохоронному процесі не обмежилася проведенням Стокгольмської конференції. У 1992-му році у Ріо-де-Жанейро було проведено Конференцію ООН з навколишнього середовища та розвитку, що отримала назву Саміт Землі. Окрім інших, досягненнями цієї конференції стали прийняття Декларації Ріо [5], Рамкової конвенції ООН із зміни клімату [9] та Порядку денного на XXI століття [2]. Хоча Декларація Ріо та Порядок не є юридично зобов'язуючими документами, вони заклали основні принципи

міжнародного екологічного права. РКЗК ООН в свою чергу посіла чільне місце серед угод, створених для боротьби зі змінами клімату.

Саміт в Ріо не став останнім, кожні десять років ООН проводить такі масштабні конференції [4], що визначають глобальний напрямок екологічної політики.

Отже, до появи ООН екологічні поривання людства були обмеженими та нецілеспрямованими. За відсутності наукових розробок та засобів комунікації міжнародне екологічне право як основний інструмент захисту довкілля не могло існувати. Однак створення ООН та її спеціалізованих органів, чия діяльність концентрувалася або частково торкалася захисту навколишнього середовища, відкрило канали комунікації між державами світу, що й послугувало каталізатором для пошуків законотворчих процесів і заклало основу всієї природоохоронної системи світу.

Список використаних джерел:

1. About UN Environment Programme. UNEP. URL: <https://www.unep.org/about-un-environment> (дата звернення: 08.05.2021).
2. Agenda 21. United Nations. 1992. 351 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (дата звернення: 04.05.2021).
3. Basel Convention Partners. UNEP. URL: <http://www.basel.int/Partners/UNEP/Overview/tabid/1350/Default.aspx> (дата звернення: 08.05.2021).
4. Porter K., Porter M. J., Smith L. International Environmental Law. School of Oriental and African Studies. 2014. P. 19—26. URL: <https://www.soas.ac.uk/cedep/ipa/file80351.pdf> (дата звернення: 05.05.2021).
5. Report of the United Nations Conference on Environment and Development. United Nations. 1992. P. 3—8. URL: [https://undocs.org/en/A/CONF.151/26/Rev.1\(vol.I\)](https://undocs.org/en/A/CONF.151/26/Rev.1(vol.I)) (дата звернення: 04.05.2021).
6. Sand P. H. The History and Origin of International Environmental Law. The International Library of Law and the Environment. 2015. P. 15. URL: https://www.researchgate.net/publication/292987036_The_History_and_Origin_of_International_Environmental_Law_Introduction (дата звернення: 10.05.2021).
7. The CITES Secretariat: веб-сайт. URL: <https://cites.org/eng/disc/sec/index.php> (дата звернення: 08.05.2021).
8. The Secretariat of the Convention. Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals: веб-сайт. URL: <https://www.cms.int/en/about/secretariat> (дата звернення: 08.05.2021).
9. United Nations Framework Convention on Climate Change. United Nations. 1992. 33 с. URL: https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/conveg.pdf (дата звернення: 03.05.2021).
10. Weiss E. B. The Evolution of International Environmental Law. Georgetown University Law Center. 2011. P. 3—4. URL: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2684&context=facpub> (дата звернення: 10.05.2021).

Відомості про автора:

Ширшова Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Регіональні студії», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Shyrshova Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Regional Studies», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

UNITED NATIONS' PART IN INTER-STATE COMMUNICATIONS ON ENVIRONMENTAL ISSUES

Науковий керівник: Жалоба Ігор Володимирович, завідувач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор історичних наук, професор.

СЕКЦІЯ 7.

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Михайло Андрусенко

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

msandrusenko.fpmv17@kubg.edu.ua

РОЛЬ МЕДІА ДИПЛОМАТІЇ В ПРОСУВАННІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ (НА ПРИКЛАДІ США)

Сьогодні імідж і репутація визначають статус і вплив держав, їх лідерів і недержавних суб'єктів більше, ніж військова та економічна міць. Так, медіа дипломатія стає основним інструментом зовнішньої політики США, а досвід Сполучених Штатів безцінним з точки зору осмислення даного феномену та визначення напрямків його розвитку у світовій міжнародній практиці.

Мета роботи – дослідити залученість інструменту медіа дипломатії в процес просування зовнішньополітичної стратегії США.

Зовнішньополітична стратегія держави визначає ступінь ефективності реагування на зовнішні та внутрішні загрози, використання можливостей міжнародного середовища з метою реалізації національних інтересів [11, с. 147].

Революція в комунікаційних та інформаційних технологіях: можливості транслювати наживо всі важливі події в світі, а також розвиток мережі Інтернет (покриття та якість), призвела до глобалізації електронних комунікацій і журналістики, що створило умови в яких методи офіційної дипломатії значною мірою поступаються органам мас-медіа як інструментам реагування щодо високошвидкісної інформаційної складової життя світового співтовариства.

Медіа дипломатія безпосередньо пов'язана з трансформацією традиційних дипломатичних процесів, де глобальний медіа простір сьогодні все більше використовується як інструмент зовнішньої політики і впливає на хід світових подій.

За підходом Е. Гілбоа медіа дипломатія є однією з моделей залучення ЗМІ у зовнішню політику. Загалом він виділяє три моделі: модель публічної дипломатії, де державні та недержавні суб'єкти використовують засоби масової інформації та інші канали комунікації для впливу на громадську думку в іноземних суспільствах, що можна охарактеризувати як розповсюдження бажаного іміджу держави; вже названу модель медіа дипломатії, коли посадові особи використовують засоби масової інформації для вивчення і просування взаємних інтересів, включаючи вирішення конфліктів; та модель медіа-посередницької дипломатії, де журналісти тимчасово беруть на себе роль дипломатів і виступають посередниками у міжнародних переговорах, тобто

певний підвид громадської дипломатії (Track Two Diplomacy). У цій концептуальній схемі медіа дипломатія стосується використання засобів масової інформації лідерами для вираження зацікавленості у переговорах, зміцнення довіри та мобілізації громадської підтримки угод [3].

Канали медіа дипломатії (розповсюдження інформації) за підходом Е. Гілбоа прийнято класифікувати з числа традиційних медіа [10]. Проте використання нових медіа в якості медіуму медіа дипломатії посадовими особами можливе, якщо це не заперечує її задачам і методам. Є окремі випадки, де така практика підтверджується, наприклад, в рамках «Твіттер-дипломатії» Дональда Трампа, де він у 2017 році намагаючись заключити угоду з РФ, в умовах певного гальмування у відносинах між цими державами, поширив наступне повідомлення через свій аккаунт у соціальній мережі «Твіттер»: «Між США і Росією все буде чудово. В потрібний час всі схаменуться, і буде міцний мир!» [12].

Медіа-дипломатія за цим підходом здійснюється через різноманітні постійні та спеціальні заходи засобів масової інформації, включаючи прес-конференції, брифінги, прес-релізи, інтерв'ю, «зливи» інформації, візити глав держав та посередників до держав-антагоністів (певним чином) та інше.

Посилаючись на цей підхід, функціями медіа дипломатії є: сигналізування, коли посадові особи використовують засоби масової інформації, роблячи від свого імені або інкогніто відправки повідомлень лідерам держав-антагоністів і недержавним суб'єктам міжнародних відносин; комунікація, коли всі дипломатичні зв'язки розірвані, а ЗМІ виступають в якості єдиного каналу для ведення діалогу і переговорів між ворогуючими сторонами (дану функцію слід розглядати в контексті таких понять як «ефект CNN» та «ефект Al Jazeera»); висвітлення переговорів, коли посадові особи використовують прес-події (засоби медіа дипломатії) для виходу з дипломатичних тупиків, створення сприятливого клімату як для переговорів так і для укладення угод.

Дослідити залученість інструменту медіа дипломатії в процес просування зовнішньополітичної стратегії США за підходом Е. Гілбоа можна охарактеризувавши діяльність окремих підрозділів в рамках Управління Білого Дому (The White House Office) та Державного департаменту США, що відповідають за реалізацію однієї з її функцій за цим підходом – «висвітлення переговорів». В структурі Білого Дому можна виділити Управління по взаємодії з громадськістю (The White House Office of Public Engagement, the Office of Public Liaison). Дане управління було створене за сприяння Президента Барака Обама для виконання ряду функцій, де завдяки інформаційній роботі, комунікації, публічним заходам та офіційним повідомленням адміністрації та різних відділів виконавчого апарату Президента, Управління по взаємодії з громадськістю усуває перешкоди та бар'єри та створює можливості для підвищення обізнаності та залучення громадськості до роботи Президента США [5]. Таким чином даний орган як структура частина системи медіа дипломатії може використовуватися для

формування громадської підтримки міжнародних угод через організацію прес-подій за участі Президента США. В організаційній структурі Державного департаменту відмічається Бюро глобальних громадських справ (Bureau of global public affairs) [1]. В даному випадку важлива роль Бюро щодо стратегічного планування комунікації посадових осіб та організації прес-подій.

З іншого боку доволі популярними у науковій спільноті є підходи до трактування медіа дипломатії за Патрісією Карл та Йорамом Коеном. Карл прирівнює медіа дипломатію як до відкритої дипломатії – висвітлення дипломатичної діяльності у ЗМІ, для громадської думки – так і до публічної дипломатії – використання ЗМІ, таких як, наприклад, Голос Америки, для впливу на громадську думку іноземного суспільства [4, с.143]. Коен запропонував більш складний і конкретний підхід. Цей підхід, однак, намагається охарактеризувати медіа дипломатію як частину публічної дипломатії, але водночас так, щоб перша була відмінна від наступної: «Медіа дипломатія включає в себе всі ті аспекти публічної дипломатії, в яких задіяні засоби масової інформації, а також інші, не пов'язані з публічною дипломатією включаючи надсилання сигналів урядами через засоби масової інформації та використання засобів масової інформації як джерела інформації» [2, с. 7]. Дані підходи можна пов'язати за тим, яку роль вони покладають на інструмент медіа дипломатії – розповсюдження іміджу держави, інформаційна політика держави, що в рамках описаного вище підходу Гілбоа, розкрито як модель традиційної публічної дипломатії.

За цими підходами, медіа дипломатію США доцільно досліджувати опираючись на характеристику органів, що її здійснюють, їх цілей та принципів. У структурі зовнішньополітичного відомства США діє назване вище Бюро глобальних громадських справ (Bureau of global public affairs). Але за даним підходом інтерес представляє його діяльність щодо розробки і поширення офіційної інформації про пріоритети зовнішньої політики, історію, цінності і програми Департаменту серед вітчизняної та зарубіжної аудиторій [1]. Поза структурою Державного департаменту США можна виділити Агентство США з глобальних медіа (U.S. Agency for Global Media), раніше Урядове бюро по міжнародному мовленню США (The Broadcasting Board of Governors – BBG). Характеризуючи USAGM як частину системи медіа дипломатії США, можна сформулювати уявлення про політичний імідж США зважаючи на характеристики засобів якими він формується. Так США позиціонують себе «місіонером», що розповсюджує «цінності свободи та демократії», що на практиці виконується через мережі USAGM. Зокрема про це говорять цілі USAGM, місії мереж (радіо і ТБ «Марті», «Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода», «Радіо Вільна Азія» та близькосхідні мережі телемовлення) [6; 7; 8; 9]. Також прослідковуються посилення до теорії демократичного миру або ліберально демократичної теорії, де універсальні цінності зупинять війни, будуть сприяти союзам і співробітництву між країнами, що є однією із стратегічних цілей USAGM [7]. Ще однією складовою за цим підходом прийнято вважати супутниковий канал CNN. Діяльність якого

характеризують з точки зору реалізації зовнішньої політики власної держави. Зокрема О. Фролова так описує CNN у цьому контексті: «... велика частина новин формується телеканалом на основі урядових прес-релізів і звітів. CNN критикується за усвідомлене союзництво і симбіоз з владою, але, в свою чергу, телеканал успішно будує позитивний образ США як лідируючої успішної, демократичної держави в світі» [13, с. 11].

Медіа дипломатія представляє два виміри: вимір політичної комунікації і вимір просування бажаного іміджу держави. Кожен із них являє собою надзвичайну цінність щодо просування зовнішньополітичної стратегії держави, де перший є гнучким та швидким інструментом реагування на зовнішні та внутрішні загрози, використовуючи можливості медіа простору, а другий більш «ригідним», але ефективним у часовій перспективі. Відносно формування позитивного сприйняття США створили розгалужену систему державних і фінансованих державою мереж, яка охоплює ефірним мовленням більшу частину світу, що дозволяє, поширюючи «цінності свободи та демократії» як частини політичного іміджу США, й інформуючи світову громадськість про особливості здійснення зовнішньої політики США, досягати конкретних стратегічних цілей і наблизитися до втілення фундаментальних.

Список використаних джерел:

1. BUREAU OF GLOBAL PUBLIC AFFAIRS. U.S. Department of State. 2021. URL: <https://fam.state.gov/fam/01fam/01fam0320.html>. (дата звернення: 27.04.2021)
2. Cohen Y. Media Diplomacy: The Foreign Office in the Mass Communications Age. London: Frank Cass, 1986. 208 p.
3. Gilboa E. Mass Communication and Diplomacy: A Theoretical Framework. *Communication Theory*. 2000. No 10. Pp. 275–309.
4. Karl P. Media Diplomacy. *Proceedings of the Academy of Political Science. Proceedings of the Academy of Political Science*. 1982. No 4. Vol 34. Pp. 143–152.
5. Office of Public Engagement. *The White House*. 2021. URL: <https://www.whitehouse.gov/ope/>. (дата звернення: 27.04.2021)
6. Proglor J. American Broadcasting to Cuba: The Cold War Origins of Radio and TV. *MARTI. CORE*. 2011. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60536615.pdf>. (дата звернення: 27.04.2021)
7. Strategy and Results. *USAGM*. 2021. URL: <https://www.usagm.gov/our-work/strategy-and-results/>. (дата звернення: 27.04.2021)
8. The mission of United States Agency for Global Media. *USAGM*. 2021. URL: <https://www.usagm.gov/who-we-are/mission/>. (дата звернення: 27.04.2021)
9. The United States Code. Office of the Law Revision Counsel. 2021. URL: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title22/chapter71&edition=prelim>. (дата звернення: 27.04.2021)
10. Афшарпур А. Медийная дипломатия. *Вестник КазНПУ*. 2012. URL: <https://articlekz.com/article/10957>. (дата звернення: 27.04.2021)
11. Косоруков А. А. Внешнеполитическая стратегия: концептуализация понятия. *ИСТИНА*. 2012. URL: <https://istina.msu.ru/publications/article/6070093/>. (дата звернення: 27.04.2021)
12. Трамп: Между США и Россией все будет отлично. *Tengrinews*. 2017. URL: <https://tengrinews.kz/usa/tramp-mejdu-ssha-i-rossiey-vse-budet-otlichno-316070/>. (дата звернення: 27.04.2021)

13. Фролова О. М. Медіа дипломатія як основний інструмент зовнішньої політики США. *International relations, part "Political sciences"*. 2015. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2512. (дата звернення: 27.04.2021)

Відомості про автора:

Андрусенко Михайло, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Andrusenko Mykhailo, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE ROLE OF MEDIA DIPLOMACY IN PROMOTING FOREIGN POLICY STRATEGY (ON THE EXAMPLE OF THE USA)

Науковий керівник: Тимченко Ліліана Олексіївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор права, кандидат юридичних наук, доцент.

Катерина Антошкіна

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

koantoshkina.fpmv17@kubg.edu.ua

ЯК ПАНДЕМІЯ COVID-19 ВПЛИНУЛА НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Глобальна пандемія COVID-19 швидко змінила електронну комерцію. З доходом в 351,9 млрд доларів США Європа була третім за величиною ринком електронної комерції в 2019 році. Згідно з прогнозами, щорічне зростання (6,0 %) призведе до того, що до 2025 року доходи в Європі складуть 565,9 млрд доларів США. В цілому, доходи від електронної комерції додатково зросли на 10 % в Європі в 2020 році через кризу COVID-19 [2].

Метою роботи є вивчення і дослідження впливу пандемії Covid-19 на сектор електронної комерції, дослідження впливу пандемії на ланцюжки створення вартості в часи кризи. Отримати більше знань про те, як міжнародні компанії у галузі електронної комерції реагують на пандемію.

Covid-19 став джерелом змін в міжнародному бізнес-середовищі по всьому світу з початку 2020 року. На поведінку споживачів вплинула як сама пандемія COVID-19, так і державні обмеження. Споживачі всіх поколінь повідомили, що під час кризи COVID-19 вони частіше купували товари і послуги в цифровому форматі [6]. В цілому, стався значний зсув в бік витрат у сфері електронної комерції, оскільки 43 % покупців здійснювали покупки через

Інтернет з початку кризи COVID-19 в порівнянні з 12 % до кризи. Частота покупок також збільшилася [2].

До факторів, що стимулюють зростання ринку електронної комерції до пандемії COVID-19, відносяться сильний і стійкий ріст числа користувачів Інтернету і підвищення обізнаності про покупки в Інтернеті, все більш активний випуск товарів через Інтернет, низька ціна за рахунок оптових закупівель і т.д. Крім того, зростанню світового ринку електронної комерції сприяють збільшення кількості ексклюзивних товарів на ринку і більш низькі ціни на товари завдяки прямому каналу розподілу і економії на масштабі [5].

Більш того, очікується, що після пандемії COVID-19 соціальне дистанціювання і перебування вдома підштовхнуть споживачів до покупок через Інтернет. Однак невизначений споживчий попит і проблеми з ланцюжком поставок можуть вплинути на галузь електронної комерції [1]. Проблема пандемії COVID-19 може також вплинути на великих торговців, які відчувають зниження числа випадкових покупок, порушення ланцюжка поставок і збільшення покупок необхідного туалетного приладдя, бакалійних товарів та інших продуктів [4].

Спалах COVID-19 вплинув на ці сегменти через невизначеність у ланцюгу поставок і споживчого попиту по всьому світу. Сектор електронної комерції в основному страждає від COVID-19, а також від закриття заводів в Китаї, США та інших країнах. Найбільш постраждалим сегментом промисловості через спалах COVID-19 є продукція електроніки, оскільки більшість випадків захворювання COVID-19 доводиться на Китай, а за даними Міжнародної федерації профспілок (ITUF), ця країна є найбільшим виробником електроніки і її частин у всьому світі. Значний обсяг китайського імпорту складають електронні деталі, які збираються в готові вироби, такі як побутова електроніка і комп'ютери, а потім експортуються. Однак через закриття заводів ланцюжка поставок електронної продукції тепер замкнені, що ще більше впливає на індустрію електронної комерції [6].

Електронна комерція в різних регіонах, таких як Північна Америка, Європа, Азіатсько-Тихоокеанський регіон і решта світу, схильна до впливу пандемії COVID-19. До країн, у яких зареєстровано більшість випадків захворювання, відносяться Італія, Іспанія, Франція і Німеччина в Європі і Китай в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. У число ключових компаній, які постраждали на ринку, входять Alibaba Group Holding Ltd., Amazon.com, Inc, Qoo10 Pte. Ltd., JD.com, Walmart Inc., Shopify, Rakuten Group, eBay Inc. та інші [3].

Цифрова економіка і електронна комерція відіграють все більшу роль в зусиллях по досягненню Цілей сталого розвитку, створюючи як нові можливості, так і нові проблеми. Країни, які використовують потенціал електронної комерції, матимуть більше можливостей для отримання вигоди від глобальних ринків для своїх товарів і послуг в умовах цифровізації економіки, в той час як ті, хто цього не зробить, ризикують опинитися позаду.

Пандемія COVID-19 домінувала в світовому економічному розвитку протягом 2020 року. Обмеження на пересування та інші заходи щодо захисту здоров'я населення призвели до зниження економічної активності в більшості секторів і більшості країн, вплинувши на виробництво, розподіл і споживання, причому більшою мірою це позначилося на країнах, які були менш підготовлені до боротьби з кризою.

Пандемія викликала різке уповільнення економічної активності, до якого країни виявилися в значній мірі не готові. Однак одним з наслідків цього стало зростання електронної комерції, викликаний необхідністю переведення багатьох видів діяльності в онлайн. Можливо, що тенденція прискореного розвитку електронної комерції, що спостерігалася під час пандемії, збережеться і в період відновлення.

Список використаних джерел:

1. Abdin, M.D., 2020. Doing Businesses During COVID-19 Crisis and Afterwards. URL: <https://ssrn.com/abstract=3577715>
2. Crets, S., 2020. How the coronavirus is affecting online retailers. URL: <https://www.digitalcommerce360.com/2020/03/12/coronavirus-affects-online-retailers/>
3. Digital Commerce 360, 2021. How Covid-19 Changed Ecommerce Forever. URL: <https://www.digitalcommerce360.com/industry-resource/strategy-insights-how-covid-19-changed-ecommerce-forever/>
4. Eavis, P., 2020. How Bad Could It Get? Companies Gauge the Coronavirus Impact. URL: <https://www.nytimes.com/2020/02/28/business/economy/companies-coronavirus-economy.html>
5. Meier, A. and Stormer, H., 2009. eBusiness & eCommerce: managing the digital value chain. URL: https://www.researchgate.net/publication/292098837_eBusiness_and_eCommerce_Managing_the_digital_value_chain
6. UNCTAD Report, 2021. Covid-19 and E-Commerce. A global Review, United Nations publication. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/dtlstict2020d13_en.pdf

Відомості про автора:

Антошкіна Катерина, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Antoshkina Kateryna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

HOW THE COVID-19 PANDEMIC HAS IMPACTED THE INTERNATIONAL E-COMMERCE MARKET

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Богдан Безвербний
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ Україна
bpbezverbnyi.fpmv2017@kubg.edu.ua

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Актуальність дослідження зумовлена можливістю використання в Україні досвіду розвитку інформаційного суспільства держав Європейського Союзу.

Метою дослідження є визначення основних напрямків і об'єктивних засад становлення інформаційного суспільства ЄС та його сучасний стан шляхом аналізу законодавчої бази і практик побудови інформаційного суспільства в ЄС.

Вчені виокремлюють два етапи становлення і розвитку інформаційного суспільства в Європі: 1) період до 1993 року і 2) після 1993 року. В 70-х роках Європа переживала значний економічний спад [2]. Європейське суспільство та економіка велику увагу зосереджували на промисловості, тоді як їх головні конкуренти – США і азійські країни, зокрема, Японія уже почали стрімкими темпами нарощувати економічну могутність за рахунок нових технологій та послуг, необхідність змін була очевидною так як країни Європи ризикували втратити свою конкурентоспроможність на світовому ринку.

Саме тому в Європейському Співтоваристві історію розвитку інформаційного суспільства можна розпочинати з 1979 р., коли відбулась Страсбурзька Європейська рада [7], де вперше було заявлено, що інформаційні технології мають широкі економічні, соціальні та політичні наслідки для Співтовариства.

Під час цієї Європейської Ради була підписана декларація, що визначала інформаційне суспільство, як «динамічний комплекс інформаційних галузей, заснований на нових електронних технологіях, що є основним джерелом економічного зростання та соціального розвитку». У повідомленні, підготовленому до Дублінської Ради Європи 1979 р., Комісія визначила інформаційне суспільство як суспільство, в якому «наукова та інтелектуальна діяльність усіх видів, економічні операції та цілісний характер повсякденного життя пов'язаний із інформаційною мережею».

Політика Європейської комісії щодо інформаційного суспільства до 1993 р. визначала необхідність забезпечення умов, щоб Європа не відставала від своїх двох провідних конкурентів – США та Японії – у глобальній ситуації, що сприймалася як нова парадигма. Насправді, багато документів, виданих після 1979 р. повторювали аргументи про необхідність ЄС сприяти становленню інформаційного суспільства, які були викладені в них, а реальних зрушень не відбувалось.

Так було до 1993 р., коли для всього світового співтовариства з'явився небувалий раніше виклик – виникнення всесвітньої павутини – інтернету. У тому ж році була опублікована так звана «Біла книга Делора про ріст, конкурентоспроможність та зайнятість» [4], це була програма розвитку суспільства Європи на довгі роки, підготовлена тодішнім президентом Франції.

Саме після представлення цього документу Європейській Комісії, інформаційне суспільство стало ключовим напрямком політики в ЄС. Цю подію часто вважають відправною точкою для багатьох досліджень інформаційного суспільства в Європі.

У Білій книзі Делора структура діяльності Комісії щодо розгляду можливостей інформаційного суспільства була розбита на такі сфери: інфраструктура та встановлення стандартів, послуги та програми. Це була перша Європейська стратегія розбудови Європейського інформаційного суспільства [3].

Головна і найважливіша думка, висловлена Делором, що є основою для нинішньої моделі інформаційного суспільства Європи: «Створення спільного інформаційного простору в першу чергу залежатиме від інвестицій приватного сектору. Тому вкрай важливо створити правове середовище, яке стимулюватиме розвиток таких інвестицій та гарантуватиме їх використання в інтересах суспільства».

Вплив Білої книги 1993 р. на інформаційне суспільство в Європі полягав у започаткуванні політичного процесу, який зробив ІКТ пріоритетним напрямком для Комісії та Європейської ради. Після цього періоду мобілізація ЄС полягала не лише у вирішенні економічних питань: було встановлено зв'язок між регулюванням пошукового маркетингу, європейською економічною силою та більш «м'якими» питаннями європейської політики, і перед Європейською Комісією відкрилася нова сфера управління. Був встановлений зв'язок між тим, як працюють державні адміністрації та рівнем економічного розвитку країни [6].

У 1994 р. був прийнятий Початковий план дій Євросоюзу «Європейський шлях в інформаційне суспільство» [1], який також часто називають «ініціативою Бангемана». У ньому група підготувала рекомендації щодо активізації робіт, пов'язаних з переходом до інформаційного суспільства.

Це була дійсно фундаментальна робота, що складалась із 6 розділів, а також ряду доповнень із детальними інструкціями з застосування ІКТ у всіх галузях економіки. Головна її відмінність від Білої книги – це те, що вона містила не просто пропозиції, а розробки конкретних проектів.

Ці дві ініціативи стали рушійною силою для подальшого розвитку інформаційного суспільства в ЄС. Можна навіть сказати, що вони були рятівними для усього Європейського співтовариства, так як завдяки цим документам почалась загальна інформатизація Європи, визначну роль у якій відігравала Європейська комісія, що завдяки прийняттю численних директив, регламентів і планів дій дозволила гармонізувати національне законодавство країн-учасниць за допомогою загальноприйнятих стандартів, тим самим Європа швидкими темпами почала наздоганяти США і Японію, і створення ефективної нормативно-правової бази спонукало вкладення значних інвестицій, що в свою чергу позитивно вплинуло на економіку країн-учасниць.

Список використаних джерел:

1. Bangemann M. Report on Europe and the global information society. *Bulletin of the European Union*. 1994. URL: http://aei.pitt.edu/1199/1/info_society_bangeman_report.pdf
2. Council Decision of 9 October 1978 Adopting a Second Three-Year Plan of Action in the Field of Scientific and Technical Information and Documentation, 9 October 1978. 122 p.
3. Council Resolution of 22 July 1993 on the Review of the Situation in the Telecommunications Sector and the Need for Further Development in That Market, 22/07/1993.
4. Endo K. The 1993 White Paper on Growth, Competitiveness and Employment. In: The Presidency of the European Commission under Jacques Delors. St Antony's Series. Palgrave Macmillan, London. 1993
5. Shahin, Jamal and Neuhold, Christine. 2007. 'The European Parliament's communication policy: using "new" information and communication technologies to open up to citizens or staying with established interests?' *Journal of Legislative Studies* 13(3) September: 388-402.
6. Shahin, Jamal. 2008. 'Dragging the net through choppy waters: Commission leadership and the Internet,' in J Hayward (ed.), *Leadership and the European Commission*. Oxford: Oxford University Press.
7. The European Council in Strasbourg Reproduced from the Bulletin of the European Communities, No. 6/1979 HE European Council. Strasbourg, 1979. 14 p.

Відомості про автора:

Безвербний Богдан, студент 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Bezverbny Bohdan, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

Науковий керівник: Мельник Ганна Мирославівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Гайова Вікторія

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

vikagaevaja@gmail.com

МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ВИМІРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Актуальність дослідження зумовлена тим, що відбувається збільшення ролі, трансформація, поява нових форм маніпулятивних технологій в сучасному інформаційному середовищі.

Мета дослідження – розкрити специфіку, різновиди та особливості впливу маніпулятивних технологій.

Використання маніпулятивних технологій є дієвим способом впливу на масову свідомість, що перетворює їх на потужний інструмент у міжнародних інформаційних протистояннях. Ефективність зумовлена тим, що такий вплив має прихований, насильницький характер, тобто здійснюється на підсвідомому рівні без прагнення об'єкта маніпулювання; керує поведінкою за допомогою психологічних прийомів в інтересах маніпулятора; спрямовується на досягнення необхідних цілей через об'єкт маніпулювання [1, с. 90]; послаблює критичне мислення; відбувається за певним сценарієм, де прораховується кожен етап, можлива поява непередбачуваних ситуацій та вибудовується чітка послідовність дій.

Роль маніпулятивних технологій полягає у здійсненні прихованого інформаційно-психологічного і навіть фізичного примусу. За їх допомогою відбувається нав'язування певних переконань шляхом встановлення вигідного сприйняття та довіри до інформації, яку поширює маніпулятор; створення емоційного забарвлення події для штучного формування необхідних настроїв; дезорієнтація та дестабілізація суспільства, що загострює положення в країні, провокує кризову ситуацію, знижує рівень життя; розповсюдження стереотипів або хибних уявлень в інформаційному просторі, які насправді не притаманні тим чи іншим явищам, але при цьому можуть існувати тривалий час та стати невід'ємною частиною культури.

Спосіб реалізації і результат впливу залежить від того, які різновиди маніпулятивних технологій використовуються, тому слід виділити найбільш розповсюджені серед них.

Фрагментація інформації – відбувається роздроблення повідомлення на окремі частини для того, щоб було складно повністю осмислити та оцінити подію.

Сенсаційність – інформації надається особлива значимість та пріоритетність. Вона поширюється швидко, часто підкріплюється емоційним змістом, а також маніпулятивними заголовками.

Відволікання уваги – зміщається акцент від важливих питань до несуттєвої інформації, що послаблює інтерес, бажання, залучення громадськості до проблем міжнародного та суспільно-політичного життя.

Повторення – відбувається регулярне згадування, обговорення певної події для того, щоб закріпити її у свідомості, перетворити на звичну, сформувати переконливу на неї думку, якої більшість буде дотримуватись вже автоматично.

Фокус на емоції – інформації надається емоційне підкріплення для того, щоб викликати необхідні почуття та реакції. Таким чином послаблюється раціональне мислення, навіюються певні настрої у суспільстві, що дозволяє ефективніше керувати свідомістю.

Конструювання міфів – поширення та укорінення уявлень про норми, цінності, ідеї, які формують готовність сприймати їх без особливого аналізу реального стану речей.

Помилкові аналогії – між подіями проводяться аналогії, вибудовуються переконливі причинно-наслідкові зв'язки, які закріплюються у свідомості і починають сприйматися як точні, але насправді не є достовірними. Подібним виступає метод створення асоціацій до певних явищ.

Створення проблеми – висвітлюється ситуація, яка потребує вирішення, що відбувається шляхом впровадження певних мір. Негативний вплив таких обмежень стає непомітним та не викликає реакції суспільства [1, с. 72-73].

Посилання на анонімний авторитет – відбувається навмисне звернення до абстрактних експертів для створення ефекту достовірності новини.

Буденна розповідь – негативній події не надається особливого значення, вона спрощується, перетворюється на звичну та поступово суспільство адаптується до неї [4, с. 127].

Сучасні канали для здійснення комунікації і передачі інформації, яка у тому числі стосується подій міжнародного життя, зумовлюють появу та поширення нових форм маніпулятивних технологій. До них можна віднести: соціальну інженерію, використання ботів, фейків, а також кібербулінг. Дані явища є притаманними для інтернет-середовища. У науковому обігу вони почали з'являтися і досліджуватися відносно нещодавно, що викликає потребу у їх більш детальному вивченні.

Соціальна інженерія передбачає залучення об'єкта маніпулювання до виконання необхідних соціальному інженеру дій, які можуть посприяти досягненню його цілей [7, с. 32]. Зазвичай вона використовується для отримання несанкціонованого доступу до закритої або цінної інформації. Реалізація даного процесу потребує технологічних знань та вправного володіння прийомами психологічного впливу.

Ботами є спеціальні програми, які спрямовані на те, щоб поширювати сумнівну інформацію, пропагувати необхідні ідеї, здійснювати комунікацію у провокативній формі, штучно створювати активність навколо певної події або, навпаки, відволікти від неї [5, с. 87]. Для розповсюдження недостовірної інформації також використовують фейки, тобто підробку, яка здатна вводити в оману та переконувати у правдивості повідомлення [3, с. 283]. Фейковими можуть бути як самі новини, так і особи, від імені яких вони поширюються.

Кібербулінг – це використання інформаційних та комунікаційних технологій для підтримки навмисної, повторюваної та ворожої поведінки окремої людини чи групи [6]. Передбачає поширення чуток, неправдивої інформації, неприємних повідомлень, залякування, погрози, шантаж, розміщення фотографій, які можуть скомпрометувати особу.

Підсумовуючи, маємо зазначити, що маніпулятивні технології відіграють дедалі більшу роль в сучасному інформаційному середовищі. Вони можуть здійснювати потужний вплив на події суспільно-політичного життя. Здатність керувати масовою свідомістю робить їх дієвим засобом, який використовується в міжнародних інформаційних протистояннях. Маніпулятивні технології мають прихований та насильницький характер, відбуваються за певним сценарієм, послаблюють здатність критично оцінювати інформацію, керують поведінкою

та спрямовуються на досягнення необхідних цілей через об'єкт маніпулювання. За їх допомогою нав'язуються переконання, формуються настрої, здійснюється дезорієнтація та дестабілізація суспільства, розповсюджуються стереотипи. Поява сучасних каналів комунікації сприяє ще більшому поширенню, спричиняє трансформацію та появу нових форм маніпулятивних технологій. Все це викликає інтерес та потребу у подальшому дослідженні даного явища.

Список використаних джерел:

1. Гребінь Н. В. Зміст маніпуляції як різновиду прихованого психологічного впливу. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Вип. 21. С. 80–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pspl_2013_21_9.
2. Качинська К. А. Засоби Інтернет-комунікацій як важливий інструмент масової маніпуляції свідомістю. *Інформація і право*. 2016. № 4. С. 71–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2016_4_10.
3. Кіца М. О. Фейкова інформація в українських соціальних медіа: поняття, види, вплив на аудиторію. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2016. № 1. С. 281–287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_37.
4. Костельнюк М. М. Маніпуляційні технології в політичних процесах: термінологічний інструментарій. *Грані*. 2018. Т. 21, № 5. С. 123–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2018_21_5_17.
5. Молодецька К. В. Технологія виявлення організаційних ознак інформаційних операцій у соціальних інтернет-сервісах. *Проблеми інформаційних технологій*. 2016. № 2. С. 84–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pit_2016_2_12.
6. Bill Belsey. Cyberbullying: An Emerging Threat to the «Always On» Generation. 2019. URL: <http://www.billbelsey.com/?cat=13>.
7. Hadnagy, Christopher. Social Engineering: The Art of Human Hacking. Indianapolis, IN : Wiley, 2011.

Відомості про автора:

Гайова Вікторія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Haiova Viktoriia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

MANIPULATIVE TECHNOLOGIES IN INFORMATION DIMENSION OF INTERNATIONAL RELATIONS

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

ТЕХНОЛОГІЇ МАНІПУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНОЮ СВІДОМІСТЮ: ФЕНОМЕН ТІК ТОК

Актуальність досліджуваної теми полягає в недостатній усвідомленості суспільства небезпеки, яку несе використання соціальних мереж. Метою цієї роботи є висвітлення алгоритмів роботи Тік Ток, звернення уваги на його маніпуляційні методи та визначення засобів зменшення його негативного впливу на людей.

Тема маніпулювання та впливу на людську свідомість вивчається вже не одне десятиліття. Джерельна база на сьогоднішній день накопичує більше тисячі різних вчень, досліджень, статей та наукових робіт. Велике число як зарубіжних, так і вітчизняних авторів приділяли увагу саме питанням маніпуляції і розширювали тему досліджень. Хоча більшість робіт досі є актуальними та активно використовуються в практиці, доцільно розширювати джерельну базу і приділяти більше уваги аспектам впливу соціальних мереж на людей, в тому числі особливостям роботи Тік Ток.

Тік Ток – це соцмедійний застосунок для створення та поширення відеофайлів та онлайн-трансляцій. Сервіс запущено у вересні 2016 р. китайською компанією ByteDance і є найпопулярнішою платформою для коротких відео в Азії, яка поширилася на інші частини світу і швидко набрала популярність [4].

За даними дослідницької компанії Sensor Tower [2], у 2019 р. додаток став другим у світі за кількістю завантажень в App Store і Google Play. На першому місці – месенджер WhatsApp. За останніми даними, Тік Ток завантажили 1,5 млрд разів, а кількість його користувачів перевищує 1 млрд. За цим показником соцмережа стрімко наздоганяє Facebook, YouTube та Instagram.

Можливості соцмережі привертають увагу перш за все молоді, адже 41 % користувачів Тік Ток – 16-24-річні, 90 % з яких використовують його щодня [5]. За даними We Are Social [1] на початок 2020 р., Тік Ток має більше 800 мільйонів активних користувачів по всьому світу. Важливо відзначити, що половина цих користувачів, тобто 400 мільйонів, припадають на Китай, де населення використовує китайську версію програми під назвою Douyin. Решта 400 мільйонів користувачів розосереджені по всьому світу.

Після реєстрації в додатку і підключення до геолокації система близько трьох днів аналізує, кого дивиться користувач, чим ділиться і де затримується найдовше. Таким чином мережа формує «систему рекомендацій», яка працює не зовсім передбачувано. Наприклад, діти і тварини ранжуються вище, ніж пейзажна картинка. Втім, щоб стати популярним, автору потрібно лише активно створювати відео, брати участь в челленджах, створювати цікавий, привертаючий увагу образ.

Алгоритми Tik Tok дуже непередбачувані. Тренди змінюються практично щодня, і ніхто не може вгадати, що стане популярним завтра. Штучний інтелект зчитує контент, з яким взаємодіють найбільше, тим самим показуючи його ще більшій кількості людей. Дуже часто саме відеоролики з незрозумілим або максимально простим сюжетом, завдяки активному зворотному зв'язку аудиторії, стають вірусними і захоплюють рекомендації користувачів.

Tik Tok використовує онлайн-протокол навчання в реальному часі, що вимагає менше обчислювальних ресурсів і надає швидкий зворотний зв'язок. Поведінка користувачів та їх дії фіксуються моментально, потім відправляються в модель, щоб побачити ефект в наступній збірці (наприклад, якщо користувач натискає на нове відео, добірка оперативно змінюється на основі останніх дій). Швидше за все, TikTok використовує Storm Cluster (безкоштовна розподілена система обчислень в реальному часі з відкритим вихідним кодом), щоб в реальному часі обробляти зразки даних, що включають кліки, покази, колекції, лайки, коментарі та рекомендації.

Весь процес навчання виглядає так:

- Онлайн-сервер фіксує дані в реальному часі, а потім зберігає їх в Kafka.
- Кластер Storm отримує дані Kafka і ознаки продукту.
- Сховище ознак збирає нові ознаки і рекомендаційні мітки, щоб побудувати новий навчальний набір.
- Навчальний онлайн-конвеєр навчає наново параметри моделі, зберігаючи їх у сховище моделей.
- Оновлюється клієнтський список рекомендацій, фіксується новий зворотний зв'язок (дії користувача) і цикл повторюється.

Це створює ідеальну актуальну стрічку для користувача, так як саме він обирає свій контент. Серцем рекомендаційного механізму Tik Tok є воронка інформаційного потоку. Коли щойно завантажений контент проходить перевірку програмою зчитування, він поміщається в трафік холодного старту. Наприклад, після того як ваше нове відео пройде перевірку, Tik Tok присвоїть йому початковий трафік з 200-300 активних користувачів, звідки ви можете отримати декілька тисяч показів. У цьому механізмі новий автор може змагатися з популярними користувачами, оскільки у них обох однакова стартова точка.

Деякі користувачі помічають, що їх відео раптово отримують величезну популярність тільки через деякий час після його розміщення. Це можливо з двох причин. По-перше, Tik Tok має алгоритм під псевдонімом «могильник», який переглядає старий контент і вишукує високоякісних претендентів для показу. Якщо ваш контент був обраний цим алгоритмом, то це ознака того, що ваш обліковий запис має достатньо вертикальних відео для отримання чіткої мітки. Ця мітка підвищить видимість вашого контенту [3].

Така система алгоритмів має як позитивний, так і негативний вплив. З одного боку програма максимально комфортна і адаптується під користувача. Відповідні реакції на відео, що сподобалися, формують зону комфорту, тим

самим підкидаючи людині більш-менш схожий контент, від якого вона не повинна втомлюватися. Варіативність таких рекомендацій досить велика: це можуть бути і популярні тренди, і корисні психологічні поради, і різні музикальні відео – все залежить від смаків.

З іншого боку, це звужує кількість матеріалу, що надходить, тим самим формує інформаційний шар, в який входять шари фільтрів, в яких людина застрягає. Шар фільтрів - це система персональних рекомендацій, що дійшла до логічного завершення: алгоритми показують те, що людина хоче побачити, а не те, що відбувається насправді. У підсумку, кожен починає існувати в своєму інформаційному просторі. Наприклад, Тік Ток звинувачували в створенні таких шарів для статі, віку і раси. Підписка на молоду брюнетку або лайк хлопцеві азіату додасть в стрічку роликів з людьми аналогічної зовнішності.

Це працює і з політичними поглядами, тільки в цьому випадку шари з схожим вмістом зливаються і утворюють луна-камери. У них люди однакових переконань спілкуються між собою і тільки переконуються у власній правоті, поступово радикалізуючись. Професор філософії Університету Юти Тхі Нгуєн проводив істотну різницю між цими двома поняттями: «Інформаційний шар – це коли ти не чуєш людей з іншими думками, а луна-камера – коли ти їм не довіряєш. В результаті суспільство поляризується, і Тік Ток вносить в це свій внесок: одні піарять президента США Дональда Трампа і поширюють конспірологічні теорії, інші - намагаються зірвати його передвиборні зустрічі [6].

Компанія додатку переслідує власні інтереси, які можуть збігатися з інтересами користувачів, але ніколи не суперечать власним. Хоча програма і позиціонує себе як додаток, створений для всіх, а люди там мають однакові можливості, модератори не допустять контент, що суперечить політиці Тік Ток (а конкретніше його творцям та їх країні). Суперечливі погляди, пропаганда, нецензурний матеріал підпадають під пункти заборони. Це не тільки блокує аморальний контент, а ще й допомагає виявляти і стежити за інакомислителями, а також заморожувати їх сторінки, щоб зменшити кількість контенту, яка несе потенційну загрозу встановленим режимам.

Таким чином можна зробити висновок, що додаток несе в собі не лише розважальний контент, а й потенційну небезпеку в вигляді інформаційного шару, який виникає завдяки алгоритмам системи. Людина потрапляє в простір схожого контенту, і це відкидає можливість урізноманітнити свою стрічку в достатній кількості. Тим не менш, популярність додатку росте з кожним роком, і показник скачувань демонструє, що аудиторію цієї соціальної мережі все влаштовує.

Список використаних джерел:

1. Digital in 2020 : We Are Social. URL: <https://wearesocial.com/digital-2020>
2. TikTok Crosses 2 Billion Downloads After Best Quarter For Any App Ever : Sensor Tower. URL: <https://sensortower.com/blog/tiktok-downloads-2-billion>
3. Алгоритм III, який зачепив вас – TikTok : VC.Ru. URL: <https://vc.ru/ml/134801-algorithm-ii-kotoryu-zacepil-vas-tiktok>

4. Дія запустила сторінку у соцмережі TikTok : Pingvin Pro. URL: <https://pingvin.pro/gadgets/news-gadgets/diya-zapustyla-storinku-u-soczmerezhi-tiktok.html>

5. Що таке TikTok і як ним користуватися : RB.RU. URL: <https://rb.ru/longread/tiktok/>

6. Як працюють алгоритми китайської соцмережі TikTok : RBK. URL: <https://trends.rbc.ru/trends/social/5faacba69a7947077f494d06>

Відомості про автора:

Зароба Катерина, студентка 4 курсу, освітня програмою «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Zaroba Kateryna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

TECHNOLOGY MANIPULATION OF PUBLIC CONSCIOUSNESS: TIK TOK PHENOMENON

Науковий керівник: Тимченко Ліліана Олексіївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор права, кандидат юридичних наук, доцент.

Любенко Анастасія

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

aeliubenko.fpmv17@kubg.edu.ua

СТАН ДОГОВІРНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сьогоднішній день повсюдне використання інформаційних та комунікаційних технологій для забезпечення національної та військової безпеки зумовлює виникнення нового середовища – кіберпростору. Його можна повністю вважати міжнародним простором, оскільки він не має чітких кордонів чи меж, а також єдиного визначення. Оскільки існує глобальна небезпека завдання шкоди з використанням комп'ютерних технологій, суб'єктами міжнародних відносин було підписано значну кількість міжнародних угод, що становлять собою договірно-правову базу для співробітництва та регулювання поведінки суб'єктів у кіберпросторі.

Мета дослідження полягає у виокремленні та аналізі основних документів з міжнародно-правового співробітництва в сфері кібербезпеки.

Далеко не новими є заклики до міжнародних договорів щодо врегулювання шкоди, заподіяної через мережу Інтернет. Ще наприкінці минулого століття експерти були стурбовані тим фактом, що мережа - це

безмежне середовище, в якому люди можуть спілкуватися глобально та миттєво способами, які, здається, протистоять регулюванню на географічній основі.

Одна проблема полягала у тому, що національний уряд не міг зробити нічого, щоб завадити постачальнику контенту на іншій стороні земної кулі зробити контент доступним локально (через веб-сайт або електронну пошту), порушуючи місцеві закони, що стосуються інтелектуальної власності, наклепу, різного роду злочинів, і тому подібного. Іншою і дещо протилежною проблемою було те, що кожна країна може спробувати регулювати кожну веб-транзакцію, що як результат заважало б свободі слова та Інтернет-торгівлі. Способом правового врегулювання вищезазначених проблем вважалися міжнародні угоди. Міжнародні договори можуть встановити глобальні норми, які обмежать як шкідливі Інтернет-комунікації, так і згубне надмірне регулювання глобального ресурсу державами.

Роль міжнародного права є частиною дискусій ООН з питань кібербезпеки з 1998 року. Резолюції Генеральної Асамблеї, починаючи з 1998 року (з Резолюції 53/70 Генеральної Асамблеї [1, с. 1]), приймаються щороку, відзначаючи різні аспекти проблем кібербезпеки, включаючи злочинність, тероризм, захист критичної інфраструктури, спам, атаки на кіберінфраструктуру та потребу у нарощуванні потенціалу. Крім того, неодноразово проводилися конференції за підтримки ООН, окремих урядів, регіональних та інших організацій в різних куточках світу, що призвело до закликів до посилення міжнародного співробітництва для боротьби з загрозами кібербезпеці.

Після багатьох років гучних дискусій та різноманітних транскордонних цифрових зіткнень, країни світу домовились про єдиний договір, що регулює транскордонну шкоду Інтернету або транскордонне регулювання та обмін електронною інформацією: Конвенцію Ради Європи про кіберзлочинність або Будапештську Конвенцію [2, с. 1].

Договір містить загальні визначення та кримінальні заборони, уніфіковані процедури та правила, що забезпечують збереження доказів, а також впорядкований юридичний процес для полегшення міжнародного співробітництва. При цьому особлива увага звертається на потреби досягнення паритету правоохоронних інтересів і пошани до фундаментальних прав людини таких, як право кожного безперешкодно дотримуватись поглядів, право на свободу слова, включаючи право на пошук, отримання і передачу будь-якої інформації та ідей, незважаючи на кордони, права на повагу до приватного життя, а також права на захист особистої інформації [3, с. 1].

Міжнародні угоди, які потенційно можуть впливати на діяльність з кібербезпеки, також включають договори (Статут ООН та Женевські конвенції) та звичаєве право. Наприклад, кібератаки, що мають кінетичні ефекти, еквівалентні фізичному застосуванню сили, за Статутом ООН, швидше за все, вважатимуться «збройними атаками» в тій же мірі, що і фізичне застосування сили. Однак існує суттєва невизначеність щодо застосування правил, написаних

для регулювання фізичної сили до використання кіберсили, а питання ускладнюються ще й тим, що сфера правил застосування сили далеко не загально визнана.

Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) започаткував у травні 2007 року Глобальний порядок денний з кіберзлочинності (GCA), який передбачає створення координаційної системи міжнародної відповіді на зростаючі виклики кібербезпеці. Глобальний стратегічний звіт, представлений у листопаді 2008 року, включав стратегії роботи організації у п'яти напрямках: правові заходи, технічні та прокурорські заходи, організаційні структури, розбудова спроможності та міжнародна співпраця.

Ще однією важливою міжнародною угодою є набір принципів або "план дій" Шанхайської організації співпраці (ШОС), що стосуються інформаційної безпеки. Принципи СОС відповідають правоохоронному підходу Будапештської конвенції, оскільки стосуються захисту кіберсистем від нападів, але вони помітно відрізняються від неї, наголошуючи на намірі членів забезпечити національний контроль над кіберсистемами та вмістом.

Також важливою віхою у забезпеченні кібербезпеки на міжнародному рівні є Директива про безпеку мереж та інформаційних систем (The Directive on security of network and information systems (NIS Directive), схвалена Європарламентом у 2016 році [4, с. 203]. Оскільки вона є директивою ЄС, кожна країна-член ЄС згодом почала приймати національне законодавство, яке наслідує або «перекладає» директиву. Запропонована Директива про NIS є ключовим компонентом загальної стратегії і вимагає від усіх держав-членів, ключових учасників мережі Інтернет та операторів критичної інфраструктури забезпечити безпеку та надійне цифрове середовище по усьому ЄС.

Таким чином, щоб підготувати країни до можливих кіберінцидентів та забезпечити міцну основу для міжнародної співпраці, наразі існує достатньо впорядковане правове поле, яке, при цьому, потребує суттєвого розширення та доопрацювання на усіх рівнях. Необхідні як всебічні національні стратегії кібербезпеки, так і спільне розуміння щодо застосування норм міжнародного права. Існуючі міжнародні угоди та заходи міжнародних організацій регламентують поведінку суб'єктів міжнародних відносин у кіберпросторі, а також сприяють прогнозуванню, попередженню, виявленню та протидії інформаційним загрозам і ліквідації їх наслідків. Потенціал поліпшення кібербезпеки за допомогою міжнародних угод можна найкраще реалізувати за допомогою програми, яка визначає: види діяльності, які можуть бути предметами таких угод; заходи, які, ймовірно, будуть використовуватися сторонами для поліпшення кібербезпеки у кожній з галузей діяльності, що відповідає міжнародному співробітництву; та форму, яку повинен набути будь-який міжнародний орган, який може бути використаний або створений, якому будуть призначені певні повноваження та основа, на якій буде регулюватися його діяльність.

Список використаних джерел:

1. Резолюція 53/70 Генеральної Асамблеї ООН 79 пленарного засідання від 4 грудня 1998. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=en/a/res/53/70>
2. Конвенція про кіберзлочинність від 07.09.2005, ВВР, 2006, N 5-6, ст. 71. Офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
3. Бойко В.Д., Василенко М. Д., Кухаренко С. В. Кібербезпека в ЄС та країнах-членах: генезис та проблеми її підвищення. URL: http://academy.ssu.gov.ua/ua/page/page_1581426437.htm
4. Тарасюк А.В. Стан правового забезпечення кібербезпеки в Україні. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/225/213>

Відомості про автора:

Любенко Анастасія, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Liubenko Anastasiia, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

THE STATE OF THE LEGAL FRAMEWORK FOR ENSURING INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF CYBERSECURITY

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Анна Негода
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна
avnehoda.fpmv17@kubg.edu.ua

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ)

Із появою «нових медіа» їхнє застосування в інформаційному просторі як інструменту трансляції позиції держав, засобу «м'якої сили», впливу на суспільну свідомість та формування суспільної думки стали надзвичайно актуальними. Адже все більше держав відходить від застосування «жорсткої сили» та знаходяться у пошуку нових засобів впливу та взаємодії. Великобританія займає провідну позицію у встановленні взаємозв'язків між соціальними мережами та міжнародними інформаційними відносинами, а також у можливості їхнього застосування.

Метою роботи є з'ясування ролі, яку відіграють соціальні мережі як система формування суспільної думки в міжнародних інформаційних відносинах Великобританії.

Споживання традиційних засобів масової інформації в останні роки скоротилося, в той час як кількість користувачів онлайн-ресурсів різко зросла [1]. Серед різних видів Інтернет-ЗМІ соціальні мережі все частіше стають важливим джерелом інформації для багатьох людей. З допомогою соціальних мереж люди можуть миттєво та відкрито читати новини чи повідомлення, а також створювати спільноти для взаємодії та обміну думками [4].

Незважаючи на те, що соціальні мережі є потужним інструментом розповсюдження новин та інформації, вони здатні розповсюджувати дезінформацію та «фейкові новини», особливо під час подій, що мають великий резонанс. Окрім того, поява ботів у соціальних мережах частково створює збільшує ризик маніпуляцій, так як люди можуть не виявити ботів та можуть бути спровоковані чи обмануті ботами.

Наприклад, твіти про Брекзйт у 2016 році поширювалися користувачами Twitter протягом 50-70 хвилин. Також можна було спостерігати диференційний вплив твітингу, адже відповіді та ретвіти загалом були активніші завдяки позиції, яку підтримував користувач Twitter – «піти з ЄС» чи «залишитися у ЄС» [3, с. 3-5]. Це говорить про те, що на активність людини в Twitter можуть впливати боти. Ступінь впливу залежить від того, чи надає бот інформацію відповідно до запитів людини.

Настрій твітів грає важливу роль у тому, як поширюється інформація: повідомлення із позитивним або негативним настроєм генерує інше повідомлення із таким же настроєм. Ці результати доводять наявність ефекту «камери відлуння» у соціальних мережах – тобто люди схильні обирати до себе в стрічку односторонніх, щоб їхні переконання зміцнювалися, в той час, як інформація від «чужих» може бути проігнорована. Таким чином, соціальні мережі, такі як Twitter, можуть підсилити ідеологічну сегментацію та зробити інформацію більш фрагментованою, а не однорідною для всіх людей.

Фактично, починаючи із 2018 року, такі соціальні платформи, як Twitter чи Facebook, почали проводити внутрішні аудиторські перевірки із метою видалення фейкових сторінок або сторінок ботів. Однак, не зважаючи на ці зусилля, присутність ботів у соціальних мережах все ще залишається проблемою [2, с. 237-247].

Згадуючи Брекзйт, доцільно розглянути свідчення про зростаюче значення соціальних мереж як джерела інформації. У звіті про цифрові новини інформаційної агенції «Рейтер» встановлено, що в 2016 році зріст соціальних мереж як джерела новин спостерігався навіть в умовах падіння друкованих видань, які слугували джерелом інформації приблизно для 35 % британців. Після спеціалізованих новинних сайтів соціальні мережі стали другим за значенням місцем, де люди шукають новини онлайн [6].

Проте, соціальні мережі – це не просто канал передачі новин аудиторії. Користувачі діляться ідеями, публікують їх та коментують, а також можуть напряму взаємодіяти із політиками та журналістами. Користувачі здатні налаштовувати свою інформаційне середовище, однак, у Twitter алгоритми грають лише невелику роль, тобто активна фільтрація повідомлень загалом

залежить від того, які акаунти відстежують користувачі. Відтак, стрічка заядлого євроскептика, скоріш за все, була б заповнена історіями про те, як ЄС вороже ставиться до британської демократії, з упевненістю стверджуючи, що вихід з ЄС дозволить заощадити мільйони фунтів стерлінгів і що від цього виграє Національна служба охорони здоров'я [5, с. 28-30].

Зростаюче значення соціальних мереж як джерела інформації, їхньої популярності серед журналістів та політиків, а також засоби, з допомогою яких вони змінюють екосистему, через яку відбувається обмін новинами та доступ до них, роблять вкрай важливим розуміння їхньої ролі у референдумі Великобританії.

Підсумовуючи, можемо зазначити, що соціальні мережі змінили наше спілкування, те, яким чином ми отримуємо доступ до інформації та взаємодіємо із нею. Очевидно, що змінилися і посередницькі відносини між політиками, громадянами та журналістами, те, як групи спілкуються, взаємодіють один з одним. Важливо пам'ятати – яким чином інформація поширюється у соціальних мережах, таким же чином вона може вплинути на прийняття рішень окремих людей у реальному житті.

Соціальні мережі перешкоджають розповсюдженню новин та інформації через «камери відлуння», тому традиційні посередники у галузі інформації помітили, що їхні можливості зберігання інформації розмиті. В минулому, політики повинні були покладатися на новинні ЗМІ для передачі своїх повідомлень широкій громадськості, тепер твіти лідерів думок можуть доходити до мільйонної аудиторії напряду, без втручання журналістів, які перевіряють факти і контекст для публікації.

Ідеологічна поляризація у соціальних мережах, таких як Twitter, скоріш посилюється, аніж послаблюється, що затрудняє досягнення консенсусу щодо важливих громадських питань, а оскільки Twitter та інші платформи соціальних мереж можуть створювати відчуття підтримки або узагальнення якоїсь думки, вони дійсно можуть по-новому впливати на суспільну свідомість.

Список використаних джерел:

1. Bialik, K. and Matsa, K., 2017. Key trends in social and digital news media. Pew Research Center. URL: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/10/04/key-trends-in-social-and-digital-news-media/>
2. Deb, A., Luceri, L., Badaway, A. and Ferrara, E., 2019, May. Perils and Challenges of Social Media and Election Manipulation Analysis: The 2018 US Midterms.(pp.237-247).URL: https://www.researchgate.net/publication/333071558_Perils_and_Challenges_of_Social_Media_and_Election_Manipulation_Analysis_The_2018_US_Midterms
3. Gorodnichenko Y., Tho Pham, Talavera O., 2018. Social media, sentiment and public opinions: evidence from #brexit and #uselection, National Bureau of Economic Research. (pp. 3-5). URL: <https://www.nber.org/papers/w24631>
4. Gottfried, J. and Shearer, E., 2016. News Use Across Social Media Platforms 2016. Pew Research Center's Journalism Project. URL: <http://www.journalism.org/2016/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2016/>
5. Hänska M. and Bauchowitz S., 2017. Tweeting for Brexit: how social media influenced the referendum, The London School of Economics and Political Science. (pp. 28-30). URL: <http://eprints.lse.ac.uk/84614/>

6. Newman, Nic; Fletcher, Richard; Levy, David A.; & Nielsen, Rasmus Kleis, 2016. Reuters Institute digital news report 2016, Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/digital-news-report-2016>

Відомості про автора:

Негода Анна, студентка 4 курсу, освітня програма «Суспільні комунікації», Факультет права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Nehoda Anna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

SOCIAL NETWORKS AS A SYSTEM OF FORMATION OF PUBLIC OPINION (ON THE EXAMPLE OF UNITED KINGDOM)

Науковий керівник: Ілюк Тетяна Василівна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент.

Катерина Свєчнікова

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

kssviechnikova.fpmv17@kubg.edu.ua

ХАРАКТЕРИСТИКА ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ

У сучасних умовах трансформації світової спільноти імідж держави набуває особливого значення. В умовах становлення інформаційного суспільства комунікативні процеси набувають принципово інші форми, обумовлені інтенсивним впливом мас-медіа і виртуалізацією простору. Ігнорування іміджу гарантовано матиме цілий ряд наслідків, в основному негативного характеру. Імідж займає важливе місце в ряду таких понять, як «рейтинг», «репутація», «популярність», «престиж», «авторитет».

Метою роботи є дослідження факторів формування іміджу держави.

Імідж країни – це комплекс об'єктивних взаємозалежних характеристик державної системи (економічних, географічних, національних, демографічних тощо), що сформувалися в процесі еволюційного розвитку державності як складної багатофакторної підсистеми світового устрою, ефективність взаємодії ланок якої визначає тенденції соціально-економічних, суспільнополітичних, національно-конфесійних та інших процесів [1].

«Імідж країни» являє собою наступний комплекс основних факторів:

1. Географічний: ландшафт, клімат, природні ресурси, географічне положення, розмір території тощо

2. Етнолінгвістичний: етнічний склад, багатонаціональність, мову, яка переважає.

3. Культурно-історичний: історичне минуле народу, культура у вузькому сенсі слова, рівень освіченості.

4. Релігійний: приналежність більшої частини населення до тієї чи іншої світової релігії, наявність і поширення інших конфесій, роль церкви в суспільному житті.

5. Господарський: основні способи господарювання населення, рівень економічного розвитку, а також добробуту населення.

Формування іміджу країни практично повністю залежить від інформаційних ресурсів іміджмейкерів, тому в ситуації, коли в країні спостерігається слабо розвинена інформаційна інфраструктура, низький рівень задіяних кадрів, невміння правильно підносити матеріал, нівелювати і відповідати на провокаційні інформаційні вкидання, а також вести інформаційні війни, така країна приречена на слабкий, невиразний або відверто негативний міжнародний імідж [2].

Сучасні події демонструють контрпродуктивність методів «жорсткої сили» (як, наприклад, події арабської весни і військове вторгнення в Ірак), в той час як «м'яка сила» набуває все більшої популярності, стає важливим індикатором національної сили держави. Міжнародний імідж держави розглядається фахівцями, як складовий елемент поняття «м'яка сила», а тому, оцінюючи ціле, оцінюється приватне.

Глобальний імідж є результатом оцінювання глобальної популярності і розташування до країни міжнародної громадськості, що особливо яскраво проявляється у ставленні її національної культури. Відзначається, що країни, що володіють великим ресурсом «популярності», мають великий вплив у світі (з позиції «м'якої сили») [3].

Глобальна цілісність оцінює те, наскільки країна дотримується етичних і моральних загально визнаних норм. Світова спільнота поважає ті країни, які захищають власних громадян, відстоюють їхні політичні і соціальні права і свободи, а також шанобливо і дипломатично ведуть свою зовнішньополітичну діяльність. До індикаторів, що визначає глобальну цілісність країни, дослідники відносять: правопорядок і панування права, індекс свободи, явка виборців, кількість викидів вуглекислого газу в атмосферу. Стан навколишнього середовища та екологічна політика, що спирається на принципи сталого розвитку, займають першочергове місце серед викликів і проблем сучасності [4]. Ті країни, в яких відповідально підходять до екологічних питань і скорочують кількість викидів в атмосферу, набувають довіру і повагу з боку світової спільноти, а також вплив в сфері світової екологічної політики. Відповідно країни, що продовжують збільшувати викиди вуглекислого газу, навпаки, підривають свій міжнародний імідж.

Глобальна інтеграція оцінює рівень взаємозалежності країни і решти світу, враховуючи кількість людей, які приїжджають в країну з метою туризму, навчання, бізнесу або постійного проживання, а також те, наскільки добре побудована комунікація країни з міжнародним співтовариством.

Отже, категорія «імідж» входить в понятійний апарат багатьох наукових дисциплін, а тому її необхідно вивчати з різних теоретичних позицій. Цим пояснюється системний підхід до дослідження даної категорії, в рамках якого імідж розглядається як багатопланове явище, що дозволяє виявити різноманіття її визначень і концепцій вивчення.

Зрозуміло, що в процесі формування іміджу також існують окремі чинники та фактори, причому їх кількість і механізм виділення варіюються в дослідженнях різних авторів. Імідж являє собою реальний управлінський ресурс країни, а позиціонування - механізм його активації, спосіб створення сприятливого інформаційного для країни середовища, що підкреслює її найбільш сильні з точки зору цільової аудиторії, забезпечує її позитивну впізнаваність.

Список використаних джерел:

1. Браун Л. Имідж - путь к успеху. СПб.: Питер, 2001. 95 с.
2. Кулеба О.В. Роль сучасних інформаційно-комунікативних технологій у формуванні міжнародного іміджу держав. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 3. С. 104–107.
3. Лавриненко Г. Формування міжнародного іміджу України в західному світі (на прикладі Польщі). *Політологія*. 2011. № 4 (111). С. 149–154.
4. The Good Country: Simon Anholt URL <http://www.simonanholt.com> (дата звернення: 14.02.2021)

Відомості про автора:

Свєчнікова Катерина, студентка четвертого курсу спеціальності Суспільні комунікації Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Sviechnikova Kateryna, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

CHARACTERISTICS OF FACTORS FORMING THE STATE IMAGE

Науковий керівник: Ворошилова Інна Валеріївна, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

**МАТЕРІАЛИ
студентської наукової конференції**

(20 травня 2021 року)

Електронне видання

Технічна редакція: *Ворошилова І. В.*

Відповідальні за випуск: *Ворошилова І. В., Ілюк Т. В.*